

DUOMENYS APIE PROJEKTUOTOJĄ	Uždaroji akcinė bendrovė „TS Projects“, į. k. 300021780, Lietuvininkų g. 61-8, Šilutė, Tel./fax.: 8-441-54807, E-paštas: tsprojektai@gmail.com
PROJEKTUOJAMO PAVELDO OBJEKTO DUOMENYS	Šilutės dvaro sodybos, vadinamos Šojaus (unikalus kodas 663) komplekso dalis Lietuvininkų g. 4, Šilutė Šilutės dvaro sodybos, vadinamos Šojaus, parkas (unikalus kodas 23423) Šilutės m., Šilutės sen., Šilutės r. sav. Sklypų kadastriniai Nr.: 8867/0015:168, 8867/0012:107, 8867/0012:106.
PROJEKTO PAVADINIMAS	Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas
STATYTOJAS	Šilutės rajono savivaldybė Kodas: 111102445 Adresas: Dariaus ir Girėno g. 1, Šilutė
PROJEKTO RENGIMO METAI	2025
PROJEKTO NUMERIS	2539
PROJEKTO DALIS	Paveldo tvarkybos darbų dalis
TOMAS	I

Pareigos	Vardas, pavardė	Atestato Nr. ir išdavimo data	Parašas
Direktorė	Laura Jurkuvienė	-----	
Projekto vadovas	Giedrius Bujokas	0365, 2019-03-07	
Projekto dalies vadovė	Augustė Bujokaitė	(26)-ŽPV-16, 2023-07-25	

SUDETIES ŽINIARAŠTIS

Eil. Nr.	Bylos žymuo	Laida	Bylos pavadinimas	Pastabos
1.	TvDP	0	Paveldo tvarkybos darbų dalis	
2.	KS	0	Tvarkybos darbų skaičiuojamosios kainos nustatymo dalis	

0	2025	TVARKYBOS DARBAMS		
LAIDA	IŠLEDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS, KEITIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)		
KVAL. PATV. DOK. NR.	 UAB „TS Projects“ I / k: 300021780, Lietuvininkų g. 61, Šilutė Tel/fax.: (8-441) 54807			STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas
0365	PV	Giedrius Bujokas		STATINIO NR. IR PAVADINIMAS
(26)-ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaitė		SUDETIES ŽINIARAŠTIS
				0
LT	STATYTOJAS/ UŽSAKOVAS:			DOKUMENTO ŽYMUO
	Šilutės rajono savivaldybė			2539-TvDP-SŽ
				LAPAS
				LAPŲ
				1
				1

TURINYS

ŽYMUO	PAVADINIMAS	LAPŲ	LAPAS
AIŠKINAMASIS RAŠTAS			4
2539-TvDP -AR	Aiškinamasis raštas	23	5-27
DARBŲ TECHNOLOGIJOS			28
2539-TvDP -TS	Darbų technologijos	26	29-54
BREŽINIAI			55
2539-TvDP-SP-01	Sklypo, situacijos planas M 1:500	1	56
2539-TvDP-SP-02	Sklypo, situacijos planas M 1:500	1	57
2539-TvDP-SP-03	Esamos želdinių būklės planas M 1:500	1	58
2539-TvDP-SP-04	Esamos želdinių būklės planas M 1:500	1	59
2539-TvDP-SP-05	Želdinių lajų projekcijos planas M 1:500	1	60
2539-TvDP-SP-06	Želdinių lajų projekcijos planas M 1:500	1	61
2539-TvDP-SP-07	Želdinių šaknų zonų projekcijos planas M 1:500	1	62
2539-TvDP-SP-08	Želdinių šaknų zonų projekcijos planas M 1:500	1	63
2539-TvDP-SP-09	Vertingųjų savybių planas M 1:500	1	64
2539-TvDP-SP-10	Vertingųjų savybių planas M 1:500	1	65
2539-TvDP-SP-11	Tvarkymo planas M 1:500	1	66
2539-TvDP-SP-12	Tvarkymo planas M 1:500	1	67
2539-TvDP-SP-13	Želdinių tvarkymo plano detalizacija M 1:500	1	68
2539-TvDP-SP-14	Želdinių tvarkymo plano detalizacija M 1:500	1	69
2539-TvDP-SP-15	Želdinių tvarkymo plano detalizacija (sodinimui ir apsaugai) M 1:500	1	70
2539-TvDP-SP-01	Sklypo, situacijos planas M 1:500	1	71
2539- TvDP -TDMŽ	Tvarkybos darbų kiekių žiniaraštis	15	72-86

* Numeracija pagal pdf lapus.

0	2025	TVARKYBOS DARBAMS		
LAIDA	IŠLEDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS, KEITIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)		
KVAL. PATV. DOK. NR.	 UAB „TS Projects“ I / k: 300021780, Lietuvininkų g. 61, Šilutė Tel/fax.: (8-441) 54807			STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas
0365	PV	Giedrius Bujokas		STATINIO NR. IR PAVADINIMAS
(26)-ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaitė		TURINYS
				0
LT	STATYTOJAS/ UŽSAKOVAS:			LAPAS
	Šilutės rajono savivaldybė			LAPŲ
	DOKUMENTO ŽYMUO			
	2539-TvDP-T			1
				1

**AIŠKINAMASIS
RAŠTAS**

PAVELDO TVARKYBOS PROJEKTINIAI PASIŪLYMAI AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Planuojamos tvarkybos darbų rūšys: želdynų ir želdinių priežiūros darbai, avarijos grėsmės pašalinimas, konservavimas, restauravimas.

Koncepcija: Želdyno tvarkybos sprendiniai parinkti siekiant išsaugoti ir atkurti kultūros paveldo objekto – Šilutės dvaro sodybos parko – vertingąsias savybes, atsižvelgiant į esamą želdinių būklę, teritorijos istorinę struktūrą ir paveldosauginius reikalavimus. Tvarkybos koncepcija grindžiama mažiausios būtinos intervencijos, autentiškumo išlaikymo bei erdvinės-kompozicinės struktūros atkūrimo principais.

Tvarkybos rūšių pasirinkimo motyvai ir ryšys su vertingosiomis savybėmis:

Želdynų ir želdinių priežiūra. Numatyta taikyti visiems išlikusiems želdiniams, kurių būklė yra patenkinama ar gera. Priežiūros darbais siekiama palaikyti želdynų estetinę ir ekologinę vertę, užtikrinti saugą, nekeičiant kompozicinės struktūros. (*Saugoma istorinė erdvinė kompozicija, medžių rūšinė sudėtis, vietinių rūšių dominavimas.*)

Restauravimas. Taikomas ten, kur kompoziciniai elementai (pvz., spygliuočių ar lapuočių grupės, pavieniai medžiai) yra nykstantys ar išnykę, tačiau žinomos jų istorinės vietos ir sudėtis. Restauravimo metu bus atkuriamos augalų grupės pagal archyvinčius duomenis, siekiant atkurti prarastas erdvinės ašis ir želdinių struktūrą. (*Atkuriami išnykę ar pažeisti istorinės kompozicijos elementai, stiprinama vertingųjų savybių raiška.*)

Konservavimas. Taikomas brandiems, vertingiems medžiams, kurių būklė ribinė, tačiau jie svarbūs kraštovaizdžiui ar istorinės kompozicijos išraiškai (pvz., paprastasis ąžuolas). (*Pratęsiamas vertingų medžių gyvavimo laikas, išlaikoma autentiška rūšinė ir tūrinė struktūra.*)

Avarijos grėsmės pašalinimas. Taikomas želdiniams, kurie kelia pavojų žmonių saugumui ar statiniams (pavyzdžiui, seni, pasvirę, išpuvę medžiai), tačiau nėra vertingi paveldotvarkos požiūriu. (*Užtikrinamas saugumas, kartu nepažeidžiant kultūrinių vertybių.*)

Projekto pavadinimas. Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas.

Projektuojamo paveldo objekto duomenys. Šilutės dvaro sodybos, vadinamos Šojaus (unikalus kodas 663) komplekso dalis, Lietuvininkų g. 4, Šilutė. Šilutės dvaro sodybos, vadinamos Šojaus, parkas (unikalus kodas 23423), Šilutės m., Šilutės sen., Šilutės r. sav. Sklypų kadastriniai Nr.: 8867/0015:168, 8867/0012:107, 8867/0012:106.

Statytojas (užsakovas). Šilutės rajono savivaldybė.

Projektuotojas. Uždaroji akcinė bendrovė „TS Projects“, į. k. 300021780, Lietuvininkų g. 61-8, Šilutė, Tel./fax.: 8-441-54807, e-paštas: tsprojektai@gmail.com. Projekto vadovas Giedrius Bujokas (kvalifikacijos atestatas Nr. 0365).

Projekto etapas. Tvarkybos darbų projektas.

Projektui buvo parengti projektiniai pasiūlymai, kurių autorius architektas Egidijus Vidrinskas.

0	2025	TVARKYBOS DARBAMS			
LAIDA	IŠLEDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS, KEITIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)			
KVAL. PATV. DOK. NR.	 UAB „TS Projects“ Į / k: 300021780, Lietuvininkų g. 61, Šilutė Tel/fax.: (8-441) 54807 e-mail.: tsprojektai@gmail.com		STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas		
0365	PV	Giedrius Bujokas	STATINIO NR. IR PAVADINIMAS, DOKUMENTO PAV.		LAIDA
(26)-ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaitė	AIŠKINAMASIS RAŠTAS		0
LT	STATYTOJAS IR (ARBA) UŽSAKOVAS:		DOKUMENTO ŽYMUO		LAPAS
	Šilutės rajono savivaldybė		2539-TvDP-PP-AR		LAPŲ
				1	1

PRIVALOMŲJŲ DOKUMENTŲ, KURIAIS VADOVAUJANTIS PARENGTAS PROJEKTAS, SĄRAŠAS

LR ĮSTATYMAI

1. LR Statybos įstatymas.
2. LR Saugomų teritorijų įstatymas.
3. LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas
4. LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas.
5. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 305/2011.
6. Lietuvos standartas LST 1516:2015.
7. LR Atliekų tvarkymo įstatymas.
8. LR Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas.

PAVELDO TVARKYBOS REGLAMENTAI

- PTR 3.06.01:2014 Kultūros paveldo tvarkybos darbų projektų rengimo taisyklės.
- PTR 3.08.01:2013 Tvarkybos darbų rūšys.
- PTR 3.05.01:2015 Tvarkybos darbų priėmimo taisyklės.
- PTR 2.16.01:2006 – Kultūros paveldo objektų želdinių tvarkymas.

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJOS TEISĖS AKTAI

- Apsaugos techninių priemonių įrengimo ir neatidėliotinų saugojimo darbų sąrašas.
- Dėl paveldo tvarkybos reglamentų patvirtinimo.
- Dėl istorinių želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkybos metodinės rekomendacijos. 2024 m. gegužės 9 d. Nr. Į-122.
- Dėl atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo.

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJOS TEISĖS AKTAI

- Dėl Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo.
- Dėl Želdinių būklės ekspertizės tvarkos aprašo patvirtinimo.
- Dėl Kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, patvirtinimo ir medžių ir krūmų priskyrimo saugotiniams.
- Dėl atskirųjų ir priklausomųjų želdynų kūrimo ir tvarkymo projektų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo.
- Dėl želdynų projektavimo ir tvarkymo taisyklių patvirtinimo.
- Dėl Medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklių patvirtinimo.
- Dėl Gamtinio karkaso nuostatų patvirtinimo.
- Dėl dirbtinių nepratekamų paviršinių vandens telkinių įrengimo ir priežiūros aplinkosaugos reikalavimų aprašo patvirtinimo.
- Dėl paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimų aprašo patvirtinimo.

KITOS TAISYKLĖS IR REGLAMENTAI

- Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2020 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. EV-90 „Dėl prevencijos priemonių organizuojant darbus, reikšmingiausiai sąlygojančius mirtinus ir sunkius nelaimingus atsitikimus darbe, taikymo“ rekomendacijos.
- Detalusis planas, patvirtintas Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2005 m. balandžio 1 d. sprendimu Nr. T1-639 „Dėl Šilutės m., H. Šojaus dvaro teritorijos detaliojo plano patvirtinimo“ (Nr.T00037564).
- Detalusis planas, patvirtintas Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2012 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. T1-1518 „Dėl Šilutės m. istorinio parko teritorijos detaliojo plano patvirtinimo“ (Nr.T00036161).
- Specialusis planas, patvirtintas Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2016 m. kovo 31 d. sprendimu Nr. T1-308 „Dėl Šilutės miesto neužstatytų teritorijų kraštovaizdžio formavimo specialiojo plano patvirtinimo“.
- Ir kitais galiojančiais teisės aktais, programomis, taisyklėmis bei jų pakeitimais.

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-PP-AR

Lapas

Lapų

Laida

2

23

0

PADĖTIS

Analizuojama teritorija yra Šilutės mieste. Yra suformuoti žemės sklypai: sklypų kadastriniai Nr.: 8867/0015:168, 8867/0012:107, 8867/0012:106. Prie parko Lietuvininkų g. ir Juraškos al. Iš šiaurinės pusės, Parko g. Iš rytinės pusės.

ISTORINIAI DUOMENYS

2007 m. atlikti Šilutės (Šilokarčemos) dvaro ir miško parkų istoriniai tyrimai. Tyrimus atliko Socialinės ir ekonominės plėtros centras, Roza Šikšnienė.

Dvaro sodas ir dvaro parkas.

Šilutės (Šilokarčemos) dvaras buvo įkurtas 1722 m. administracinių reformų Prūsijoje metu, kaip valstybinis dvaras. Literatūroje ir šaltiniuose dažniausiai įvardinamas, kaip Kilmingasis dvaras (Adlig Gut) arba Riterių dvaras (Ritters Gut). Tuo laikotarpiu buvo suformuotas Šilokarčemos valsčius, o valsčiaus valdytojas įsikūrė naujai įsteigta valstybiniame dvare. 1819 m Prūsijos vyriausybei išparceliuojant dvarus Šilokarčemos dvarą nusipirko buvęs ilgametis dvaro valdytojas Franz Wilhelm Radke. Šios giminės palikuonių rankose dvaras išbuvo apie 150 m. Tuo metu dvaro pagrindinis pajamų šaltinis buvo pašto karietų žirgų keitimas. XIX a. pab. nutiesus geležinkelį Tilžė-Klaipėda ir pradėjus juo vežioti paštą, dvaro pajamos labai sumažėjo ir dvaro ūkis nusmuko. 1889 m. Šilokarčemos dvaras su 6000 margų* (1500 ha.) žemės buvo parduotas Lėbartų (Klaipėdos apskr.) dvaro savininkui Hugo Šojui (H.Scheu). Vokiečių kilmės dvarininkas Berlyne studijavo žemės ūkio mokslus ir atlikdamas praktiką Rytų Prūsijos dvaruose gerai išmoko lietuvių kalbą.

Naujasis Šilokarčemos dvaro savininkas perstatė senus apgriuvusius medinius dvaro pastatus ir rekonstravo dvaro rūmus. Šilokarčemos vietovės plėtojimui jis skyrė 50 ha. žemės nemokamai – apskrities ligoninei, dviem mokyklom, gaisrinei, klebonijai ir bažnyčiai statyti, turgavietei praplėsti, įrengti uostui, siaurajam geležinkeliui ir stočiai. Šios veiklos dėka Šilokarčemos kaimas išaugo ir tapo dominuojančiu Verdainės, Žibų ir Cintijoniškių kaimų atžvilgiu. 1910 m. šie kaimai buvo sujungti ir Šilokarčema tapo apskrities centru.

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-PP-AR

Lapas

Lapų

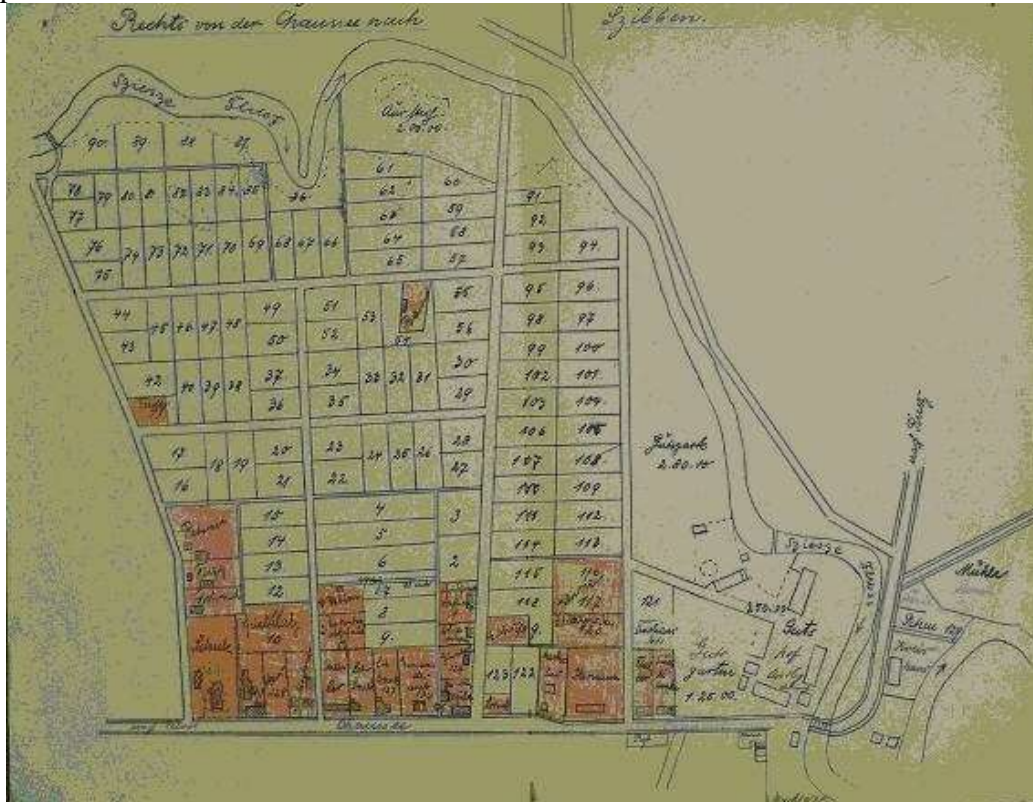
Laida

3

23

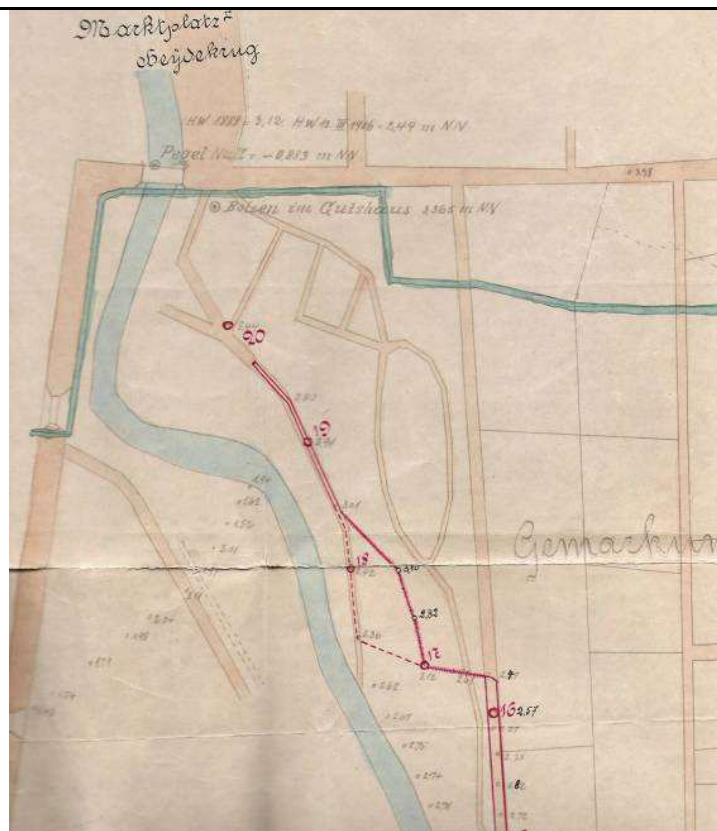
0

Galima teigti, jog dvaro parkas pradėtas kurti čia atsikėlus dvarininkui H. Šojui, t.y. po 1889 m. Pirmiausiai jis sutvarkė dvarvietę, rekonstravo ir išplėtė rūmus, pastatė naujus mūrinius pagalbinius ir ūkinius pastatus, perstatė medinę daržinę, o daugelį buvusių medinių senų pastatų nugriovė. Tuo metu tikriausiai ir buvo numatyta vieta sodui bei dvaro parkui. Kad dvarininkas domėjosi botanika, sprendžiame iš LMA bibliotekos rankraščių skyriuje išlikusio H. Šojaus laiško botanikos draugijos Karaliaučiaus universitete pirmininkui Dr. Abromeit. Jame jis pažymi, jog nuo 1889 m. yra botanikos draugijos narys ir pas jį dvare ne kartą lankėsi ir savaitėmis svečiuodavosi botanikas Knoblauchas, Fuehrer bei kt. botanikos draugijos nariai. Tai netiesiogiai, tačiau galėtų patvirtinti spėjimą, jog dvaro sodas ir dvaro parkas buvo kuriamas dvarininkui atsikėlus į Šilokarčemą. Šilutės muziejaus archyvuose yra išlikęs planas surištas su dokumentais datuotais 1906-1913 m.

1 pav. Šilutės muziejaus fondas, Šilokarčėms dvaro ir kaimo planas 1906-1913 m., Pažymėtas dvarokiemas, sodas ir parkas (Guts hof, Guts garten, Guts park) GEK-7434/16; IR 1242

Plane aiškiai nubraižyta dvarvietės teritorija, pažymėti pastatai bei dvaro kiemas, dvaro sodas ir dvaro parkas. Šis planas vaizduoja, jog dvaro sodas užėmė 1.25.00 ha į šiaurę nuo dvaro rūmų iki išlikusių XIXa.pab.-XXa. pr. statytų namų prie centrinės gatvės. Sodas buvo dabartinio Šilutės Kultūros centro vietoje ir tęsėsi iki dvaro karvidės. Iš dvaro kiemo ėjo kelias vedantis į Parko gatvę ir skyrė dvaro sodą nuo dvaro parko. Šiame plane aiškiai matosi dvaro parko teritorija ir ji sudaro 2. 80.00 ha. bei užsibaigia ties ta vieta, kur dabartinė Parko gatvė atsiremia į pylimą. Dvaro sodo ir parko takų sistema yra matoma „Šilokarčėms pylimų įrengimo sąjungos“ (Deichenverband ort Heydekrug) plane. Planas buvo skirtas pylimų sistemai, kuri privalėjo saugoti nuo potvynių dvarui priklausančią teritoriją ir Šilokarčėms kaimo centrą, įrengti. Jame sužymėta nuo 1888m. iki 1906m potvynių metu pasiektas aukščiausias vandens lygis. Brėžinyje pažymėta kelių ir takų struktūra visoje Šilokarčėms vietovėje bei dvaro sodo ir parko takai bei takeliai. Būsimų pylimų vieta pažymėta ryškesne raudona linija, o dvarui priklausanti žemė Šilokarčėms kaime pažymėta žalia linija.

2 pav. Šilutės muziejaus fondas. Numatoma pylimų sistema Šilokarčėms kaime 1906 (pažymėti dvaro parko keliai ir takai) GK-2639, IR704

Siekiant išvengti kasmetinio dvarietės užliejimo potvynių metu dvarininko iniciatyva buvo įkurta „Šilokarčėms pylimų įrengimo sąjunga“. Brėžinyje matosi, jog pagrindinį pylimą įrengti buvo numatyta gana toli nuo upės kranto į gyvenvietės pusę.

Dvaro parkas mediniu tiltu pėstiesiems buvo sujungtas su miško parku besitęsiančiu dešine upės puse nuo tilto į Rusnę iki Verdainės bažnyčios. (3 pav.).

3 pav. Šilutės muziejaus fondas, Šilokarčėms dvaro miško parko planas, 1906m. GEK 7437/14, IR1242

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-PP-AR

Lapas Lapų Laida

5 23 0

Nuotraukoje matyti, jog tiltas yra netoli dvaro pastatų, tačiau šis medinis tiltas neišliko. Dabartiniu metu parko teritorijoje esantis gelžbetoninis tiltas yra pastatytas jau po karo ir yra toliau nuo dvaro pastatų, dvaro parko teritorijos gale.

Šilutės muziejaus fonduose saugomų dokumentų pagrindu galima labai tiksliai pasakyti, jog dvaro sodą ir parką nuo 1913 m. spalio mėn. iki 1914 m. rugpiučio mėn. prižiūrėjo sodininkas-menininkas (Kunstgärtner) p. Karl Kuhnke. Dvaro sodas buvo naudojamas ir mokymo tikslams. Šiame sode ir parke vasarą praktiką atlikdavo Šilutės Žiemos žemės ūkio mokyklos moksleiviai. H.Šojaus iniciatyva 1897 m. mokyklą įsteigė Rytprūsių centrinė Žemės Ūkio draugija.

Apsaugojęs nuo potvynių ir nusiausinęs būsimą dvaro parko teritoriją, dvarininkas čia įkūrė gamtovaizdiškąjį (vad. angliškąjį) parką. Buvo iškasti trys tvenkiniai iš jų nutiesti vamzdynai vandeniui nutekėti į Šyšos upę. Pasodinta apie 150 rūšių medžių ir krūmų, nutiesti takai ir takeliai. Į pietus nuo dvaro pastatų buvo įrengti šiltadaržiai, kuriuose auginamos ankstyvosios daržovės, gėlės, vynuogės ir augalų daigai. Apie 1925 m. sodas ir parkas buvo sujungtas ir suplanuotas, kaip vienas parkas. Aukščiau pateiktame plane (1 pav.) pažymėto dvaro sodo vietoje buvo iškastas didelis tvenkinys.

Iš pokarinės literatūros yra žinoma, jog dvaro parke augo burgundinis ąžuolas (*Quercus Cerris*), pora raudonųjų ąžuolų, sidabrinis klevas (*Acer sachacinum*), jovaras (*Populusagra*), raudonasis lazdynas (*Corylus rubra*). Išlikusiose nuotraukose matome tujų eiles prie dvaro ir eglėms apsodintą tvenkinį.

Iš Šojų šeimos archyvo gautos dvaro parko nuotraukos leidžia mums susidaryti buvusio parko vaizdą.

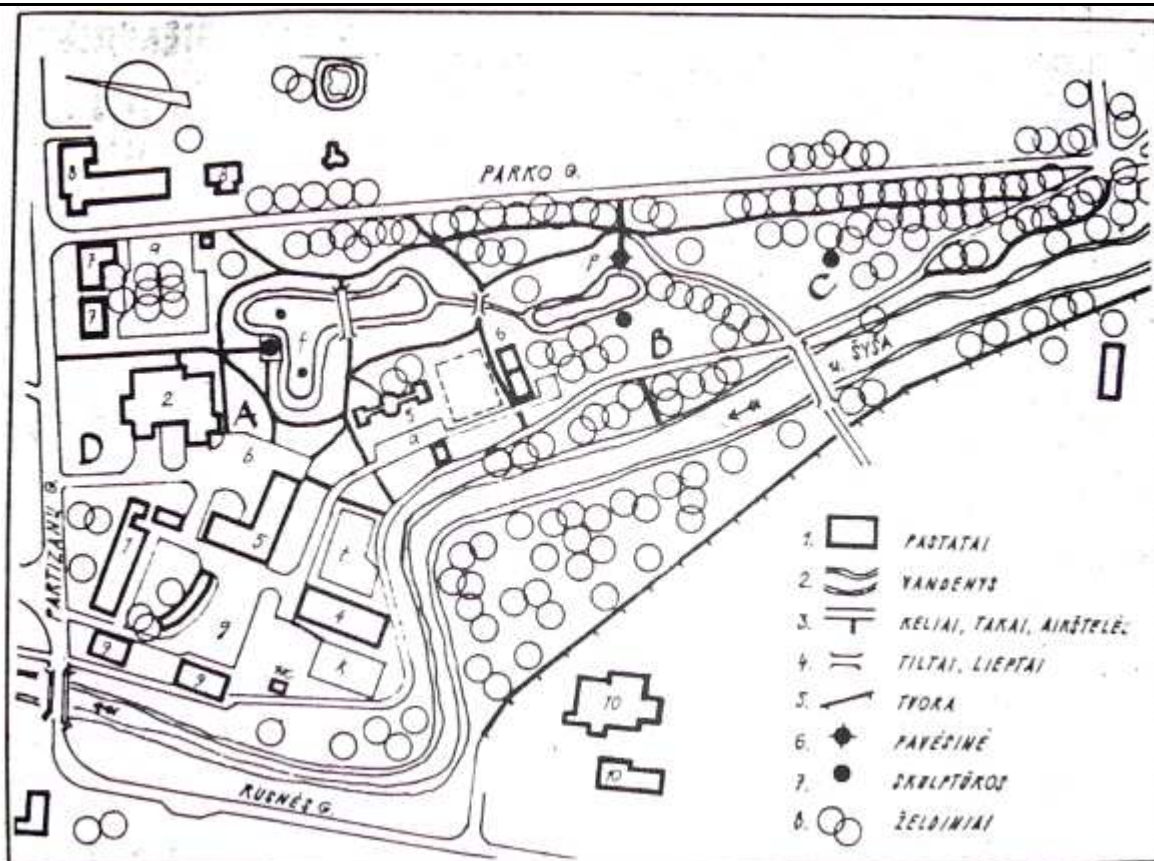

4 pav. Nuotrauka. Dvaro parkas. Šilutės muziejaus biblioteka, CD Nr.43

Po karo keitėsi dvaro savininkai, tačiau dvaro parku niekas nesirūpino. Visą pokarį dvaras ir jo teritorija buvo Žemės ūkio paskirties įstaigų rankose, tačiau jokiodomėjimosi dvaro sodu ar parku nebuvo, tad iš buvusio parko mažai kas liko.

Tačiau XX a. aštuntame dešimtmetyje, miesto visuomenė, įtakojama kraštotyrininko P.Jakšto spaudoje skelbiamų straipsnių apie krašto istoriją, pradėjo domėtis buvusiu dvaru, jo praeitimi, parku. Tuo metu buvo pradėta galvoti apie parko atkūrimą ir 1986 m. pradžioje, Respublikos Žemėtvarkos projektavimo institutas gavo šilutiškių užsakymą parengti parko prie statomų Kultūros rūmų projektą. 1988 m. Šilutės parko tvarkymo projektas buvo parengtas ir pristatytas visuomenei. (5 pav.)

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
	6	23	0

5 pav. Projekto publikacija. Dvaro parko sutvarkymo projektas. Autoriai V. ir S. Deveikiai
Laikraštis „Pamarys“, 1988 spalio 7 d.

Projektas saugomas Šilutės rajono savivaldybės architektūros skyriuje. Projektas nebuvo įgyvendintas, tačiau miesto seniūnija kartu su Kultūros centru prižiūri naujai kuriamą dvaro parką. Gyventojų iniciatyva yra pasodinta Magnolijų alėja, Šilutės lietuvių-prancūzų draugija nuo 1993 m. pasodino 6 Burgundijos ažuoliukus, keturi iš jų auga, o sodininkas p. J. Balčiauskas išlikusiuose tvenkiniuose įveisė vandens lelijas bei Šilutės muziejui, kuris dalinai yra įsikūręs dvare padovanojo tujų sodinukų. Tujos pasodintos prie rūmų iš gatvės pusės.

6, 7 pav. Magnolijų ir tujų alėjos dvaro parke 2005 m.

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-PP-AR

Lapas

Lapų

Laida

7

23

0

8 pav. Buvęs sodininko namelis prie tvenkinio

9 pav. Beržų alėja parke

APLINKOS KRAŠTOVAIZDŽIO TYRIMAI, ESAMOS SITUACIJOS VERTINIMAS

2025 m. atlikti Šilutės dvaro sodybos, vad. Šojaus, parko aplinkos kraštovaizdžio tyrimai. Tyrimus atliko Egidijus Vidrinskas, Giedrius Bujokas, Augustė Bujokaitė.

Vertingosios savybės:

- 7.1.3.1. planavimo sprendiniai - **tūrinės erdvinės kompozicijos, susidedančios iš želdinių masių, grupių, alėjos, pavienių medžių, tvenkinių sistemos, kelių trasų, fragmentai** (iš dalies pakitusi; -; TRP 13; IKONOGN Nr. 3, 5, 48-52; FF Nr. 77, 172, 202-215; 2009 m.);

- 7.1.3.5. takai, keliai ar jų dalys - Š krypties tako - alėjos atkarpa parko PR dalyje (-; -; TRP 21; FF Nr. 208 - 209; 2009 m.); **fragmentiškai išlikusių takų trasos R ir V dalyse** (-; -; IKONOGN Nr. 5; TRP 19; FF Nr. 210; 2009 m.);

- 7.1.3.6. želdynai ir želdiniai - **Šyšos upės pakrančių apželdinimo spygliuočių, lapuočių masių pobūdis, išskirtinos vietinės medžių rūšys: mažalapės liepos, paprastieji klevai, paprastieji uosiai,**

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-PP-AR

Lapas

Lapų

Laida

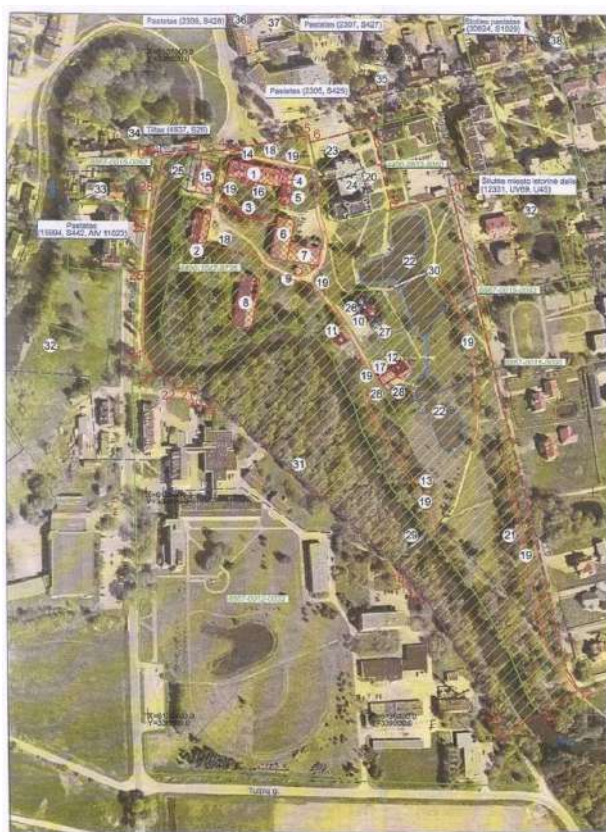
8

23

0

juodalksniai, karpotieji beržai (-; -; IKONOGN Nr. 51; FF Nr. 1, 7, 207; 2009 m.); spygliuočių, lapuočių medžių grupės, išskirtinos paprastosios eglės, mažalapės liepos teritorijos centrinėje, ŠV dalyse (-; -; FF Nr. 8, 12, 77, 172, 204-205; 2009 m.); alėja parko PR dalyje, išskirtini karpotieji beržai, mažalapės liepos, paprastosios eglės, sidabriniai klevai (-; -; TRP 21; FF Nr. 208 209; 2009 m.); pavieniai medžiai, kurių tarpe išskirtinas maumedis PV dalyje, raudonasis klevas PR dalyje, baltasis gluosnis (skersmuo 150 cm, aukštis 14 m) R dalyje, paprastasis ąžuolas (skersmuo 106-130 cm, aukštis 23 m.) V dalyje (-; -; FF Nr. 202, 211, 214-215; 2009 m.); sodo vieta teritorijos ŠR dalyje (sodas buvo dabartinio Šilutės kultūros centro vietoje ir tęsėsi iki karvidės pastato; -; TRP 20; žr. 15. 9; IKONOGN Nr. 3-4; -; 2009 m.);

- 7.1.3.7. upės, natūralūs vandens telkiniai ir hidrotechniniai įrenginiai - Šyšos upės vaga (-; -; TRP; FF Nr. 207; 2009 m.); dviejų tvenkinių, sujungtų kanalu, sistema (-; -; TRP 22; FF Nr. 204-206; 2008 m.); tvenkinio vieta teritorijos ŠR dalyje (-; -; TRP 23; žr. 15. 9; IKONOGN Nr. 48-49; FF Nr. 3; 2009 m.);

Komplekso dalys:

1. Rūmai (15991, G115K1, Atv1020, 8889-0001-7065)
2. Kiaulidė (23415, G115K3, 8889-0001-7021)
3. Rūsys (23416, G115K4, 4400-0046-2942)
4. Malkinė (33267, 4400-0224-7867)
5. Tarnų namas (23417, G115K5, 8889-0001-7100)
6. Arklidė (23418, G115K6, 8889-0003-7014)
7. Karvidė (33268, 8889-0003-7014)
8. Klona (23419, G115K7, 4400-0046-2775)
9. Siloso bokštas (23420, G115K8, 4400-0712-9235)
10. Ladinės liekanos (33304)
11. Sodninko tarno namas (23422, G115K10, 8889-0001-7032)
12. Sodninko namas (23421, G115K9, 8889-0001-7098)
13. Parkas (23423, G115K11)

Nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos vertingosios savybės:

14. Vertų stulpai
15. Svimo vieta (23414, G115K2)
16. Varandos vieta
17. Oranžerijos vieta
18. Lauko akmenų grindinys
19. Kelių ir takų trasos
20. Sodo vieta
21. Alėja
22. Tvenkiniai su kanalu
23. Tvenkinio vieta

Kiti statiniai teritorijoje:

24. Pastatas
25. Pirmas priestatas
26. Antras priestatas
27. Trečias priestatas
28. Ketvirtas priestatas
29. Pirmas tiltelis
30. Antras tiltelis
31. Tvora

Sutartiniai ženklai:

- nekilnojamosios kultūros vertybės apibrėžtos teritorijos ribos
- nekilnojamosios kultūros vertybės apibrėžtos teritorijos ribos suilampintos su suformuotų kadastrinių sklypų ribomis
- nekilnojamojo kultūros paveldo statinys
- požeminės statinio dalies kontūrai
- nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijos vertingosios savybės

- vandens telkiniai
- keliai
- kiti statiniai teritorijoje
- greta esantys nekilnojamojo kultūros paveldo objektai
- suformuotų kadastrinių sklypų ribos

Šilutės dvaro sodybos (Šojaus) parkas išlaikė gamtovaizdiško (angliškojo) tipo parko kompozicinius principus – natūralų reljefą, atvirus vandens telkinius, laisvą erdvių kaitą ir vingiuotų takų tinklą. Bendra parko planavimo struktūra išlikusi atpažįstama, tačiau dalis vertingųjų kompozicinių elementų reikalauja priežiūros ar atkūrimo.

Remiantis atlikta vertingųjų savybių būklės analize, pateikiamos išvados ir atliekami darbai:

Bendroji planavimo struktūra (erdvinė-kompozicinė sistema) yra išlikusi, tačiau dalis jos sudėtinių elementų reikalauja priežiūros ar tvarkybos darbų:

Želdinių masių ir grupių būklė vertinama kaip patenkinama, tačiau jų erdvinis vientisumas ir estetinė vertė susilpnėjusi dėl nevienodo tankio, natūralaus senėjimo procesų bei nepakankamos priežiūros. Projektu numatoma vykdyti nuolatinę priežiūrą, atlikti restauravimo darbus ir šalinti avarines grėsmes, siekiant išsaugoti kompozicinę funkciją bei užtikrinti ilgalaikį stabilumą.

Alėjos, kelių trasų fragmentai ir tvenkinių sistema yra geros būklės, tačiau siekiant išlaikyti jų vertę, projektu numatomi tvarkybos darbai: avarinių grėsmių pašalinimas, želdynų ir želdinių priežiūra bei restauravimas.

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-PP-AR

Lapas

Lapų

Laida

9

23

0

Pavieniai medžiai, kaip svarbūs kompoziciniai elementai, beveik neišliko, o esamų būklė prasta. Tai silpnina kraštovaizdžio struktūros raišką ir istorinį charakterį. Todėl numatoma šalinti avarines grėsmes, atlikti želdynų ir želdinių priežiūrą bei restauravimą, siekiant sustiprinti vertikaliąsias struktūras ir išryškinti vizualinius parko akcentus.

Želdynų struktūra ir biologinė įvairovė:

- Nors daugumos vietinių rūšių (pvz., mažalapės liepos, beržai, klevai, juodalksniai) būklė įvardijama kaip patenkinama, jų struktūros fragmentiškos, daug kur pastebimas senėjimas, natūralus nykimas, išretėjimas, todėl atliekami priežiūros ir restauravimo darbai bei avarinių grėsmių šalinimas.

- Spygliuočių grupės, ypač paprastosios eglės, yra beveik visiškai sunykusios kai kuriose parko dalyse (ypač centrinėje ir šiaurės rytinėje). Tai išbalansuoja istorinę želdinių struktūrą. Projektu numatoma šalinti avarines grėsmes, atlikti želdynų ir želdinių priežiūrą bei restauravimą.

- Vertingi pavieniai introdukuoti medžiai (pvz., maumedis, raudonasis klevas, paprastasis ąžuolas) yra išlikę, jų būklė patenkinama, tačiau tačiau jų išsaugojimui būtinas kompleksinis priežiūros, restauravimo ir konservavimo priemonių taikymas, siekiant išvengti jų praradimo.

Kraštovaizdinė – estetinė parko vertė:

- Numatoma stiprinti kraštovaizdžio struktūrinį vientisumą, atkuriant išnykusius ar sunykusius želdinius, ypač pavienius medžius ir spygliuočių grupes.

- Dėl išretėjusių struktūrinių želdinių, mažėjančios rūšių įvairovės ir trūkstančių kompozicinių akcentų parko erdvinė struktūra prarado istoriškai būdingą gylį, ritmiką ir siluetinį reljefą, todėl numatoma šalinti avarines grėsmes, atlikti želdynų ir želdinių priežiūrą bei restauravimą.

Vandens telkiniai (Šyšos upė, tvenkiniai ir jų sistema):

- jų tvarkybos darbai šiuo metu nenumatomi.

- **Kai kurios teritorijos dalys (pvz., buvusio sodo vieta) neanalizuotos:**

- jų tvarkybos darbai šiuo metu nenumatomi.

DENDROFLOROS INVENTORIZACIJA IR BŪKLĖS VERTINIMAS

2025-06-06. atliktas H. Šojaus parko dendrofloros inventorizacija ir būklės vertinimas. Vertinimą atliko Lina Straigytė.

Inventorizacijos apimtis:

- Vertinti 1330 sumedėję augalai: tiek medžiai, tiek krūmai.

- Priklauso 57 taksonams:

• 13 spygliuočių taksonų (76 vnt.),

• 44 lapuočių taksonai (1254 vnt.).

Kilmė:

Kilmė	Taksonų skaičius	Želdinių skaičius	Procentas
Vietiniai	24	1088	82 %
Svetimi	23	224	17 %
Kultūriniai	10	18	1 %

- Dominuoja vietinės kilmės rūšys – tiek taksonų, tiek individų skaičiumi.

- Kultūrinių veislių labai mažai – tik 1 %, todėl jų pasodinti daugiau, ypač reprezentacinėse parko vietose.

Biomorfos (augalų forma):

Forma	Taksonų skaičius	Želdinių skaičius	Procentas
Medžiai	43	1283	96 %
Krūmai	14	47	4 %

- Medžiai vyrauja parke.

- Krūmų mažuma.

Želdinių būklė:

Būklė	Vnt.	Procentas
DOKUMENTO ŽYMUO		
2539-TvDP-PP-AR		
	Lapas	Lapų
	10	23
	Laida	0

Gera	474	35 %
Patenkinama	594	45 %
Nepatenkinama	176	13 %
Bloga	77	6 %
Sausuoliai	9	1 %

- 81 % želdinių yra geros arba patenkinamos būklės.
- 77 augalai – blogos būklės.
- 9 sausuočiai – pavojingi, turi būti pašalinti skubiai.

Išvados ir darbai

- **Pavojingi želdiniai. 9 sausuočiai** (5 balas) – sausos eglės, liepos, uosiai, platanalapiai klevai. Reikia šalinti nedelsiant dėl pavojaus žmonėms.

- Blogos būklės želdiniai. 77 želdiniai (4 balas), dalis jų – arti takų ir pavojingi lūžti ar virsti. 54 medžius šalinti dėl realios grėsmės. Vertingi ir seni medžiai su pažeidimais, augantys toliau nuo takų, paliekami – jie svarbūs kaip mikrobuveinės.

- Estetiniai ir ekologiniai aspektai. Daugiausia paprastųjų klevų (409 vnt.), platanalapių klevų (153 vnt.), mažalapių liepų (243 vnt.). Siūloma sodinti daugiau kultūrinių veislių. Auginti daugiau krūmų, ypač prie upės ir mažai lankomose vietose – tai didina biodiversitetą.

- Stelbiami, neperspektyvūs medžiai. Nemažai jaunų, stelbiamų medžių, kurie neturi geros perspektyvos, trukdo augti kitiems. Projektu šalinami, nelaukiant kol pasieks saugotinus parametrus.

- Savaiminukai. Tankiai sudygę jauni medžiai – reikia retinti, kol jie nepasiekė saugotinų želdinių parametrų, nesusiformavo konkurencingi sąžalynai. Prie upės kalninius serbentus palikti nešienautus, nes jie naudingi paukščiams.

ŽELDINIŲ BŪKLĖS ARBORISTINIS VERTINIMAS

2025 m. parengta Šilutės dvaro sodybos parko (želdyno) želdinių būklės ekspertizės ataskaita. Ataskaitą parengė Kraštovaizdžio ir želdynų ekspertų grupė, ekspertas arboristas Renaldas Žilinskas, ekspertas Steponas Deveikis.

Želdiniai ir jų įvairovė

Parke vyrauja lapuočiai: mažalapės liepos, klevai, ąžuolai, beržai, uosiai. Auga egzotiniai medžiai: burgundiniai ąžuolai, europiniai/japoniniai maumedžiai, guobos, sidabriniai klevai. Iš viso 2025 m. inventorizuoti 1330 medžiai ir krūmai, 57 taksonai. Geros/patenkinamos būklės – 81 %, blogos – 5 %, saugotinų nepaisant defektų – keliolika vienetų.

Problemų ir darbų siūlymai

Krūmų trūkumas skurdina ekosistemą – projektu numatoma atsodinti ypač parko rytinėje dalyje. Vakarinių tujų eilės vizualiai užstoja peizažą – projektu šalinamos. Netinkamai pasodinti raudonlapiai klevai (per arti senų medžių) – projektu numatomos naujos jų sodinimo, personimo vietos. Želdiniai yra ne tik ekologiniai elementai, bet ir istorinės atminties ženklai, todėl jiems turi būti taikomas „globojamasis režimas“.

Išvados ir darbai

Šilutės H. Šojaus parkas yra vertingas istorinės ir ekologinės struktūros pavyzdys. Tinkamai prižiūrimas, jis išlaiko aukštą biologinę, kultūrinę ir estetinę vertę. Tvarkymo prioritetai: saugoti kompozicinę struktūrą, skirti dėmesį klimato rizikai, atnaujinti augalų asortimentą pagal vietos sąlygas, užtikrinti priežiūrą ir stebėseną arboristiniais principais.

2025 m. birželį atliktas išsamus Šilutės H. Šojaus dvaro parko vertingų medžių būklės vertinimas vegetacijos laikotarpiu. Tyrimo metu apžiūrėti 40 medžių: 21 pavienis medis ir 3 grupės, susidedančios iš 19 medžių. Vertinimas atliktas laikantis arboristinės praktikos principų: vertintas lajos tankumas, ūglių prieaugis, reakcinės medienos formavimasis ir metinis prieaugis. Taip pat fiksuoti dendrometriniai rodikliai – aukštis, skersmuo, kamieno apimtis.

Medžių duomenys pateikti **interaktyvioje platformoje „Check Trees“** (www.checktrees.com), kurioje galima matyti kiekvieno vertinto medžio vietą ir perspektyvą:

- **Žalia spalva** – ilgalaikė perspektyva,

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
	11	23	0

- **Raudona** – trumpalaikė,
- **Juoda** – be perspektyvos.

Medžiai suskirstyti į 7 teritorines zonas (B, D, F, G, H, M ir Užribio zona), kurios atitinka ankstesnes inventorizacijos ribas. Daugumai medžių nustatyta gera fiziologinė būklė. Dviem medžiams (liepai ir beržui) nustatyta kritinė būklė dėl pavoingo grybinio pažeidimo (Kretzschmaria deusta).

Šilutės H. Šojaus dvaro parkas – tai istoriškai ir kompoziciškai vertinga kraštovaizdinė erdvė, pasižyminti išsaugota gamtovaizdine struktūra, natūralizuotu ekosisteminio pobūdžiu ir subalansuota dendroflora (57 taksonai).

Ekspertinis medžių įvertinimas parodė, kad:

- Didžioji dauguma medžių – gyvybingi, turintys ilgalaikę perspektyvą.
- Dalis senmedžių – itin vertingi, siūlomi pripažinti gamtos paminklais arba saugomais objektais.
- Parke dominuoja vietinėms sąlygoms būdingos rūšys, tačiau vietomis pasireiškia invazinės ligos ir kenkėjai (ypač eglėms ir liepoms).

Medžiams siūloma taikyti kompleksinę priežiūrą: genėjimus, trosavimus, šaknyno apsaugą ir savaiminukų šalinimą. Visus darbus būtina atlikti tik sertifikuotiems arboristams, turintiems EAC arba ISA kvalifikaciją.

Išvados ir darbai

- Bendra želdynų būklė vertinama kaip gera ir patenkinama, o parkas išlaiko istorinę, ekologinę ir estetinę struktūrą.

- Iš 40 vertintų medžių:

- 1 medis turi trumpalaikę perspektyvą, bet gali būti pagerintas dirvožemio ir lajos priežiūra.
- 2 medžiai (F237 ir G3) yra kitu atveju vertingi, bet numatomi šalinti dėl grybinių pažeidimų.
- Keli vertingiausi medžiai (pvz., H44, H45, G24) siūlomi pripažinti saugomais gamtos paveldo objektais ar net gamtos paminklais.

- Numatoma šalinti savaiminukus, trukdančius senų medžių lajų insoliacijai bei fiziologiniam stabilumui.

- Visiems vertintiems medžiams būtina nuolatinė priežiūra, kurią turėtų vykdyti tik EAC / ISA / VetCert sertifikuoti specialistai.

- Parkas aktyviai lankomas, todėl gyvybingumo vertinime buvo taikomi griežtesni biomechaninio saugumo reikalavimai, ypač šalia takų esančiuose medžiuose.

- Parko planavimo ir medžių apsaugos sprendimuose atsižvelgta į augalų rūšinę vertę, istorinę prigimtį bei klimato kaitos poveikį (ypač dėl 6a atšiaurumo zonos).

Išskirtiniai pavieniai medžiai

Apibendrinimas

- 40 medžių įvertinti individualiai (21 pavienis + 3 grupės)
- 2 medžiai rekomenduojami šalinti (liepa su grybiniu pažeidimu ir pažeistas beržas)
- 7 medžiai siūlomi saugoti kaip paveldas, 1 – siūloma paskelbti gamtos paminklu
- Visiems medžiams – būtina taikyti individualizuotą priežiūrą (genėjimai, stabilizacijos, mulčiavimai)
- Tvarkybą gali atlikti tik arboristai su EAC / ISA sertifikatu, o senoliams – su VetCert.

KLIMATO SĄLYGOS

Šilutė

- vidutinė šalčiausia mėnesio temperatūra – -1,8° C;
- vidutinė šilčiausia mėnesio temperatūra - +18,3° C;
- vidutinė metinė oro temperatūra - +7,9° C;
- vidutinė šildymo sezono išorės oro temperatūra +0,7° C;
- vidutinis metinis kritulių kiekis 785 mm;
- vėjo greitis galimas vieną kartą per metus 32 m/s;
- vidutinis vėjo greitis 3,7 m/s;

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-PP-AR

Lapas

Lapų

Laida

12

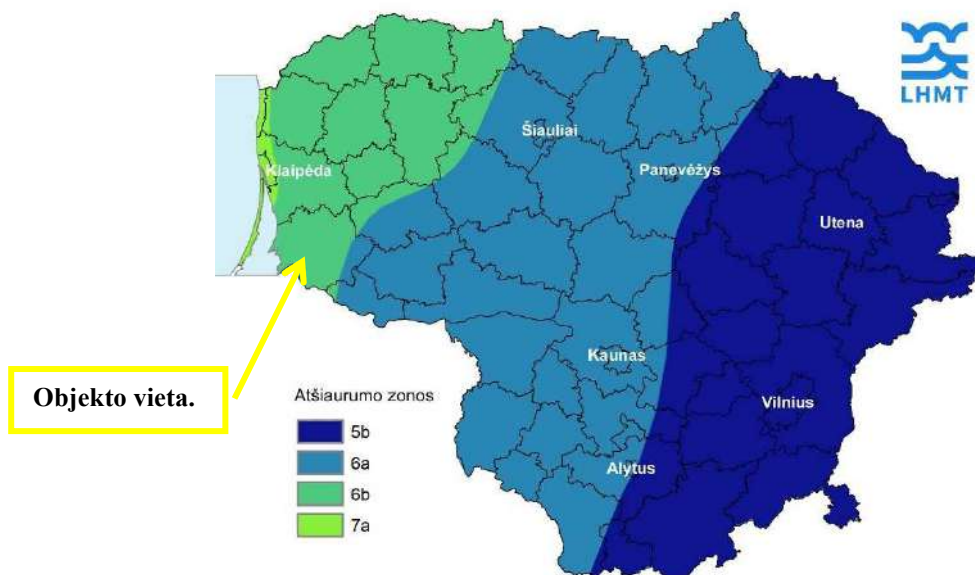
23

0

- maksimalus sniego dangos storis 55 cm;
- vidutinis sniego dangos storis 22,6 cm;
- maksimalus dirvožemio įšalimo gylis (galimas vieną kartą per 50 metų) 113 cm;
- santykinis metinis oro drėgnumas 80 %;
- vidutinė saulės spindėjimo trukmė 1996,7 val.

Šilutės klimato atšiaurumo zona

Šilutės miestas patenka į 6a klimato atšiaurumo zoną. Tai reiškia, kad, minimalios žiemos temperatūros vidurkis šioje zonoje svyruoja nuo $-23,3^{\circ}\text{C}$ iki $-20,6^{\circ}\text{C}$. Auginti galima tik tuos sumedėjusius augalus, kurių atsparumas šalčiui pritaikytas 6a arba žemesnėms zonoms (pvz., 6b, 5a, 4b ir kt.).

Reikšmė. Renkantis medžių rūšis ar veisles, būtina tikrinti jų minimalų atsparumą šalčiui. Egzotinės rūšys, kurių atsparumas prasideda tik nuo 7 zonos ir aukščiau, gali neperžiemoti arba žūti po ekstremalių šalnų.

Rizikos. Šalnų ir ekstremalių šalčių vis dar kelia realią grėsmę jautriems augalams, ypač žiemą be sniego dangos. Vegetacijos laikotarpis trumpesnis nei pajūryje, o šalnų pavasarį ar rudenį gali pažeisti naujus ūglius. Klimato kaita, nors ir bendrą žiemų temperatūrą kelia, neatšaukia pavienių pavojingų šaltų bangų.

Klimato įtaka H. Šojaus dvaro parko medžiams (6a zona)

Teigiama įtaka. Vidutinė žiema ($-1,8^{\circ}\text{C}$) palyginti švelni, palanki daugeliui vietinių rūšių (pvz., liepos, uosiai, klevai). Vidutinė metinė oro temperatūra ($+7,9^{\circ}\text{C}$) leidžia išlaikyti augimo ritmą. Drėgmės lygis (80 %) ir krituliai (785 mm) pakankami, kad augalai nepatirtų sausrų streso vasarą.

Neigiama įtaka. Šalčiai (iki -23°C) – aktualūs 6a zonai: gali pažeisti neatsparias svetimžemes rūšis ar dekoratyvinius kultivarus, žiemomis be sniego dangos padidėja šaknų pažeidimų tikimybė. Didelis kritulių kiekis ir drėgnumas (80 %): skatina kamienų puvinio atsiradimą, ypač vyresniuose medžiuose, blogina šaknų aeraciją, dėl ko medžiai tampa jautresni vėtrai. Stiprūs vėjai (iki 32 m/s): ypač pavojingi asimetriškiems ar puvinio pažeistiems medžiams, gali sukelti šaknų išplėšimą arba lajos lūžius. Sniego danga (iki 55 cm) ir gili įšalimo riba (113 cm): gali pridengti šakas, sukelti jų lūžius, ypač kai medis dar fiziologiškai aktyvus, trukdo šaknų regeneracijai pavasarį.

Priemonė	Paskirtis	Taikymo vieta / laikas
Lajų formavimas / genėjimas	Sumažinti vėjo apkrovą, išvengti lūžių	Pavieniai medžiai prie takų, senos liepos ir klevai
Palaipsniui šalinti pavojingus, puvinio pažeistus medžius	Išvengti netikėto išvirtimo ar kamieno skilimo	2025–2026 m., pagal 5 ir 4 balų vertinimą
DOKUMENTO ŽYMUO		LapasLapųLaida
2539-TvDP-PP-AR		13230

Dirvožemio gerinimas (aeracija, mulčiavimas, bioanglis)	Pagerinti šaknų sąlygas esant dideliam drėgnumui	Prie senų ąžuolų, liepų, kurių būklė nepatenkinama
Naujų augalų parinkimas pagal 6a zoną	Užtikrinti, kad želdiniai išvertų tipinę šalčio bangą	Tik rūšys, turinčios atsparumą – 23 °C ar daugiau
Stebėsena kas 2–3 metus (fizinė + dirvožemio analizė)	Ankstyvas ligų, puvinio ir įšalo poveikio nustatymas	Nuolat, integruoti į želdinių GIS sistemą
Laikini lajos ar kamieno tvirtinimai (trosavimas)	Stabilizuoti pavojingus, bet vertingus medžius	Pvz., senos liepos alėjose
Apriboti lankymąsi žiemos sezonu aplink rizikingus medžius	Užtikrinti lankytojų saugumą	Laikini ženklai, barjerai, informaciniai stendai

Šilutė, esanti 6a klimato atšiaurumo zonoje, pasižymi švelnesnėmis nei centrinėje Lietuvoje, bet vis dar pavojingomis žiemomis jautriems augalams. Todėl H. Šojaus dvaro parko želdinių tvarkyboje būtina:

- Rinktis tik atsparias rūšis pagal 6a zoną ir vengti neaklimatizuotų kultivarų;
- Aktyviai prižiūrėti pavojingos būklės medžius, ypač pažeistus puvinio ar turinčius šaknų problemų;
- Stebėti klimato poveikį ilguoju laikotarpiu (per drėgmės perteklių, įšalą, vėjus).

Tinkamai įgyvendinus tvarkybos priemones, galima išlaikyti ne tik saugumą, bet ir ekologinę bei istorinę parko vertę.

DIRVOŽEMIO TYRIMAI

2022-11-28 m. atlikti H. Šojaus parko dirvožemio tyrimai. Tyrimus atliko Lietuvos agrarinių Miškų mokslų centras, žemdirbystės instituto, agrocheminių tyrimų laboratorija, analitinis skyrius, skyriaus vedėjas Romas Mažeika, vyriausioji chemikė Ramutė Mickutė.

Atliktas dirvožemio tyrimas, kurio tikslas – įvertinti dirvožemio savybes pasirinktoje teritorijoje. Tyrimas apėmė skirtingų sluoksnių analizę, siekiant nustatyti:

- Dirvožemio struktūrą ir sluoksnių sudėtį;
- Grunto fizines savybes (drėgnumą, tankį, spalvą, struktūrą);
- Organinės medžiagos ir humuso kiekį;
- Dirvožemio mechaninę sudėtį;
- pH reikšmę ir reakciją (rūgštumą).

Tyrimo metu išgręžti keli gręžiniai, atlikti pjūviai ir paaimti mėginiai laboratorinei analizei.

Išvados:

- Dirvožemis mišrus – sudarytas iš kelių sluoksnių (pvz., juodžemis, priesmėlis, priesmolis).
- Viršutinis humusingas sluoksnis (apie 15–30 cm) turi daug organinių medžiagų, tinka želdiniams.
- Giliau aptinkamas priesmėlis ar smėlis – pasižymi geru vandens laidumu, bet mažesniu maistinių medžiagų kiekiu.
- Rūgštingumas (pH) – vidutiniškai silpnai rūgštus, atitinka augalų vegetacijos poreikius.
- Nesandarūs, susiskaidę sluoksniai vietomis gali riboti šaknų skverbimąsi ar drenažą.
- Bendras derlingumo potencialas – vidutinis ar aukštas, bet būtina papildoma organinė tręšiamoji medžiaga želdiniams.

PAVELDO ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ PRIEŽIŪROS DARBAI, AVARIJOS GRĖSMĖS PAŠALINIMAS, KONSERVAVIMAS, RESTAURAVIMAS

Atsižvelgiant į **Vertingųjų savybių būklės aprašymą – analizę** ir remiantis atliktais tyrimais ir **išvadamis**, pateikiami darbai, nurodant konkrečias **tvarkybos darbų rūšis**, taikymą. Projektu numatomi objekto želdynų ir želdinių priežiūros darbai, avarijos grėsmės pašalinimas, konservavimas, restauravimas. Projekto sprendinių įgyvendinimas gali būti etapuojamas.

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-PP-AR

Lapas

Lapų

Laida

14

23

0

NR.	VERTINGOJI SAVYBĖ	Tvarkybos rūšis (darbo kodas brėžinyje)	ATLIEKAMI DARBAI
1.	PLANAVIMO SPRENDINIAI		
S1.1.	Želdinių masyvai	Želdynų ir želdinių priežiūros darbai. Avarijos gresmės pašalinimas.	<i>Želdynų ir želdinių priežiūros darbai</i> – sausų, pažeistų šakų šalinimas, lajos genėjimas, atžalų reguliavimas, dirvožemio gerinimas, kenkėjų kontrolė, šaknyno zonos priežiūra, priešgrybeliniai ir nuo ligų apsaugantys purškimai.
S1.2.	Želdinių grupės	Želdynų ir želdinių priežiūros darbai. Restauravimas. Avarijos gresmės pašalinimas.	Sustiprinamas pomedžio sluoksnis (krūmai, žemaūgiai medžiai), kuris svarbus vizualinei perspektyvai ir mikroklimatui. <i>Restauravimas</i> – atliktais tyrimais pagrįstas želdinių atkūrimas pagal planinę struktūrą. Atsodinamos būdingos rūšys (liepos, klevai, uosiai, eglės, beržai ir kt.), taip atkuriamą istorinę parko kompoziciją ir sustiprinamas pomedžio sluoksnis (kalniniais serbentais), užtikrinant kraštovaizdinę dermę ir biologinę įvairovę. <i>Avarijos grėsmės pašalinimas</i> – pavojingų, nestabilių medžių ar šakų, keliančių pavojų lankytojams, šalinimas. Kamienų ir lajų sutvirtinimas, lajos genėjimas, išramstymas.
S1.3.	Alėjos		Tvarkybos darbai nenumatomi.
S1.4.	Pavieniai medžiai	Želdynų ir želdinių priežiūros darbai. Restauravimas.	<i>Želdynų ir želdinių priežiūros darbai</i> – sausų, pažeistų šakų šalinimas, lajos genėjimas, atžalų reguliavimas, dirvožemio gerinimas, kenkėjų kontrolė, šaknyno zonos priežiūra, priešgrybeliniai ir nuo ligų apsaugantys purškimai. <i>Restauravimas</i> – atliktais tyrimais pagrįstas pavienių medžių atsodinimas pagal planinės struktūros schemą bei integravimas į kraštovaizdžio kompoziciją kaip vertikalūs akcentai.
S1.5.	Tvenkinių sistema		Tvarkybos darbai nenumatomi.
S1.6.	Kelių trasų, fragmentai		Tvarkybos darbai nenumatomi.
S2.	TAKAI, KELIAI AR JŲ DALYS		
S2.1.	Š krypties tako - alėjos atkarpa parko PR dalyje		Tvarkybos darbai nenumatomi.
S2.2.	Fragmentiškai išlikusių takų trasos R ir V dalyse		Tvarkybos darbai nenumatomi.
S3.	ŽELDYNAI IR ŽELDINIAI		
S3.1.	Šyšos upės pakrančių apželdinimo spygliuočių, lapuočių masyvu pobūdis, išskirtinos vietinės medžių rūšys: mažalapės liepos, paprastieji	Želdynų ir želdinių priežiūros darbai. Restauravimas. Avarijos gresmės pašalinimas.	<i>Želdynų ir želdinių priežiūros darbai</i> – sausų, pažeistų šakų šalinimas, lajos genėjimas, atžalų reguliavimas, dirvožemio gerinimas, kenkėjų kontrolė,
DOKUMENTO ŽYMUO			Lapas
2539-TvDP-PP-AR			Lapų
			Laida
			15
			23
			0

		klevai, paprastieji uosiai, juodalksniai, karpotieji beržai		šaknyno zonos priežiūra, priešgrybeliniai ir nuo ligų apsaugantys purškimai. <i>Restauravimas</i> – istoriškai pagrįstas šyšos pakrančių želdinių masyvų tvarkymas, atsodinimas (ypač mažalapės liepos, paprastieji klevai, paprastieji uosiai, juodalksniai, karpotieji beržai), formuojama natūrali pakrantės struktūra išsaugant augalų įvairovę. <i>Avarijos grėsmės pašalinimas</i> – nestabilių medžių ar šakų, keliančių pavojų lankytojams, šalinimas. Šalinami apvirtę, pavojingi, krantą ardantys medžiai. Kamienų ir lajų sutvirtinimas, lajos genėjimas, išramstymas.										
S3.2.		Spygliuočių, lapuočių medžių grupės, išskirtinos paprastosios eglės, mažalapės liepos teritorijos centrinėje, ŠV dalyse	Želdynų ir želdinių priežiūros darbai. Restauravimas. Avarijos grėsmės pašalinimas.	<i>Želdynų ir želdinių priežiūros darbai</i> – sausų, pažeistų šakų šalinimas, lajos genėjimas, atžalų reguliavimas, dirvožemio gerinimas, kenkėjų kontrolė, šaknyno zonos priežiūra, priešgrybeliniai ir nuo ligų apsaugantys purškimai. <i>Restauravimas</i> – spygliuočių (paprastųjų eglų) ir lapuočių grupių atkūrimas vadovaujantis istoriniais tyrimais. Dendrologiškai pagrįstas atsodinimas išlaikant rūšinę sudėtį. Istoriskai pagrįstas alėjos želdinių tvarkymas, atsodinimas (liepos, klevai, beržai), sustiprinama alėjos struktūra, numatomas želdinių rūšinės įvairovės palaikymas, atkuriant sunykusius želdinius. <i>Avarijos grėsmės pašalinimas</i> – nestabilių medžių ar šakų, keliančių pavojų lankytojams, šalinimas. Šalinami apvirtę, pavojingi, sergantys ar išdžiūvę medžiai. Atliakamas kamienų ir lajų sutvirtinimas, lajos genėjimas, išramstymas.										
S3.3.		Alėja parko PR dalyje, išskirtini karpotieji beržai, mažalapės liepos, paprastosios eglės, sidabriniai klevai	Želdynų ir želdinių priežiūros darbai. Restauravimas. Avarijos grėsmės pašalinimas.											
S3.4.		Pavieniai medžiai, kurių tarpe išskirtinas maumedis PV dalyje, raudonasis klevas PR dalyje, baltasis gluosnis (skersmuo 150 cm, aukštis 14 m) R dalyje, paprastasis ąžuolas (skersmuo 106-130 cm, aukštis 23 m.) V dalyje	Želdynų ir želdinių priežiūros darbai. Restauravimas. Konservavimas.	<i>Želdynų ir želdinių priežiūros darbai</i> – sausų, pažeistų šakų šalinimas, lajos genėjimas, atžalų reguliavimas, dirvožemio gerinimas, kenkėjų kontrolė, šaknyno zonos priežiūra, priešgrybeliniai ir nuo ligų apsaugantys purškimai. <i>Restauravimas</i> – atliktais tyrimais pagrįstas neišlikusių vertingų želdinių atsodinimas, išsaugant augalų rūšių įvairovę. Atsodinami želdiniai įtraukiami į kompozicinius parko mazgus, gerinant jų integraciją kraštovaizdyje.										
				<table> <tr> <th colspan="2">DOKUMENTO ŽYMUO</th><th>Lapas</th><th>Lapų</th><th>Laida</th></tr> <tr> <td colspan="2">2539-TvDP-PP-AR</td><td>16</td><td>23</td><td>0</td></tr> </table>	DOKUMENTO ŽYMUO		Lapas	Lapų	Laida	2539-TvDP-PP-AR		16	23	0
DOKUMENTO ŽYMUO		Lapas	Lapų	Laida										
2539-TvDP-PP-AR		16	23	0										

			(Vertingoji savybė apima pavienius medžius, turinčius išskirtinę dendrologinę, estetinę ir kultūrinę vertę. Šie medžiai šiuo metu yra gyvi ir išlaikę gerą arba patenkinamą gyvybinę būklę. Jie yra parko kraštovaizdžio kompozicijos vertikalūs akcentai ir svarbūs Šojaus dvaro istorinei ir estetinei vertei. Projektu numatomas pakaitinių sodinukų pasodinimas dar esant seniesiems medžiams, kad būtų: užtikrintas erdvinės struktūros ir parko kompozicijos tęstinumas ateityje. Būtų Išvengta ilgo laiko tarpo, kai akcentinių medžių nebūtų. Net ir žuvus medžiui, jo vieta išlieka parko kompozicijoje. Kai akcentinis medis natūraliai sunyksta arba pažeidžiamas aplinkos veiksnių, toje pačioje vietoje atsodinamas naujas tos pačios rūšies medis, tęsiantis parko erdvinę ir istorinę liniją. Tokiu būdu išsaugomas želdinių genetinis ir kompozicinis tęstinumas, parko silueto stabilumas, istorinis kraštovaizdžio vientisumas ir vertingųjų savybių išlaikymas. <i>Konservavimas</i> – taikomi metodai, skirti ilgaamžiškumo užtikrinimui, medžių senolių gyvavimo palaikymas. Numatoma kamienų apsauga, lajos stabilizavimas. Įrengiamas aptvėrimas aplink vertingus introdukuotus medžius. Po žūties numatomas išsaugojimas ir pagarbus eksponavimas. Net ir žuvus šiems medžiams, jie nebus šalinami iš parko istorinio naratyvo: žuvę kamieniai gali būti paliekami kaip biologinės įvairovės elementai arba meninės interpretacijos objektai. Įrengiami informaciniai ženklai, kuriuose pateikiama informacija apie medžio rūšį, amžių, istorinę svarbą ir priežastį, kodėl jis buvo išsaugotas ar pakeistas nauju sodiniu.
S3.5.	Sodo vieta teritorijos ŠR dalyje (sodas buvo dabartinio Šilutės kultūros centro vietoje ir tęsėsi iki karvidės pastato)		Nedetalizuojama.

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
2539-TvDP-PP-AR	17	23	0

S4.	UPĖS, NATŪRALŪS VANDENS TELKINIAI IR HIDROTECHNINIAI ĮRENGINIAI	
S4.1.	Šyšos upės vaga	Tvarkybos darbai nenumatomi.
S4.2.	Dviejų tvenkinių, sujungtų kanalu, sistema	Tvarkybos darbai nenumatomi.
S4.3.	Tvenkinio vieta teritorijos ŠR dalyje	Tvarkybos darbai nenumatomi.

Parinktų medžių atitinkimas 6a klimato zonos reikalavimams

Prenkant H. Šojaus dvaro parko želdinių asortimentą ir vertinant medžių bei krūmų išgyvenimo sąlygas, ypatingas dėmesys skiriamas klimato ir mikroklimato veiksniams. Šilutė patenka į 6a klimato atšiaurumo zoną, kur minimalios žiemos temperatūros siekia -23°C . Todėl nauji augalai parenkami tik pagal 6a zonos atsparumą, neaklimatizuotų rūšių vengiant. Tai užtikrina, kad žiemos šalčiai ir ekstremalūs įšalimo laikotarpiai nepakenks naujų medžių išgyvenimui.

Parinktos rūšys (mažalapės liepos, paprastieji klevai, uosiai, juodalksniai, karpotieji beržai, paprastosios eglės, sidabriniai klevai, maumedžiai) yra atsparios 6a klimato zonos žiemoms, o jų išgyvenimo sąlygas papildomai užtikrina lajos formavimas, dirvožemio gerinimas, pomedžio sluoksnio stiprinimas ir nuolatinė stebėseną. Taip užtikrinamas augalų išgyvenimas bei ilgaamžiškumas, taip pat parko ekologinė, istorinė vertė bei lankytųjų saugumas.

Pagrindiniai klimato faktoriai, atsižvelgti renkant medžių rūšis:

- Minimalios žiemos temperatūros: -23°C . Visos parinktos rūšys gali išgyventi tokias šalnas.
- Vėjas: iki 32 m/s. Medžių rūšys pasirinktos pagal atsparumą vėjui ir lajos struktūrą – pvz., liepos ir klevai stabilūs alėjose, o spygliuočiai apsaugo nuo vėjo poveikio pavienius augalus.
- Drėgmė ir krituliai: 785 mm per metus, drėgnumas 80 %. Rūšys parinktos atsižvelgiant į drėgnas pakrančių vietas (juodalksniai, uosiai) ir drėgmę toleruojančius spygliuočius.
- Sniego dangos ir įšalo gylis: iki 55 cm ir 113 cm. Atsparios rūšys išlaiko lają ir šaknis net esant sniego apkrovoms.

Parinktų medžių atitinkimas 6a klimato zonos reikalavimams:

Rūšis	Atsparumo zona	Pritaikymas Šilutės parko sąlygoms
Lapuočiai medžiai		
Mažalapė liepa (lot. <i>Tilia cordata</i>)	5–6a	Atspari žiemoms iki -23°C . Šilutės klimato sąlygomis gerai peržemoja, tinka alėjoms ir pavienių medžių grupėms.
Paprastasis klevas (lot. <i>Acer platanoides</i>)	4–6a	Puikiai toleruoja šalnas ir vėjus. Šiltesniems pavasario šalnoms atsparūs jauni ūgliai.
Paprastasis uosis (lot. <i>Fraxinus excelsior</i>)	5–6a	Atsparus šalčiui ir drėgnoms dirvoms. Tinkamas parko masyvams ir pakrančių apsaugai.
Juodalksnis (lot. <i>Alnus glutinosa</i>)	5–6a	Gera auga drėgnose vietose, atsparus žiemoms. Apsaugo krantus nuo erozijos.
Karpotasis beržas (lot. <i>Betula pendula</i>)	4–6a	Atsparus šalčiui ir vėjui. Tinka masyvuose ir šlaituose, nes greitai atstato augimą po žalos.
Sidabrinis klevas (lot. <i>Acer saccharinum</i>)	5–6a	Atsparus šalčiui, greitai prisitaiko prie vietos mikroklimato.
Paprastasis ąžuolas (lot. <i>Quercus robur</i>)	5–6a	Ilgaamžis medis, gerai prisitaiko prie Pamaro klimato, atsparus vėjams, formuoja stabilų kraštovaizdžio akcentą.
Raudonasis klevas (lot. <i>Acer rubrum</i>)	4–6a	Gera pakelia žemės drėgmės svyravimus, puošnus rudenį (ryškiai raudona laja), tinkamas soliteriams ar mažoms grupėms.
DOKUMENTO ŽYMUO		Lapas
2539-TvDP-PP-AR		Lapų
		Laida
		18
		23
		0

Baltasis gluosnis (lot. <i>Salix alba</i>)	4–6a	Puikiai auga drėgnose pakrantėse, atsparus šalčiui ir laikiniems užliejimams. Efektyviai stabilizuoja krantus.		
Spygliuočiai medžiai				
Paprastoji eglė (lot. <i>Picea abies</i>)	4–6a	Labai atspari žiemoms iki –23 °C, tinka masyvams ir alėjoms. Atsparumas drėgnoms dirvoms ir sniego apkrovai.		
Maumedis (lot. <i>Tsuga canadensis</i>)	5–6a	Atsparus šalčiui ir drėgmės svyravimams, tinka pavienių medžių eksponavimui PR dalyje.		
Pomedžio sluoksnio stiprinimas. Krūmų įtraukimas į parko struktūrą Parko tvarkymo projekte stiprinamas pomedžio – krūmų ir žemaūgių medžių sluoksnis, kuris mažina kiaurai permatomą parko įspūdį, formuoja erdvinę struktūrą, palaiko vizualines perspektyvas. Krūmų atsodinimas numatytas želdynų grupėse, ypatingai prie Šyšos upės krantų ir rytinio parko pakraščio (palei Parko gatvę). Projektu siekiama stiprinti parko bioįvairovę ir ekologinę funkciją, todėl į pomedžio sluoksnį integruojami vietiniai krūmai, tokie kaip kalniniai serbentai (lot. <i>Ribes alpinum</i>) ir paprastasis lazdynas (lot. <i>Corylus avellana f. purpurea</i>), pasižymintis tamsiai raudonais lapais. Šios rūšys dera su istorinio parko dendroflora ir natūraliai papildo parko struktūrą, nes abi būdingos vakarų Lietuvos senųjų dvarų ir pakrančių želdynams. Krūmų parinkimas pagrįstas ne tik jų ekologiniu atsparumu, bet ir spalvine bei tekstūrine įvairove. Kalniniai serbentai suteikia šviesesnį žalią atspalvį ir tankią, žemą struktūrą, o raudonlapis lazdynas įneša kontrastinį, tamsiai purpurinį toną, kuris sustiprina parko vizualinį gilumą ir paryškina lajų žalių tonų įvairovę. Ši spalvinė dermė leidžia subtiliai išryškinti parko erdvines ribas, vizualiai sušvelninti perėjimus tarp šviesių atvirų ir tamsesnių uždarytų zonų. Siekiama išlaikyti istorinę ir estetinę vertę, todėl vengiama perteklinio egzotinių ar kolekcinų augalų naudojimo. Prioritetas teikiamas vietinėms ir regioninėms rūšims, tokioms kaip kalniniai serbentai ir paprastasis lazdynas, kurios dera su Pamario ir Klaipėdos krašto senųjų parkų dendrofloros tradicijomis, tuo pačiu užtikrina ekologinį stabilumą ir kraštovaizdinį autentiškumą.				
Rūšis	Atsparumo zona	Pritaikymas Šilutės parko sąlygoms		
Kalninis serbentas (lot. <i>Ribes alpinum</i>)	4–6a	Puikiai prisitaiko prie Pamario krašto klimato: toleruoja drėgną dirvožemį, gali augti pusiau pavėsyje po medžių lajomis. Tankios krūmų grupės sustiprina pomedžio sluoksnį, mažina parko kiaurai permatomumą, didina bioįvairovę. Kalniniai serbentai būdingi seniesiems Klaipėdos krašto ir Pamario parkams, todėl jų sodinimas yra istoriškai ir dendrologiškai pagrįstas.		
Lazdynas paprastasis (lot. <i>Corylus avellana f. purpurea</i>)	4–6a	Gera prisitaikęs prie Pamario krašto klimato: atsparus šalčiui, drėgmei ir vėjui. Auga derlingame, vidutinio drėgnumo dirvožemyje, geriausiai – daliniame pavėsyje arba šviesiose pomedžio vietose. Raudonlapė laukinė forma įneša subtilų purpurinį atspalvį į pomedžio sluoksnį, praturtindama parko spalvinę kompoziciją ir sustiprindama erdvinį gylį. Dėl natūralios kilmės iš paprastojo lazdyno ši forma laikoma autentiška, vietinei dendroflorai artima, todėl tinkama istorinių želdynų tvarkybos projektuose. Raudonlapis atspalvis suteikia parko augalijai meninę įvairovę, išryškina kontrastą su		
DOKUMENTO ŽYMUO		Lapas	Lapų	Laida
2539-TvDP-PP-AR		19	23	0

		žaliuojančiais sluoksniais, išlaikant kraštovaizdžio darną ir natūralų pobūdį.		
Želdinių pritaikymas pagal dirvožemio tyrimus				
Rūšis	Dirvožemio pritaikomumas	Pagrindimas pagal tyrimus	Reikalingi paruošiamieji darbai	
Lapuočiai medžiai				
Mažalapė liepa (lot. <i>Tilia cordata</i>)	Labai tinkama	Gera auga derlingame humusingame priemolyje ar priemolyje, silpnai rūgščias dirvas toleruoja.	Dirvos purenimas 40–50 cm gyliu, kompostavimas, mulčiavimas po pasodinimo.	
Paprastasis klevas (lot. <i>Acer platanoides</i>)	Tinkamas	Mėgsta vidutinio derlingumo, silpnai rūgščias arba neutralias dirvas.	Purenimas, pH korekcija kalkėmis, jei pH < 6,0, kompostavimas.	
Paprastasis uosis (lot. <i>Fraxinus excelsior</i>)	Tinkamas	Gera auga priemolyje ir priemolyje su pakankama drėgme.	Papildomas drėkinimas sodinimo metu, kompostavimas, aeravimas.	
Juodalksnis (lot. <i>Alnus glutinosa</i>)	Labai tinkamas	Idealiai tinka drėgnesnėms vietoms ir pakrantėms.	Vietos drenažo užtikrinimas, kompostavimas, dirvos purenimas.	
Karpotasis beržas (lot. <i>Betula pendula</i>)	Tinkamas	Atsparus vidutiniam derlingumui, tinkamas geram drenažui.	Dirvos purenimas.	
Sidabrinis klevas (lot. <i>Acer saccharinum</i>)	Tinkamas	Toleruoja silpnai rūgštų dirvožemį ir drėgmės svyravimus.	Purenimas, mulčiavimas, organinis tręšimas azotu pavasarį.	
Paprastasis ąžuolas (lot. <i>Quercus robur</i>)	Labai tinkamas	Mėgsta gilų, derlingą priemelį ar priemolį.	Gili duobė (≥80 cm), dirvos pagerinimas kompostu, atraminių kuolų įrengimas.	
Raudonasis klevas (lot. <i>Acer rubrum</i>)	Tinkamas	Mėgsta drėgną, silpnai rūgštų priemelį.	Kompostavimas, pH korekcija iki 5,5–6,0, mulčiavimas.	
Baltasis gluosnis (lot. <i>Salix alba</i>)	Labai tinkamas	Gera auga drėgnose ir užliejamose dirvose.	Vietos parinkimas arčiau vandens, papildomas įšaknijimo laistymas.	
Spygliuočiai medžiai				
Paprastoji eglė (lot. <i>Picea abies</i>)	Reikia papildomo tręšimo	Mėgsta derlingas drėgnas dirvas, bet nepermirkusias.	Kompostavimas, papildomas drenažas, pH korekcija (jei per rūgštu).	
Maumedis (lot. <i>Larix decidua</i>)	Tinkamas	Gera auga priemėliuose su gera aeracija.	Dirvos purenimas, organinis tręšimas, mulčiavimas 5–8 cm sluoksniu.	
Krūmai				
Kalninis serbentas (lot. <i>Ribes alpinum</i>)	Tinkamas	Mėgsta humusingą, silpnai rūgščią dirvą, pusiau pavėsį.	Mulčiavimas, piktžolių kontrolė, kompostavimas pomedžio sluoksniui sustiprinti.	
Lazdynas paprastasis (lot. <i>Sorbus domestica</i>)	Tinkamas	Toleruoja humusingą priemelį ir priemolyje	Dirvos purenimas 40–50 cm gyliu, kompostavimas,	
		DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų
		2539-TvDP-PP-AR	20	23
			Laida	0

<i>Corylus avellana f. purpurea</i>		esančią vidutinės drėgmės, silpnai rūgščią dirvą (pH 5,5–6,5), būdingą Šilutės parko teritorijai.	mulčiavimas 5–8 cm sluoksniu, piktžolių pašalinimas prieš sodinimą.		
Dirvožemio tyrimų duomenimis, parinktos rūšys yra pritaikytos Šojaus parko mišriam priesmėlio ir priesmolio dirvožemiui bei silpnai rūgščiam pH. Prieš sodinimą rekomenduojami dirvos paruošiamieji darbai: purenimas, kompostavimas, mulčiavimas, pH korekcija, drėkinimas (pagal rūšies poreikį), kad būtų užtikrintas geras įsišaknijimas ir ilgaamžiškas augimas.					
Tvarkybos darbų sprendiniai pagal prioritetus:					
Prioritetas	Veiksmų kryptis	Sprendiniai (atliekami darbai)			
I PRIORITETAS	Avarinių grėsmių šalinimas	- Šalinami nestabilūs, pavojingi medžiai ar šakos želdinių masyvuose, pakrantėse, prie alėjų bei takų ir pavienių medžių vietose.			
	Vertingų medžių konservavimas	Atlikami gluosnio, ąžuolo, maumedžio, klevų konservavimo darbai: lajų stabilizavimas, purškimai nuo ligų, šaknų zonos priežiūra.			
II PRIORITETAS	Pavienių medžių restauravimas	- Atsodinami pavieniai medžiai remiantis istoriniais planais ir ikonografija.			
	Spygliuočių grupių atkūrimas	- Atsodinamos paprastosios eglės buvusiose vietose pagal dendrologinius ir istorinius tyrimus.			
	Pakrančių želdinių restauravimas	- Tvarkomos klevų, liepų, beržų grupės, suformuojama natūrali pakrantės augalija.			
III PRIORITETAS	Želdynų ir želdinių priežiūra	Vykdomas genėjimas, sausų šakų šalinimas, dirvožemio gerinimas, atžalų ir savaiminių augalų reguliavimas, kenkėjų kontrolė.			
	Vertingų introduktuotų medžių integracija	- Gerinamas medžių (ąžuolas, gluosnis, maumedis, klevas) įkomponavimas į parko struktūrą, pabrėžiant kraštovaizdžio estetiką.			
	Alėjų ir takų būklės stebėseną	- Atliekamas periodinis želdinių būklės vertinimas prie alėjų ir takų, ypač PR dalyje.			
IV PRIORITETAS	Tvenkinių ir Šyšos upės ekologinė stebėseną	- Stebima augalija, dumblo kaupimasis, invazinių rūšių pasirodymas.			
	Prevenciniai hidrologiniai veiksmai	-Užtikrinamas natūralus vandens tėkmės režimas, dirbtinių pokyčių vengimas, saugomas kraštovaizdinį pobūdis.			
Išskirtinius medžius ir medžius senolius privaloma tvarkyti, vadovaujantis nustatytais prioritetais bei Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktoriaus 2024 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. Į-122 „Dėl istorinių želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkybos metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ ir šio įsakymo prieduose pateiktomis nuostatomis.					
Savaiminių augalų (savaiminukų) reguliavimas					
Remiantis Aplinkos ministro įsakymu „Dėl istorinių želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkybos metodinių rekomendacijų patvirtinimo“, 54 punktu, numatomas savaiminių augalų reguliavimas, siekiant išsaugoti istorinę parko erdvinę–kompozicinę struktūrą, apsaugoti vertingus medžius nuo konkurencijos dėl šviesos ir maisto medžiagų, bei užkirsti kelią invazinių rūšių plitimui, galinčiam pažeisti kultūros paveldo objekto autentiškumą ir vertingąsias savybes. Projekto specifikacijose pateikiami taikomi savaiminių augalų reguliavimo metodai, technologinės priemonės ir darbų vykdymo reikalavimai, užtikrinantys, kad tvarkybos veiksmai būtų atliekami mechaniškai, lokaliai ir nepažeidžiant paveldo teritorijos aplinkos bei ekosistemos stabilumo. Savaiminių želdinių šalinimas					
DOKUMENTO ŽYMUO			Lapas	Lapų	Laida
2539-TvDP-PP-AR			21	23	0

atliekamas tik tam tikrose parko vietose, kur jie trikdo istorinę želdynų struktūrą, užstoja vizualines perspektyvas, kelia pavojų vertingiems medžiams ar sudaro sąlygas invazinių rūšių plitimui.

Šie darbai tiesiogiai susiję su ir taikomi šioms vertingosioms savybėms: S3.1 – Šyšos upės pakrantės želdinių masyvai (liepos, klevai, uosiai, juodalksniai, beržai), bei S3.3 – alėja parko pietrytinėje (PR) dalyje (beržai, liepos, eglės, sidabriniai klevai). Šiose vietose savaiminių augalų reguliavimas atliekamas selektyviai, vadovaujantis dendrologinėmis, kraštovaizdinėmis ir paveldo apsaugos rekomendacijomis, siekiant išlaikyti istorinę parko kompoziciją, augalijos sluoksnių pusiausvyrą ir kultūros paveldo objekto autentiškumą.

Specialus dendrologinis ir biologinis monitoringas

Stebėjimo sritis	Konkretus taikymas Šojaus parkui	Dažnumas	Metodai / Pastabos
1. Rūšinės sudėties fiksavimas	Identifikuoti vertingas rūšis: mažalapės liepas, paprastuosius klevus, uosius, beržus, egles, ąžuolus, gluosnius, maumedžius, juodalksnius.	Kas 3 metai	Remtis esamais žemėlapiais, dendrologiniais tyrimais, fotofiksacija.
2. Pavienių medžių registravimas	Tiksliai inventorizuoti pavienius introdukuotus medžius (maumedis PV, klevas PR, gluosnis R, ąžuolas V).	Kas 2 metai	Pažymėti GPS, atlikti kamienų ir lajos vertinimą.
3. Medžių fiziologinės būklės analizė	Vertinti želdinių masyvus, grupes, spygliuočių būklę (ypač sunykusių eglių vietose).	Kas 2 metai	Apžiūra žiemą ir vegetacijos metu, lajos pokyčių analizė.
4. Kenkėjų ir ligų stebėseną	Stebėti specifinius parkams būdingus kenkėjus (lapgraužius, žievėgraužius, amarus), grybelines ligas (pvz., suodliges).	2 kartus per metus	Mėginių ėmimas laboratorijai, lapų bei žievės būklės stebėseną.
5. Avarijos grėsmės identifikavimas	Pažymėti sergančius ar pavojingus medžius, ypač prie takų, alėjų, tvenkinių, rekreacinių zonų.	Pavasari ir rudenį	Avaringumo klasifikavimas (I–III klasės).
6. Dirvožemio ir šaknų zonos analizė	Vertinti želdinių vegetacijos problemas pavieniuose medžiuose ir spygliuočių grupėse.	Kas 5 metai	Dirvožemio tankumo, pH, mikrobiologijos tyrimai, tręšimo poreikio analizė.
7. Savaiminių ir invazinių rūšių kontrolė	Stebėti ir šalinti nepageidaujamas rūšis (pvz., uosialapius klevus, introdukuotus krūmus, užgožiančius vertingus medžius).	Kasmet	Mechaninis arba cheminis šalinimas.
8. Atkuriamosios vietos stebėseną	Ypač spygliuočių grupių, pavienių medžių (struktūriškai neišlikusių) buvusių vietų stebėjimas.	Kas 3 metai	Pagal restauravimo planą ir ikonografinę medžiagą.
9. Pakrančių želdinių stebėseną	Vertinti liepas, beržus, klevus Šyšos pakrantėse – ardo krantą, kelia pavojų, ar ne.	Kasmet	Krantų stabilumo ir šaknų matomumo analizė.
10. Stebėsenos žemėlapių atnaujinimas	Nuolat papildyti GIS sluoksnius apie būklę, rūšis, restauravimo poreikį.	Kas 2–3 metai	Naudoti QGIS arba kitą GIS sistemą, fotofiksacija prieš ir po darbų.

Sezoninis stebėjimo kalendorius

Metų laikas	Pagrindiniai darbai			
	DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
	2539-TvDP-PP-AR	22	23	0

Pavasaris	Kenkėjų ir ligų stebėseną, avarinių medžių vertinimas, naujų ataugų fiksavimas.
Vasara	Lajų būklės vertinimas, defoliacijos stebėseną, invazinių rūšių identifikavimas.
Ruduo	Pavienių medžių analizė, restauruotų vietų priežiūra, žemėlapių papildymas.
Žiema	Duomenų analizė, parengiamieji tvarkybos darbų planai, GIS ataskaitų rengimas.

Informacinių ženklų bei tvorelių įrengimas prie introdukuotų vertingų medžių

Projekte numatoma įrengti informacinius ženklus (lentelė šlifuoto paviršiaus žalvaris, kotas milteliniu būdu dažytas RAL 7022) ir apsaugines metalinės tvoreles (RAL 7022) prie vertingų introdukuotų medžių, siekiant užtikrinti jų ilgalaikę apsaugą, tinkamą pristatymą ir išsaugojimą ateities kartoms.

Vertingi introdukuoti medžiai yra pripažinti kaip kultūros paveldo objekto vertingoji savybė. Informacinių ženklų įrengimas suteikia galimybę lankytojams susipažinti su medžių rūšimis, kilme, amžiumi, jų vaidmeniu istorinėje parko struktūroje. Tai padeda atskleisti ir sustiprinti objekto kultūrinę bei edukacinę vertę.

Reikalavimai darbų vykdymui ir specialistams

Visi darbai privalo būti vykdomi tik kvalifikuotų ir sertifikuotų specialistų – dendrologų, arboristų, fitosanitarijos (entomologų ar fitopatologų) specialistų – vadovaujantis želdynų ir želdinių priežiūros standartais (pvz., *LST EN 1176-2021*, *ISA Arboriculture Standards*), taip pat laikantis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos, želdynų įstatymo ir kultūros paveldo apsaugos teisės aktų.

Projekto vykdymą ir autorinę priežiūrą privalo atlikti atestuotas architektas, kraštovaizdžio architektas turintis teisę rengti tvarkybos darbų projektus kultūros paveldo objektams (pagal LR Kultūros paveldo apsaugos įstatymą).

Rangovas privalo:

- pateikti specialistų kvalifikacijos dokumentus (sertifikatus, atestatus) prieš pradedant darbus;
- užtikrinti, kad darbai būtų vykdomi pagal projekcinę dokumentaciją;
- visi darbų eigoje atsiradę pakeitimai ar sprendinių koregavimai turi būti suderinti su projekto vadovu arba projekto vykdymo priežiūros vadovu. Jei nustatomi esminiai želdinių būklės pokyčiai ar būtini sprendinių pakeitimai, darantys įtaką projekto sprendiniams, rengiama nauja projekto laida, kuri derinama su Kultūros paveldo departamentu teisės aktų nustatyta tvarka.

Visi projekte numatyti tvarkybos darbai, sprendiniai ir technologinės priemonės parinkti ir turi būti įgyvendinami remiantis atliktų istorinių, kraštovaizdžio, dendrologinių, dirvožemio ir ekspertinių tyrimų išvadomis bei rekomendacijomis, siekiant išsaugoti H. Šojaus dvaro parko vertingąsias savybes ir užtikrinti kultūros paveldo objekto autentiškumą.

Saugomame objekte draudžiama naikinti ir kitaip žaloti nekilnojamųjų kultūros vertybių ir jų aplinkos autentiškumą bei jų vertingąsias savybes, registruotas Kultūros vertybių registre. Prieš atliekant darbus atlikti papildomą elementų apmatavimą ir fotofiksaciją.

Projektinių pasiūlymų sprendiniai atitinka įstatymų, Lietuvos Respublikos Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo, Paveldo tvarkybos reglamentų reikalavimus, nepažeidžia valstybės, visuomenės ir trečiųjų asmenų interesų.

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-PP-AR

Lapas

23

Lapų

23

Laida

0

DARBŲ TECHNOLOGIJOS

DARBŲ TECHNOLOGIJOS

1. Bendrosios nuostatos.
2. Specialios technologijos.
3. Naujos technologijos.

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Privalomųjų dokumentų, kuriais vadovaujantis parengtas TvDP, sąrašas

LR įstatymai

1. LR Statybos įstatymas.
2. LR Saugomų teritorijų įstatymas.
3. LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas
4. LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas.
5. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 305/2011.
6. Lietuvos standartas LST 1516:2015.
7. LR Atliekų tvarkymo įstatymas.
8. LR Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas.

Paveldo tvarkybos reglamentai

- PTR 3.06.01:2014 Kultūros paveldo tvarkybos darbų projektų rengimo taisyklės.
- PTR 3.08.01:2013 Tvarkybos darbų rūšys.
- PTR 3.05.01:2015 Tvarkybos darbų priėmimo taisyklės.
- PTR 2.16.01:2006 – Kultūros paveldo objektų želdinių tvarkymas.

Kiti teisės aktai

- Apsaugos techninių priemonių įrengimo ir neatidėliotinių saugojimo darbų sąrašas.
- Dėl paveldo tvarkybos reglamentų patvirtinimo.
- Dėl istorinių želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkybos metodinės rekomendacijos.
- Dėl atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo.
- Dėl Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo.
- Dėl Želdinių būklės ekspertizės tvarkos aprašo patvirtinimo.
- Dėl Kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, patvirtinimo ir medžių ir krūmų priskyrimo saugotiniams.
- Dėl atskirųjų ir priklausomųjų želdynų kūrimo ir tvarkymo projektų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo.
- Dėl želdynų projektavimo ir tvarkymo taisyklių patvirtinimo.
- Dėl Medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklių patvirtinimo.
- Dėl Gamtinio karkaso nuostatų patvirtinimo.
- Dėl dirbtinių nepratekamų paviršinių vandens telkinių įrengimo ir priežiūros aplinkosaugos reikalavimų aprašo patvirtinimo.
- Dėl paviršinių vandens telkinių tvarkymo reikalavimų aprašo patvirtinimo.

Kitos taisyklės, reglamentai ir dokumentai

0	2025	TVARKYBOS DARBAMS		
LAIDA	IŠLEDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS, KEITIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)		
KVAL. PATV. DOK. NR.	 UAB „TS Projects“ I / k: 300021780, Lietuvinių g. 61, Šilutė Tel/fax.: (8-441) 54807 e-mail.: tsprojektai@gmail.com		STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS	
			Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas	
0365	PV	Giedrius Bujokas	DOKUMENTO PAVADINIMAS DARBŲ TECHNOLOGIJOS	LAIDA
(26)-ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaitė		0
LT	STATYTOJAS IR (ARBA) UŽSAKOVAS:		DOKUMENTO ŽYMUO	LAPAS
	Šilutės rajono savivaldybė		2539-TvDP-TS	LAPŲ
			1	1

- Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2020 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. EV-90 „Dėl prevencijos priemonių organizuojant darbus, reikšmingiausiai sąlygojančius mirtinus ir sunkius nelaimingus atsitikimus darbe, taikymo“ rekomendacijos.
- Detalusis planas, patvirtintas Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2005 m. balandžio 1 d. sprendimu Nr. T1-639 „Dėl Šilutės m., H. Šojaus dvaro teritorijos detaliojo plano patvirtinimo“ (Nr.T00037564).
- Detalusis planas, patvirtintas Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2012 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. T1-1518 „Dėl Šilutės m. istorinio parko teritorijos detaliojo plano patvirtinimo“ (Nr.T00036161).
- Specialusis planas, patvirtintas Šilutės rajono savivaldybės tarybos 2016 m. kovo 31 d. sprendimu Nr. T1-308 „Dėl Šilutės miesto neužstatytų teritorijų kraštovaizdžio formavimo specialiojo plano patvirtinimo“.
- Ir kitais galiojančiais teisės aktais, programomis, taisyklėmis bei jų pakeitimais.

Bendri reikalavimai

Atliekant darbus rangovas privalo vadovautis šiais darbuotojų saugos ir sveikatos, gaisrinės saugos, aplinkos apsaugos, tinkamų darbo higienos sąlygų darbų vietoje ir norminiais aktais bei dokumentais:

Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas;

VDI rekomendacijos dėl saugaus darbo su pjūklų, aukštalipių įrangos naudojimo. Darboviečių įrengimo statybvietėse nuostatai;

Bendrosios gaisrinės saugos taisyklės;

Darbo higienos sąlygos darbovietėje. Sanitariniai-higieniniai reikalavimai:

- Geriamojo vandens prieiga.
- Darbo vietų higiena (šešėlis, poilsio vietos, WC).
- Individualių apsaugos priemonių naudojimas (akiniai, pirštinės, šalmai ir kt.).
- Higienos normos HN 36:2007 – „Pagrindiniai sveikatos saugos reikalavimai dirbant lauke ir statybvietėse“.

LR atliekų tvarkymo įstatymas;

Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatai;

Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatai.

Pavojingoms zonoms, su nuolat veikiančiais pavojingais ir labai kenksmingais veiksniais, priskiriamos vietos:

1. prie elektros įrenginių įtampų turinčių neizoliuotų srovinių dalių;
2. neaptvertos esančios aukštyje, kai aukščio skirtumas 1,3 m ir didesnis;
3. Pavojingoms zonoms, kuriose gali veikti (atsirasti) pavojingi veiksniai, priskiriamos vietos:
 - 3.1. kuriose juda mašinos ar jų dalys, darbo organai.

Pavojingos zonos, kuriose nuolat veikia pavojingi ir labai kenksmingi veiksniai, turi būti aptvertos apsauginiais aptvarais, kad kliudytų darbuotojams, neturintiems teisės patekti į tokias zonas.

Pavojingos zonos, kuriose gali veikti (atsirasti) pavojingi ar labai kenksmingi veiksniai, turi būti aptvertos signaliniais aptvarais ir paženklintos saugos ir sveikatos apsaugos ženklais arba kitaip aiškiai pažymėtos.

Būtina įrengti atskiras zonas pavojingiems darbams (plovimui, genėjimui), įrengti laikiną priėjimą prie teritorijos nepažeidžiant želdinių, pažymėti pavojingas vietas informaciniais ženklais.

Rangovas pateikia:

- Darbų atlikimo aktus;
- Fotofiksacijas prieš ir po;
- Atliekų pridavimo dokumentus;
- Sodinukų įsigijimo dokumentus (sertifikatus, kilmės dokumentus).

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-TS

Lapas

Lapų

Laida

2

26

0

Saugos reikalavimai įgyvendinant projektą

Rangovas yra atsakingas už Darbų vykdymo priešgaisrinę apsaugą pagal LR galiojančių teisės aktų reikalavimus. Visa įranga turi būti sertifikuoti arba pripažinti tinkamais naudoti Lietuvoje nustatyta tvarka ir turėti atitikties įvertinimo dokumentą.

Darbų vadovas turi užtikrinti saugų darbą, aplinkos apsaugą bei tinkamas darbo higienos sąlygas darbų vietoje, taip pat gretimos aplinkos bei gamtos apsaugą, šalia darbų vietos gyvenančių, dirbančių ir judančių žmonių apsaugą nuo darbų keliamo pavojaus, be to, **nepažeisti trečiųjų asmenų gyvenimo ir veiklos sąlygų.**

Už saugaus darbo, gaisrinės saugos, aplinkos apsaugos, tinkamų darbo higienos sąlygų darbų vietoje užtikrinimą, trečiųjų asmenų interesų apsaugą statybos metu atsako rangovas.

Kvalifikaciniai reikalavimai

Tvarkybos darbų projektus turi teisę rengti Specialistų, vykdančių nekilnojamojo kultūros paveldo taikomuosius mokslinius ardomuosius tyrimus, rengiančių tvarkomųjų paveldosaugos darbų projektus, atliekančių tvarkomuosius paveldosaugos darbus bei vadovaujančių tokiems darbams, atliekančių paveldosaugos (specialiąją) ekspertizę, atestavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. IV-146 „Dėl Specialistų, vykdančių nekilnojamojo kultūros paveldo taikomuosius mokslinius ardomuosius tyrimus, rengiančių tvarkomųjų paveldosaugos darbų projektus, atliekančių tvarkomuosius paveldosaugos darbus bei vadovaujančių tokiems darbams, atliekančių paveldosaugos (specialiąją) ekspertizę, atestavimo taisyklių ir Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato formos patvirtinimo“, nustatyta tvarka atestuoti specialistai (toliau – atestuoti specialistai), taip pat juridiniai asmenys, kuriuose darbo ar kitų sutartinių santykių pagrindu dirba atestuoti specialistai. Atestuotas specialistas gali tvarkybos darbų projektų parengimo techninius darbus pavesti atlikti neatestuotiems pagalbininkams, vadovaujamiems atestuoto specialisto, atsakančio už tokius pavestus darbus.

Aplinkos apsauga

Darbai vykdomi prisilaikant aplinkos apsaugos norminių reikalavimų ir taisyklių. Vykdamas darbus, prižiūrėti darbų aikštelę, kelius bei greta teritorijos esančias gatves ir šaligatvius.

Vykdamas darbus nepažeisti, leidžiamų skleidžiamo į aplinką triukšmo ribojamos galios reikalavimų.

Rangovas privalo visomis priemonėmis saugoti teritoriją nuo užterštumo, nes už tuos pažeidimus atsako pagal baudžiamosios, administracinės ir materialinės atsakomybės įstatymus.

Atliekos.

Želdinių tvarkybos metu numatoma šalinti biologiškai skaidžias atliekas – medžių ir krūmų šakas, žolę, lapus bei kelmus. Šakos turi būti smulkinamos ir naudojamos mulčiui arba perduodamos atliekų tvarkytojui. Žolė ir lapai – kompostuojami arba perduodami žaliųjų atliekų surinkėjui. Visos atliekos turi būti tvarkomos vadovaujantis Atliekų tvarkymo įstatymu ir kitais galiojančiais teisės aktais, laikantis aplinkosaugos reikalavimų. Atliekos negali būti deginamos ar paliekamos parko teritorijoje. Atliekų apskaita, transportavimas ir galutinis šalinimas turi būti vykdomas teisės aktų nustatyta tvarka. Atliekos tvarkomos vadovaujantis „Statybinių atliekų tvarkymo taisyklėmis“ patvirtintomis LR aplinkos ministro 2014-08-28 įsakymu Nr.D1-698.

2. ISTORINIŲ ŽELDYNŲ IR ŽELDINIŲ KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ TERITORIJOSE BEI VIETOVĖSE PRIEŽIŪROS IR TVARKYBOS DARBŲ TECHNOLOGIJOS

MEDŽIŲ GENĖJIMAS

1. Medžių priežiūros taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. D1-453 „Dėl Medžių ir krūmų priežiūros, vandens telkinių, esančių želdynuose, apsaugos, vejų ir gėlynų priežiūros taisyklių patvirtinimo“, be dviejų imperatyviai nustatytų draudimų – genint medžius naudoti lipimo nages ir atlikti nustuobrinimo pjūvį kamieno tarpubamblyje tarp šoninių šakų – pateikiamos rekomendacijos vadovautis tarptautinės arboristikos asociacijos skelbiamais Europos medžių genėjimo standartu EAS 01: 2021 (EN) ir Europos medžio kamienų ir lajos sutvirtinimo standartu EAS 02:2022 (EN) ir (ar) jų pagrindu pateiktomis rekomendacijomis (Medžių priežiūros taisyklių 10 punktas). Šias Medžių priežiūros taisykles Istorinių želdynų ir želdinių bei kultūros paveldo objektų teritorijose ir kultūros paveldo vietovėse esančių želdynų ir želdinių tvarkybos

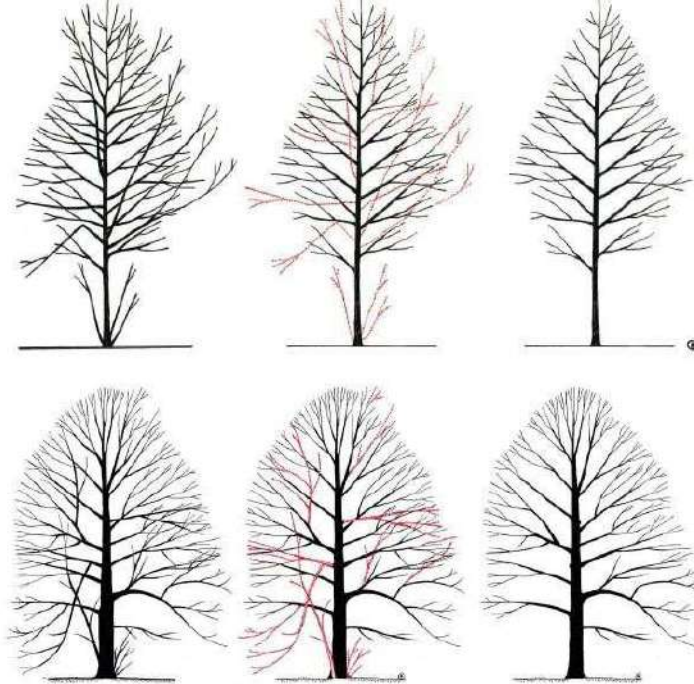
DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
	2539-TvDP-TS	3	26

ir priežiūros atvejais taikyti privalomai.

2. Europos medžių genėjimo standartas nustato keletą medžių lajų genėjimo metodų (būdų):

2.1. atkuriamasis genėjimas, taikomas prižiūrint vertingus medžius, kurie dėl audrų nulaužtų šakų, netinkamo genėjimo ar mechaninių pažeidimų prarado savo būdingos lajos formą ar struktūrą; paprastai jo nepakanka, jis derinamas kartu su lajos priežiūros, pašviesinimo ar redukciniu genėjimu. Atkuriamojo genėjimo tikslas – geros ir stabilios lajos ir atskirų šakų būklės užtikrinimas ir palaikymas. Pažeistas ir džiūstančias šakas būtina pašalinti arba sutvirtinti vadovaujantis Europos medžio kamienų ir lajos sutvirtinimo standartu;

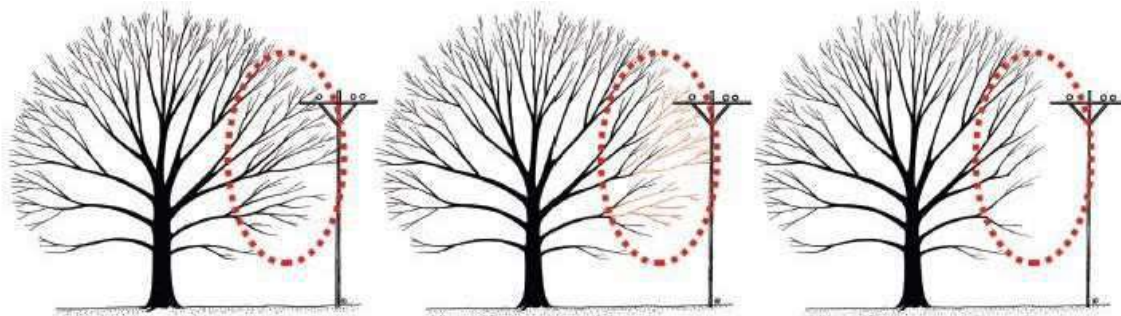
2.2. lajos priežiūros genėjimas (1 pav.), jo tikslas – sveikas ir saugus medis; genint pašalinamos sausos, džiūstančios, sergančios, besikryžiuojančios, kabančios, silpnai prie kamieno prisitvirtinusios šakos, taip pat iš lajos, jeigu to reikia, pašalinami atsitiktiniai daiktai, kiti augalai;

1 pav. Lajos priežiūros ir šviesinimo genėjimas. Šaltinis: Europos medžių genėjimo standartas EAS 01:2021.

2.3. lajos pašviesinimas (1 pav.) – tai nedidelių ir antros eilės šakų pašalinimas per visą lajos perimetrą, taikomas siekiant padidinti vėjo ir šviesos pralaidumą lajoje. Reikiamam rezultatui pasiekti pakanka išimti 5–10 % lajos apimties, pašalinamos šakos neturi viršyti 15 % lajos apimties;

2.4. lajos redukcinis genėjimas (2 pav.) – lajos mažinimas, kuriuo siekiama perkelti žemiau medžio svorio centrą ir padidinti medžio atsparumą lūžimui ar išvirtimui. Paliekami gyvybingi ūgliai arba pirmos eilės šakos, paliekama šaka, kurios skersmuo turi būti ne mažiau kaip 1/3 šalinamos šakos skersmens. Lajos sumažinimo (redukcijos) genėjimas tinkamas daugeliui medžių.

2 pav. Lajos sumažinimo – redukcinis genėjimas. Šaltinis: Europos medžių genėjimo standartas EAS 01:2021.

3. Antrinės lajos formavimas. Atskirais atvejais norint išsaugoti brandų medį ar medį senolį, reikia

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
	4	26	0

stipriai sumažinti jo lajos aukštį. Tai rekomenduojama atlikti, kai medžio kamienas gerokai išpuvęs ir drevėtas, kamieno sienelių (balanos) storis gana mažas ir gresia medžio lūžimas ar subyrėjimas – lajos svoris gali sugniuždyti kamieną. Tačiau didelio kiekio lapijos netekimas labai stipriai sumažina medžio gyvybines funkcijas, tad stipriai sumažinę lają, galime pagreitinti medžio sunykimą. Lajos mažinimas ir antrinės lajos formavimas turi vykti palaipsniui, kas keleri metai. Būtina stebėti kaip medis reaguoja į kiekvieną redukciją. Jeigu ūgliai formuojasi ne tik pjūvių vietose, bet ir apatinėje lajos dalyje, tai atitinka lūkesčius – medis pradeda formuoti antrinę lają, kuri atliks gyvybines funkcijas. Antrinės lajos formavimas taikytinas tiems medžiams, kurių laja dėl tam tikrų sąlygų ar veiksmų susiformavusi tik viršutinėje medžio dalyje. Laikomasi darbų etapiškumo:

3.1. Pirmu etapu rekomenduojama lają sumažinti 2 m sutrumpinant visas šakas, t. y., sumažinti lajos perimetrą; lajos svoris ženkliai sumažės. Jeigu medis normaliai reaguoja į tokią redukciją, kitą redukciją iki 1 m rekomenduojama atlikti po 3–5 metų. Taip pamažu suformuojama laja apatinėje medžio liemens dalyje, kurios svoris nespaus kamieno, o medžio fiziologinis gyvybingumas išliks normalus.

3.2. Atskirais atvejais antrinės lajos formavimui parenkamas aktyvuojantis genėjimas. Tai viršutinių pumpurų šalinimas siekiant aktyvuoti medžio hormoninius procesus ir palaikyti epikorminių ūglių augimą. Šiuo genėjimo būdu šalinamos tik labai smulkios šakelės 5,0–10,0 cm ilgio, naudojamas įrankis – sodo žirklys (sekatorius).

MEDŽIŲ ŠAKNYNO PRIEŽIŪRA IR APSAUGA

1. Istorinių želdynų ir kultūros paveldo objektų bei vietovių teritorijose sutinkamos labai skirtingos želdinių augavietės sąlygos. Jeigu augavietės plotas pakankamas, dirvos paviršius nesuplūktas ar neuždengtas kieta danga, paprastai medžių šaknynas vystosi normaliai, medžiui būdingas aukštas fiziologinis gyvybingumas. Tačiau daugelis augaviečių būna stipriai apribotos, dengtu kietomis, vandeniui nelaidžiomis dangomis ar suplūktu paviršiumi. Kai kur medis auga tiesiog tarp didžiulių plotų, grįstų kietomis, vandeniui nelaidžiomis dangomis, kur karštuoju metų laiku stipriai akumuliuojama šiluma, oras mažai atvėsta netgi naktį. Siekiant užtikrinti želdinių gerovę ir palankesnes augimo sąlygas reikia pasirūpinti jų šaknų augimo sąlygomis, taikant šiuos priežiūros būdus (metodus):

1.1. Suplūkto polajo paviršiaus purenimas. Kai medžio polajis suplūktas, rekomenduojama polajį supurenti oro kastuvo pagalba arba naudoti giluminio aeravimo aparatą. Oro kastuvą (orapūtę) – toks aparatas, kuris oro srauto pagalba supurena ar nukasa iki reikiamo gylio dirvožemį, tačiau visas medžio šaknynas išlieka nepažeistas. Purenant giluminio aeravimo būdu injektoriaus adata įterpiama į augavietės dirvožemį iki šaknų zonos (30–60 cm gyliu) ir suformuojama 3–4 cm skersmens ertmė. Iš šaknyno zonoje susidariusių ertmių ir suformuotų vertikalių ertmių sukuriama dirvožemio vėdinimo ir maitinimo tinklas. Po supurenimo į dirvožemį rekomenduojama įterpti mikrobiologinių preparatų ir biostimuliatorių su dideliu kiekiu huminių rūgščių. Biostimuliatoriai su dideliu kiekiu huminių rūgščių atkuria dirvožemio struktūrą, išlaiko jo vientisumą, stabilumą, poringumą, pralaidumą, padeda susidaryti dirvos molio – humuso dalelių kompleksams, nuo kurių priklauso geresnis maisto medžiagų prieinamumas ir pasisavinimas.

1.2. Medžio polajo mulčiavimas. Jeigu medis auga greta važiuojamosios dalies ar teritorijoje, kur galimas didelis šilumos akumuliacija, supurentą ir praturtintą dirvožemį rekomenduojama užkloti medienos ar žievės skiedrų mulču. Geriausiai tinka rūšinės medienos mulčas. Kai nėra galimybės gauti pakankamo kiekio rūšinio mulčo, lapuočiams galima naudoti lapuočių medienos, o spygliuočiams – spygliuočių medienos mulčą. Mulčas gali būti gaminamas tiek iš medienos atliekų, tiek susmulkinant šakas su lapais arba be lapų, galima naudoti vien tik lapų arba spyglių, kankorėžių mulčą. Kloti 10–15 cm aukščio sluoksniu iki lajos krašto. Negalima apkloti polajo dirvos tik ką susmulkintų žalių šakų ar lapų (spyglių) mišiniu; jis turi pastovėti mažiausiai tris mėnesius, perrūgti. Priešingu atveju rūgdamas mulčas išskirs didelį kiekį šilumos, kuri gali sunaikinti aktyviąją šaknų zoną. Žalių šakų skiedras galima naudoti tik labai plonu sluoksniu. Mulčas atlieka keletą funkcijų: irdamas praturtina dirvožemį, tolygiai paskirsto polajui tenkančią apkrovą – polajis neplūkiamas. Tačiau svarbiausia mulčo funkcija – prilaikyti dirvožemyje drėgmę, todėl geriausia jį kloti tose vietose, kur dirvožemyje didelis drėgmės deficitas. Kaip pakaitalą galima naudoti stambias šakas – tiek nulūžusias, tiek likusias po genėjimo – tvarkingai jas išdėlioiant polajyje.

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-TS

Lapas

Lapų

Laida

5

26

0

1.3. Šaknų maitinimo ir vėdinimo (aeravimo) šulinėlių polajyje įrengimas. Kai dirvožemis pakankamai stipriai suslėgtas formuojant pagrindą vejai aplink medžius želdyno tvarkymo metu, o purenimas ir mulčiavimas negalimas, rekomenduojama polajyje įrengti maitinimo ir vėdinimo vertikalius šulinėlius – įvairaus skersmens drenažo vamzdžius polajo zonoje: maitinimui – 15–25 cm gylio, vėdinimui – iki 1 m gylio. Paskirstymas rekomenduojamas toks: 13 cm skersmens trys šulinėliai į 4 m². Kuo mažesnis skersmuo, tuo didesnis kiekis šulinėlių. Jie išdėstomi šachmatine tvarka viso polajo zonoje. Šulinėliai turi būti uždengti dangteliu arba tekstile, o skirti vėdinimui gali būti užpildyti stambios frakcijos keramzitu arba skalda. Per maitinimo šulinėlius pilamos skystos organinės kilmės trąšos ar biostimuliatoriai papuola tiesiai į medžio šaknyną. Laistant įprastu būdu dirvos paviršių didžiąją dalį trąšų pasisavina žolė, kai kurių tyrimų duomenimis kartais net iki 70 %.

1.4. Kieta danga uždengto polajo paviršiaus priežiūros būdai. Esant dengtam plytelėmis ar kitomis medžiagomis medžio polajo paviršiui, geriausiai būtų jį maksimaliai atidengti, supurenti su oro kastuvu (orapūte) ir praturtinti mikrobiologiniais preparatais. Jeigu tai neįmanoma, rekomenduojama tarp trinkelio ar kitoje kietoje dangoje įterpti vertikalius maitinimo ir vėdinimo (aeravimo) šulinėlius arba taikyti giluminio aeravimo būdą, kontroliuojant oro srauto kryptį, kad minimaliai būtų pažeistas liekantis kieta danga dengtas gruntas.

2. Vykdamas nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos želdynuose ir želdiniuose kultūros paveldo objektų teritorijose bei kultūros paveldo vietovėse privalu laikytis Želdinių apsaugos vykdamas statybos darbus taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. D1-193 „Dėl želdinių apsaugos vykdamas statybos darbus taisyklių patvirtinimo“, reikalavimų. Kasant tranšėjas medžių šaknų zonoje turi būti išsaugoma kuo daugiau skeletinių ir smulkių medžio šaknų (3 pav.). Atidengus šaknis jas reikia saugoti nuo tiesioginių saulės spindulių ir išdžiūvimo apvyniojant šaknis natūralaus (augalinio) pluošto audiniu.

3 pav. Skeletinių ir smulkių medžio šaknų išsaugojimo kasant tranšėją pavyzdžiai. KŽEG archyvo nuotraukos.

3. Šaknų pakirtimas kasant tranšėjas (duobes) nėra skirtas šalinti medžio estetikos problemas, tai yra kritinė aplinkos tvarkymo priemonė. Net kai šaknų pakirtimas neišvengiamas, nederėtų šalinti storų, >5 cm skersmens šaknų. Jei paviršinių šalintinų šaknų yra ne viena, vienu pakirtimu galima šalinti iki 20 % (penktadalio) šalintinų šaknų. Žiema ir vėlyvas ruduo šaknų pakirtimui yra geresnis laikas nei vegetacijos sezonas. Šaknis reikia pakirsti ar nupjauti aštriais įrankiais, paliekant kuo lygesnes (kuo mažiau išdraskytas) pjūvio vietas (4 pav.). Nedera pamiršti apie pasekmes – šaknų pakirtimas neišvengiamai paveiks medžio gyvybingumą, atsparumą vėjui ir ligoms.

4. Šaknų (šaknyno) zonos riboms nustatyti taikomi įvairūs metodai ir būdai. Želdinių tvarkybos praktikoje priimta teigti, kad želdinio šaknų zona yra nemažesnė (atitinka arba viršija) nei lajos projekcijos užimamas plotas. Taikomas ir su medžio kamieno skersmeniu (diametru) susietas minimalaus šaknų sistemos skersmens ir ploto skaičiavimo metodas (1 lentelė).

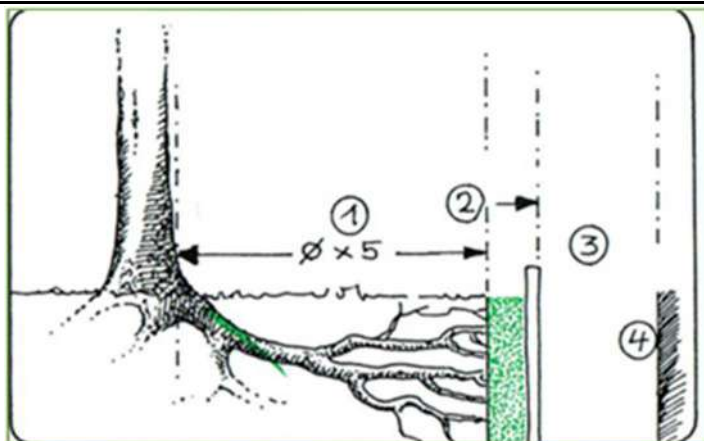
DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
	6	26	0

2539-TvDP-TS

Medžio diametras, cm	Minimalus šaknų sistemos diametras, m	Minimalus šaknų sistemos plotas, m ²
5	0,75	0,5
10	1,5	1,8
15	2,3	4,2
20	3	7,0
25	3,8	11,5
30	4,6	16,6
35	5,3	22,0
40	6,1	30,0
45	6,8	36,3
50	7,6	45,3
55	8,4	55,4
60	9,1	66,4
65	9,9	78,5
70	10,7	91,5
75	11,4	102,0
80	12,2	116,8
85	12,9	132,5
90	13,7	149,5
95	14,5	167,0
100	15,2	181,4

1 lentelė. Medžio šaknų sistemos ploto apskaičiavimas pagal medžio kamieno skersmenį (diametrą).

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
	7	26	0

4 pav. Medžių šaknų redukcijos (sutrumpinimo) galimybės ir reikalavimai: 1) minimalus atstumas nuo medžio kamieno – penki kamieno skersmenys; 2) šaknų apsaugos zona (juosta); 3) darbinė erdvė (tranzėja); 4) statinys. Šaknys nupjaunamos ir aptvarstomos. Šaltinis: KŽEG metodinė medžiaga, 2020.

MEDŽIŲ KAMIENŲ IR LAJOS SUTVIRTINIMAS

1. Pavojų aplinkai keliantys medžiai – pavojingai pasvirę, praradę mechaninį stabilumą dėl pakirstų ar puvinio pažeistų šaknų, grėsmingai išplitusiu kamieno puvinium, drevėtu ar tuščiaviduriu kamieniu, nesubalansuota laja ir pan. – turi būti tvarkomi vadovaujantis Europos medžio kamienų ir lajos sutvirtinimo standartu EAS 02:2022 (EN), Rekomendacijomis ir šio Rekomendacijų priedo nuostatomis.

2. Pavojų aplinkai keliančius medžius nustato (identifikuoja), išvadą dėl taikytinų arboristinių priemonių pateikia kvalifikuotas specialistas, turintis medžių būklės arboristinio vertinimo žinių ir galintis patvirtinti savo kvalifikaciją atitinkamais atestatais, nurodytais Rekomendacijų 44 punkte, skirsnyje „Avarijos grėsmės pašalinimas“.

3. Po apžiūros ir įvertinimo stipriai nestabiliems medžiams taikomos skirtingos sutvirtinimo sistemos ar kiti stabilizavimo metodai. Tai daroma siekiant pagerinti medžio biomechaninį stabilumą arba sumažinti riziką, susijusią su struktūrinėmis medžio ydomis. Sutvirtinimo sistemų įrengimas ir su tuo susiję arboristiniai darbai yra profesinė veikla, kuria gali užsiimti tik tinkamai apmokytas ir patyręs darbuotojas arba stažuotojas su patyrusio, atestuoto specialisto priežiūra. Kvalifikaciniai reikalavimai ir tinkamą specialisto kvalifikaciją patvirtinantys atestatai nurodyti Rekomendacijų 45 punkte, skirsnyje „Avarijos grėsmės pašalinimas“.

4. Medžių sutvirtinimo metodai parenkami ir taikomi vadovaujantis Europos medžio kamienų ir lajos sutvirtinimo standartu ir šio Rekomendacijų priedo nuostatomis. Medžių sutvirtinimas yra visi medžių šakų ar kamienų surišimo ar atrėmimo metodai, kuriais siekiama sumažinti medžio lūžimo galimybę ir (arba) šio lūžimo sukeltą žalą. Bendras medžių sutvirtinimo (stabilizavimo) tikslas yra išsaugant vertingus medžius ir buveines neleisti šakai ar medžiui lūžti ir (arba) apsaugoti žmones ar turtą, jei toks lūžis įvyktų.

5. Europos medžio kamienų ir lajos sutvirtinimo standartas nurodo keletą medžio sutvirtinimo metodų:

- 5.1. Dinaminė jungtis;
- 5.2. Statinė jungtis;
- 5.3. Statinis sutvirtinimas;
- 5.4. Atramos;
- 5.5. Rečiau taikomos ar istorinės medžių sutvirtinimo sistemos:
 - 5.5.1. suveržiamieji diržai;
 - 5.5.2. atotamos;
 - 5.5.3. tarpusavyje sutvirtinami medžiai.

6. Dinaminė lajos sutvirtinimo jungtis arba sistema (5 pav.) – tai medžio lajos sutvirtinimas specialiais lynais. Jos privalumas yra tai, kad medis nejaučia, jog jo šakos surištos, sistema neįauga į žievę, netrukdo medžio šakom laisvai judėti. Sistema suveikia esant vėjo perkrovai ir sulaiko stambiausias šakas nuo išlūžimo. Tačiau, kad ji efektyviai tarnautų, turi būti tinkamai įrengta, jos komponentai turi

būti sertifikuoti ir naudojami pagal gamintojo instrukciją. Dinaminės jungties įrengimo principai:

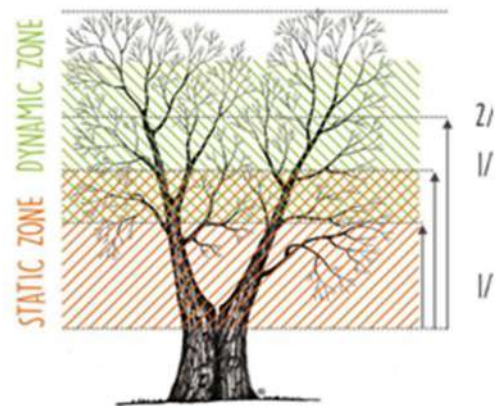
6.1. Dinaminę jungtį (sistemą) sudaro juosianti tuščiavidurė apsauginė neabrazyvi (savo paviršiumi nežalojanti, netrinanti medžio žievės) juosta 50–80 mm pločio. Tuščiavidurio pynimo lynas, įvairaus pločio, įvairių trūkimo apkrovų, atsparus UV. Statinis – pailgėjimas iki 5 %; naudojamas jungtims iki 20 m; plotis 16/26 mm – trūkimo apkrova 40/80 kN; sudėtis: poliesteras. Dinaminis – pailgėjimas iki 20 %; naudojamas jungtims iki 5 m; plotis 18 / 26 – atitinkamai, trūkimo apkrova 40 /80 kN; sudėtis – poliamidas.

6.2. Lajos surišimo schema: tuščiavidurė apsauginė juosta + tuščiaviduris lynas + tuščiavidurė apsauginė juosta. Per juostos ilgį perkišamas lynas, juosta, per kurią pervertas lynas, apjuosiamas medžio kamienas. Lyno galas perveriamas skersai lyną mažiausiai du kartus ir sukišamas į lyno vidų 20–50 cm, priklausomai nuo lyno storio. Juostos ilgis turi būti nemažesnis kaip pilnai apjuosiamas kamienas ar šaka.

6.3. Dinaminė lajos sutvirtinimo sistema instaliuojama 2/3 aukščio zonoje (6 pav.), matuojant nuo išsišakojimo vietos iki viršūnės. Jos instaliavimas derinamas kartu su redukciniu tvirtinamų šakų genėjimu. Neatlikus genėjimo sutvirtinimas nebus efektyvus. Lynas turi būti neįtemptas, o kaboti laisvai, išlinkęs puslankiu. Tvirtinant lajas, kai nėra lapų, lyno laisvumas turi būti dar didesnis.

5 pav. Dinaminės jungties pavyzdys

6 pav. Sutvirtinimų įrengimo aukštis. Oranžine spalva pažymėta statinių jungčių įrengimo zona, žalia spalva – dinaminių jungčių zona

7. Kitas jungties tipas – statinė (nejudrioji) jungtis. Jos tikslas yra sutvirtinti kamienus ar kamieną su šaka, neleidžiant dalims atskirai judėti. Statinės jungties įrengimo principai:

7.1. Statinę jungtį sudaro juosiantys diržai su kilpomis, savo paviršiumi nežalojantys, netrinantys medžio žievės, ir plieninis lynas. Vienas iš jungties diržų gali turėti viršijančios apkrovos indikatorius, kuris aktyvuojamas, kai sistemos apkrova viršija 75 % gamintojo numatytą atsparumo (trūkimo tempiant jėgos smūgiu) apkrovą. Raudona indikatoriaus spalva stebėtojuui nuo žemės paviršiaus nurodo sistemos perkrovą. Juosmeniai diržai gali būti įvairaus pločio, ilgio, įvairių trūkimo apkrovų, atsparūs UV: plotis 50 mm – trūkimo apkrova 40 kN – ilgis nuo 75 iki 200 cm; plotis 75 mm – trūkimo apkrova 80 kN – ilgis nuo 100 iki 300 cm; plotis 100 mm – trūkimo apkrova 120 kN – ilgis nuo 100 iki 300 cm. Diržus sujungia plieninis 8–15 mm (priklausomai nuo tvirtinamų medžių dydžio) skersmens lynas. Lyno galai sutvirtinami plieninėmis U formos lyno sutvirtinimo jungtimis (priklausomai nuo lyno storio). Gali būti įkomponuojamas ir lyno tempėjas, kuriuo būtų galima reguliuoti lyno įtempimo lygį. Instaliavimo schema: diržas + plieninis lynas + lyno įtempėjas (nebūtina) + diržas su indikatoriumi arba be indikatoriaus. Diržu apjuosiamas medžio kamienas, per diržo kilpas perkišamas lynas. Lyno galai sutvirtinami plieninėmis U formos lyno tvirtinimo jungtimis.

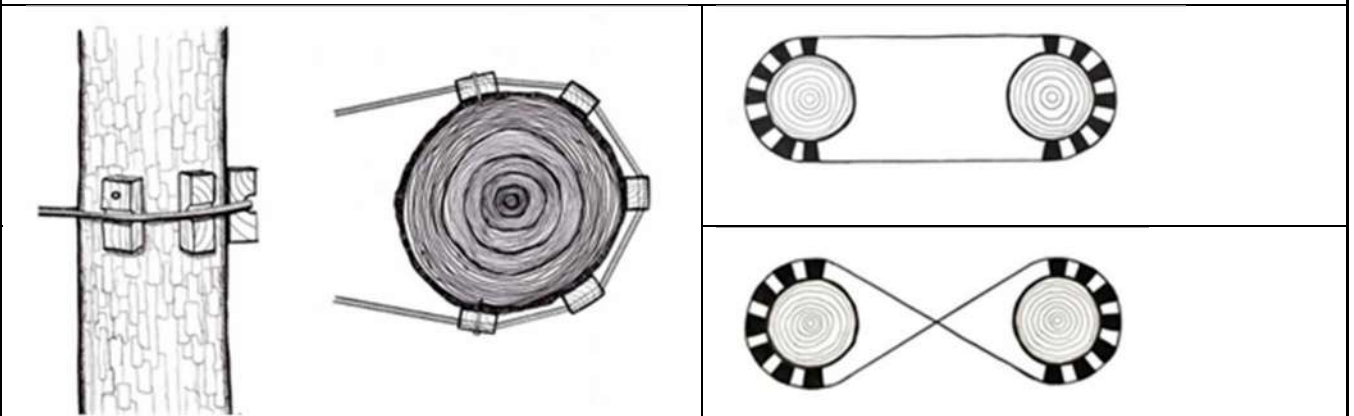
7.2. Statinė lajos sutvirtinimo sistema instaliuojama 1/3 aukščio zonoje (6 pav.), matuojant nuo išsišakojimo vietos iki viršūnės. Instaliuojant statinę lajos sutvirtinimo sistemą be specialiųjų diržų, plieninis lynas negali liestis prie medžio ar šakos paviršiaus. Po lynu privalo būti pakištos medinės ar iš kitokios medžiagos pagamintos trinkelės.

8. Tiek dinaminės, tiek statinės surišimo jungčių komponentai yra nuolat veikiami ultravioletinių spindulių, rūgštaus lietaus, suodžių, sąnašų, tokių kaip smėlis ir kt., temperatūros svyravimų. Keisti visas

jungtis (sistemas) rekomenduojama ne rečiau kaip kas 8 (aštuoneri) metai. Surišimo jungtis tikrinama reguliariai (kasmet, net jei perkrovos indikatorius nėra rodomas) ir po kiekvienos didelės audros. Matomas raudonas perkrovos indikatorius rodo, kad sistema sugėrė smūginį tempimą, didesnį kaip 75 % savo trūkimo apkrovos. Visa jungties sistema keičiama iš karto. Sistema pat turi būti keičiama, kai koks nors jos sudedamasis komponentas buvo sugadintas.

9. Statinę sistemą rekomenduojama instaliuoti tik tada, kai kamieno dalys ties išsišakojimu yra įtrūkę ar pradėję plyšti, šakos jungties ties kamieniu vietoje yra trūkis ar šaka pradėjusi plyšti. Statinis surišimas dažniausiai kombinuojamas kartu su dinaminiu. Reikia atminti, kad statinis surišimas pakeičia medžio statiką ir pristabdo kompensacinės medienos prieaugį įtempimo vietose. Tai reiškia, kad sprendimą dėl statinės jungties įrengimo (instaliavimo) gali priimti tik profesionalus arboristas. Rekomenduojama vietoj statinės jungties instaliavimo, ten kur įmanoma, taikyti kitus lajos sutvirtinimo būdus: redukcinį genėjimą, dinaminį sutvirtinimą.

10. Galimas kamieno statinis sutvirtinimo būdas – kamieno apjuosimas diržu ar lynu (7 pav.). Juosiant plieniniu lynu, reikia atkreipti dėmesį, kad lynas neturi liestis prie medžio kamieno – tam naudojami atskiriantieji mediniai ar guminiai tašeliai. Pastebėjus įaugimo požymius, turi būti keičiama apjuosimo vieta. Šis būdas naudojamas siekiant išvengti kamieno plyšimo. Kartais tam naudojami ir plieniniai žiedai, sujungti varžtais, kuriais įtempiamas žiedas. Taikant šį metodą reikia žinoti, kad plieninių žiedų vieta turi būti keičiama kasmet, siekiant išvengti įaugimo į medžio žievę, – tai būtina sąlyga.

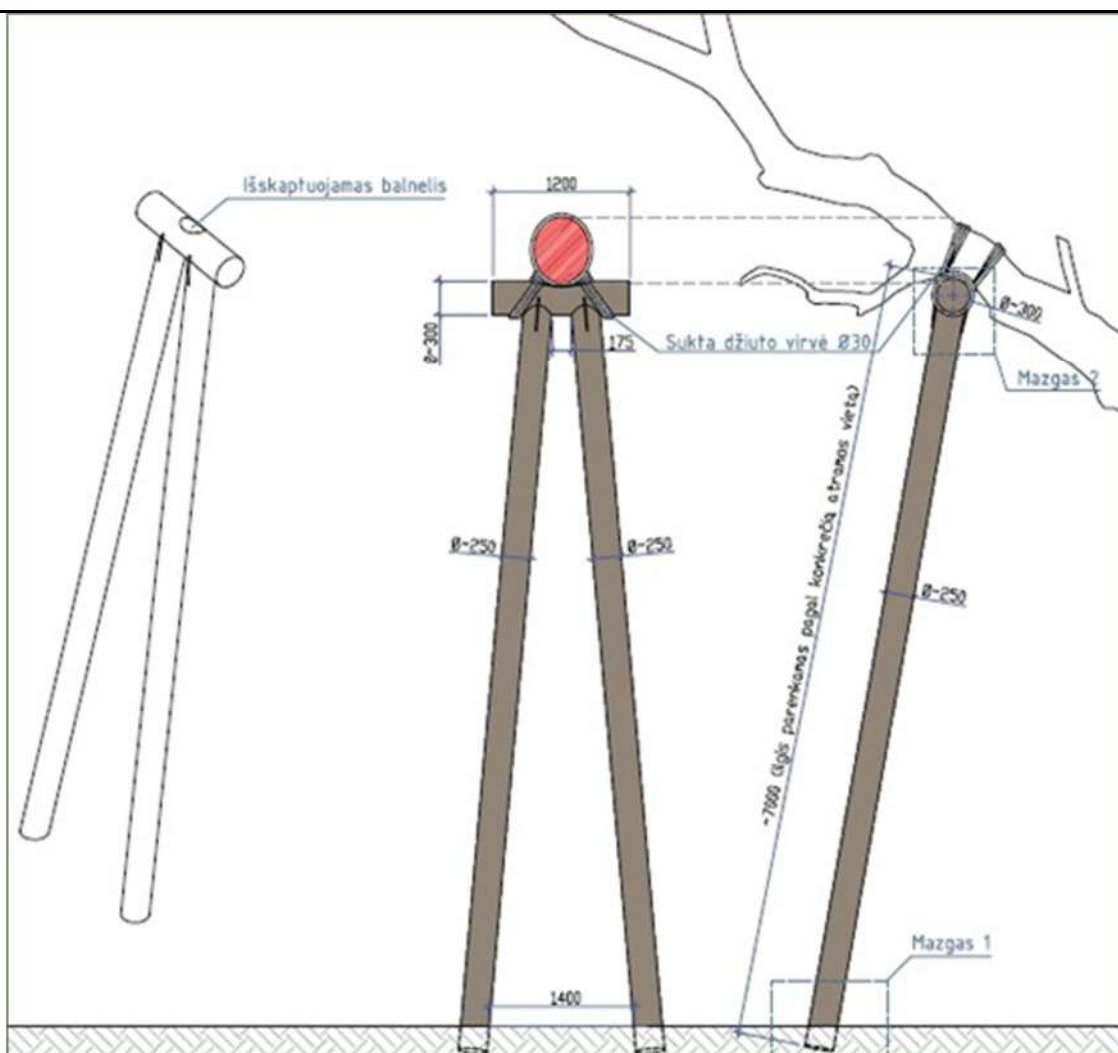

7 pav. Plieninio lino juosimas ant kamieno: būtini tarpiniai tašeliai tarp kamieno ir lino. Šaltinis: Europos medžio kamienų ir lajos sutvirtinimo standartas EAS 02:2022.

11. Pageidautinas ilgalaikis medžių mechaninio stabilumo užtikrinimo metodas yra genėjimas, atliekamas laikantis gerųjų praktikų (žr. Europos medžio genėjimo standartas EAS 01: 2021 (EN) ir Rekomendacijų 2 priedas „Medžių genėjimas“). Tačiau kai kurios biomechaninės problemos gali būti sprendžiamos ir prevenciniais sutvirtinimais, nepaveikiant medžio fiziologijos, arba įrengiant atramines konstrukcijas, t. y. nulūžti gresiančios šakos ar pasvirę medžio kamienai ir liemenys gali būti paremiami atramomis (8 pav.), šakos prevenciškai surišamos (9 pav.).

12. Atraminės konstrukcijos paskirtis – apsaugoti medį ar jo dalis nuo išlūžimo ar išvirtimo. Atramos statomos norint išvengti stipriai į šonus išaugusios šakos atplyšimo nuo kamieno ar jos lūžio arba pačio medžio išvirtimo, kada kamienas pasviręs, atraminė jo dalis silpna ar pažeista puvinio. Atramos statomos tiek šakoms, tiek kamienams paremti. Jos būna įvairiausių tipų: nuo pačio paprasčiausio kuolo su gulekšniu, iki sudėtingų inžinerinių statinių.

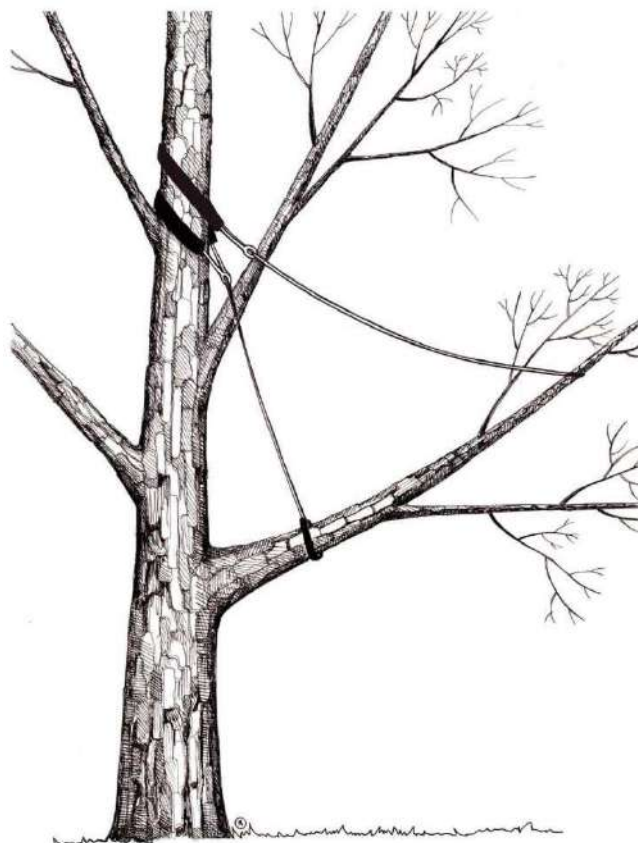
13. Statant atramas (8 pav.) būtina, kad dalis, kuri remsis į kamieną ar šaką, turi būti paminkštinta; dalis, kuri remiasi į grunto paviršių ar montuojama įkasant į gruntą, turi būti apsaugota nuo puvinio. Įleidžiant atramos pagrindą į gruntą, galime naudoti du būdus: betonavimas vietoje arba betoninio ruošinio įkasimas; įsukamų polių montavimas. Pastarasis būdas palankesnis šaknyno atžvilgiu, nes taip minimaliai pažeidžiama šaknų zona. Betonuojant rekomenduojama iškastos duobės dugną ir kraštus iškloti šaknų barjero medžiagomis ir tik tada lieti betoną. Dar vienas būdas: atramos padas – plati metalinė plokštė, kuri remiasi į grunto paviršių.

8 pav. Atramos įrengimo schema. Šaltinis: projektinė dokumentacija, 2020.

14. Atraminė konstrukcija yra inžinerinis statinys, ne visada užtenka arboristo kompetencijos jį sukurti. Vertėtų konsultuotis su inžinerijos specialistais. Rekomenduojama atramas įrengti taip, kad medžio liemens ar šakos dalis visiškai „neatsigultų“ ant viršutinės atramos dalies, vadinamojo „balno“, paliekamas 1–2 cm plyšys. Tokiu būdu medis ir toliau stiprins probleminę liemens ar šakos vietą, augindamas reakcinę medieną, t. y. fiziologiškai ir mechaniškai bus aktyvus. Probleminę vietą atrėmus nejudamai, medis neaugins reakcinės medienos probleminėje liemens ar lajos vietoje. Visiškai į šaką ar kamieną neatsirėmusi atrama atliks savo funkciją – kritiniu atveju medis atsirems į atramą ir nelūš.

15. Nesant medžio išsaugojimo patikimo ir tinkamo, keliamą pavojų ar avarijos riziką sumažinančio būdo toks medis turi būti pašalinamas dėl jo avarinės būklės. Sprendimas priimamas vadovaujantis atitinkamą kvalifikaciją turinčio atestuoto specialisto (arboristo, kraštovaizdžio architekto, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto) teikiama išvada, rekomendacija ir patvirtinimu.

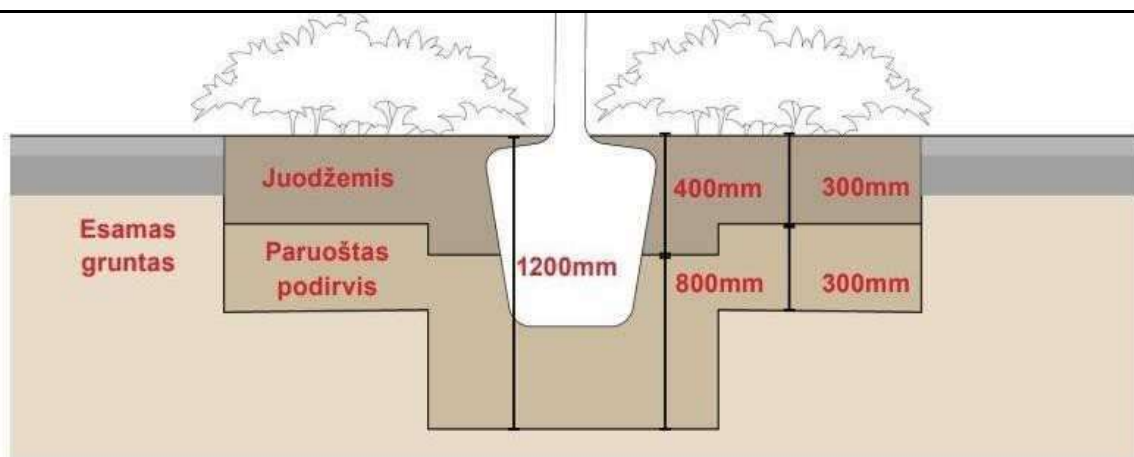

9 pav. Horizontalios šakos tvirtinimas, kad būtų išvengta žalos lūžio atveju. Šaltinis: Europos medžio kamienų ir lajos sutvirtinimo standartas EAS 02:2022 (EN).

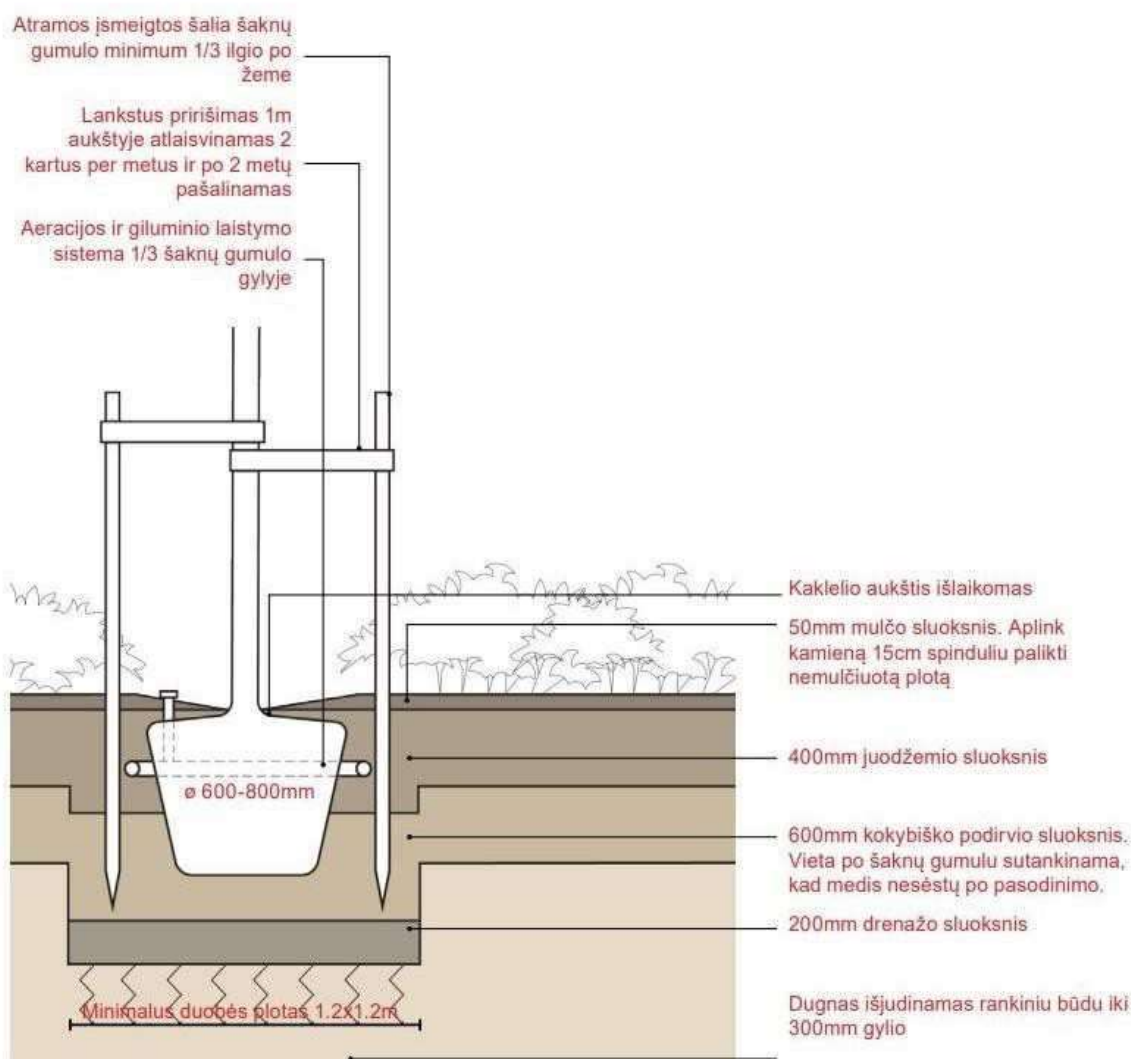
16. Išskirtinės vertės medžiams (senoliams), su labai sudėtingomis biomechaninėmis struktūromis, tipinės sutvirtinimo sistemos, apibūdintos anksčiau, gali būti nepakankamos visiškai sutvirtinti medį ar sumažinti riziką iki priimtino lygio. Tokiais atvejais, gali prireikti pasinaudoti retesnėmis individualiomis medžių sutvirtinimo sistemomis. Kai kurios tokios sistemos, naudotos praeityje, yra nebenaudojamos dėl jų sukeltų neigiamų poveikių medžio fiziologijai. Šios retesnės sistemos gali būti taikytinos išskirtiniais atvejais, kaip paskutinė galimybė išsaugoti vertingus medžius. Tokios sistemos projektuojamos ir įrengiamos individualiai vadovaujantis Europos medžio kamienų ir lajos sutvirtinimo standartu.

MEDŽIO SODINIMAS

Medžio sodinimo metodinės nuostatos išdėstytos Europos arboristikos tarybos standarte „Europos medžių sodinimas“ EAS 03:2022 (EN) arba leidinyje „Medžių priežiūra. Sodinimo, genėjimo ir saugaus darbo praktikos vadovas“ (2019). Atstumai nuo statinių ir jų elementų iki sodinamų želdinių, nustatyti Želdynų įrengimo ir želdinių veisimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. D1-717 „Dėl Medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklių patvirtinimo“. Sodinant būtina tinkamai paruošti sodinimo vietą (sodinimo duobę), atlaisvinti sodmens šaknų gumulą, neužpilti šaknies kaklelio, tinkamai sodinį pririšti ir atlikti kitus minėtame EAS 03:2022 (EN) ar medžių sodinimo vadove nurodytus veiksmus. Medžio sodinimo schema ir pagrindinės rekomendacijos pateikiamos 10 pav.

Reikalingas juodžemio ir podirvio paruošimo gylis pagal želdinio tipą

10 pav. Medžio sodinimo schema ir pagrindiniai reikalavimai. Šaltinis: KŽEG metodinė medžiaga, 2022.

SODMENŲ KOKYBĖS REIKALAVIMAI

Lapuočiai medžiai (liepa, klevas, uosis, juodalksnis, beržas):

- Kamieno apimtis (matuojama 1 m aukštyje): ne mažesnė kaip 10–12 cm (juodalksniui bei beržui rekomenduojama ≥ 15 cm).
- Laisvas stiebo aukštis: ne mažesnis kaip 2,2 m, kad būtų užtikrintas praėjimas po laja.
- Šaknyno gumulo skersmuo: ne mažesnis kaip 40–50 cm, arba tais atvejais – konteinerio talpa

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-TS

Lapas

Lapų

Laida

13

26

0

ne mažiau kaip 45 l.

- Kamieno kreivumas: neturi viršyti 23 mm – kamienas turi būti tiesus.
- Laja: taisyklinga, simetriška su gerai išvystyta skeletine struktūra (trijų eilių šakos).

Spygliuočiai medžiai (eglė, maumedis):

- Stiebo aukštis: eglės – ne žemesnės kaip 2 m.
- Šaknyno gumulas: ne mažesnis kaip 30–40 cm, arba konteineris – ne mažesnis kaip 30 l.
- Kamieno tiesumo ir lajos kokybė: tas pats reikalavimas kaip ir lapuočiams – tiesus kamienas (≤ 23 mm kreivumas), simetriška laja.

Krūmai

(kalniniai serbentai):

- Augalų aukštis: ne mažiau kaip 20 cm.
- Šakotumas: turi turėti ne mažiau kaip 3 šakas.
- Žymėjimas etiketėje: privaloma nurodyti augalo lietuvišką ir lotynišką pavadinimą, šalčio zoną, šaknyno gumulo dydį ar konteinerį – jeigu krūmas sodinamas konteineriuose.

(paprastiesji lazdynai):

- Augalo aukštis – ne mažesnis kaip 80–120 cm.
- Augalas turi būti gerai išsivystęs, su ne mažiau kaip 3–5 pagrindinėmis šakomis.
- Šaknų sistema – gerai išsivysčiusi, vientisa, uždaro tipo (konteinerinė) arba su vientisu žemės gumulu, be pažeidimų.
- Stiebo ir šakų žievė – be įtrūkimų, įbrėžimų, pelėsio ar kenkėjų požymių.
- Lapai (jei sodinama vegetacijos metu) turi būti sveiki, būdingo raudono atspalvio, be dėmių ir deformacijų.
- Amžius – 2–3 metų krūmas (C 2–C 5 konteinerio grupė).
- Auginimo vieta – sertifikuotas medelynas, pageidautina vietinės klimatinės zonos (6a) selekcijos.

MEDŽIŲ IR KRŪMŲ SODINIMAS

1. Lapuočių medžių sodinimas. (Taikoma mažalapėms liepoms, paprastiesiems klevams, uosiams, juodalksniams, karpotiesiems beržams, sidabriniais klevams).

Sodinimo darbai:

- Duobės iškasimas: 1,2–1,5 karto platesnės nei gumulas (skersmuo 60–75 cm), 10–15 cm gilesnės nei gumulo aukštis.
- Iškastos žemės pagerinimas 20–30 % komposto, durpių ir smėlio mišiniu, pH koregavimas kalkėmis (jei $\text{pH} < 5,5$).
- Lėtai tirpstančių trąšų (NPK) įterpimas – 50–80 g/medžiui.
- Mikorizės preparato įterpimas (geresniam šaknų išsišaknijimui).
- Sodinuko pastatymas vertikaliai, gumulas pastatomas ant išpurento pagrindo.
- Užpylimas pagerintu gruntu, sluoksnių sutankinimas, oro ertmių pašalinimas.

Papildomi darbai:

- Laistymas: ≥ 50 l vandens vienam medžiui pasodinimo dieną.
- Mulčiavimas: 5–8 cm storio sluoksnis, 1 m spinduliu aplink kamieną.
- Įrėminimas / išramstymas: 2–3 kuolai, tvirtinimas minkštais diržais.

2. Spygliuočių medžių sodinimas. (Taikoma paprastosioms eglėms, maumedžiams).

Sodinimo darbai:

- Duobės skersmuo 1,5 karto didesnis nei gumulas, dugnas drenuojamas (5–10 cm žvyro sluoksnis, jei dirva molinga).

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
	14	26	0

- Grunto pagerinimas: daugiau smėlio (geresniam drenažui), mažiau komposto (max 15–20 %).
- Užpylimas pagerintu gruntu, kruopštus sutankinimas.

Papildomi darbai:

- Laistymas: $\geq 40\text{--}60$ l vandens vienai eglei pasodinimo dieną.
- Mulčiavimas storesnis – 8–10 cm sluoksnis, 1–1,2 m spinduliu.
- Išramstymas (jei medis $> 2,5$ m): 3 kuolai arba trijų taškų inkaravimas.

3. Krūmų sodinimas.

(Taikoma kalniniams serbentams)

Sodinimo darbai:

- Duobė: skersmuo 40–50 cm, gylis 30–40 cm.
- Grunto pagerinimas: komposto priedas (20 %), durpių mišinio įterpimas.
- Sodinimas tolygiai, kad šaknys nebūtų sulenktos ar susuktos.
- Laistymas: 10–15 l vandens po kiekvieno krūmo.
- Mulčiavimas: 5 cm sluoksniu, 0,5 m skersmens plotas aplink krūmą.
- Kalniniai serbentai sodinami 0,8–1,0 m atstumu tarp krūmų, kad suformuotų vientisą, bet nepertankų pomedžio sluoksnį po medžių lajomis. Tokie atstumai leidžia krūmams laisvai kero-tis (iki 1,2 m pločio) ir išlaikyti natūralią, istoriniams parkams būdingą erdvinę struktūrą.

(Taikoma paprastiesiems lazdynams)

Sodinimo darbai:

- Duobė: skersmuo 70 cm, gylis 50 cm.
- Grunto pagerinimas: įterpiamas komposto ir vietinio priesmėlio mišinys (santykiu 1:1), pagerinantis aeraciją ir maistingumą.
- Sodinimas: atliekamas taip, kad šaknų kaklelis liktų dirvos paviršiaus lygyje; šaknys išskleidžiamos tolygiai, be užlenkimų ar pažeidimų.
- Laistymas: po pasodinimo – 20–25 l vandens kiekvienam krūmui, užtikrinant pilną dirvos prisotinimą.
- Mulčiavimas: 7 cm storio sluoksniu, 1,0 m skersmens zonoje aplink krūmą (naudojant spygliuočių žievės arba medžio drožlių mulčą).
- Palaikymas: pirmus 2 metus – reguliariai laistyti sausros laikotarpiu, piktžolės šalinti rankiniu būdu, vengiant šaknų pažeidimų.
- Paprastieji lazdynai sodinami 2,0–2,5 m atstumu tarp krūmų, kad galėtų laisvai išsikero-ti ir formuoti natūralias grupes pomedžio sluoksnyje, išlaikant erdvinį vientisumą ir vizualinę parko struktūrą.

4. Priežiūra po pasodinimo (visoms rūšims):

- Laistymas: pirmus 2 metus – 1 kartą per savaitę (sausros metu – 2–3 kartus), po 30–50 l vienam medžiui.
- Piktžolių kontrolė: mechaninis ravėjimas ar mulčo papildymas 2–3 kartus per sezoną.
- Sanitarinis genėjimas: pirmą rudenį pašalinamos pažeistos ar kryžminės šakos.
- Lajos formavimas: atliekamas tik trečiaisiais metais, kad medis spėtų įsitvirtinti.
- Tvirtinimo diržų kontrolė: kas 6 mėnesius, reguliuojant įtempimą, po 2 metų kuolai pašalinami.

MEDŽIŲ SENOLIŲ PRIEŽIŪRA, TVARKYMAS IR STEBĖSENA

Bendrieji reikalavimai

- Darbai atliekami vadovaujantis Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos direktoriaus 2024 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. Į-122 „Dėl istorinių želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkybos metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ ir šio įsakymo prieduose pateiktomis nuostatomis.
- Prieš pradėdant darbus atliekamas pakartotinas išsamus arboristinis vertinimas, nustatant medžio fiziologinę ir mechaninę būklę, stabilumą, šaknyso pažeidimus ir biologinę vertę.

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
2539-TvDP-TS	15	26	0

- Darbai vykdomi tik sausuoju periodu arba esant pakankamam įšalui, siekiant išvengti dirvos suslėgimo. Sunkioji technika prie medžių senolių leidžiama tik su apsauginėmis plokštėmis (pvz., mediniais kilimais, geotekstile), o žiemos metu – tik esant tolygiems įšalo sąlygoms ($\geq 10\text{--}15\text{ cm}$).

Tvarkymo principai

- Minimalus įsikišimas – šalinamos tik sausos, pavojingos ar ligotos šakos, išsaugant natūralią medžio formą.
- Lajos redukcija atliekama tik stabilumui užtikrinti, neviršijant 10–15 % lajos tūrio per vieną genėjimą.
- Šaknyno apsauga – išlaikomas ne mažesnis kaip 1,0–1,5 karto lajos projekcijos spindulio apsaugos atstumas, kuriame draudžiami kasimo ar sandėliavimo darbai.
- Kamieno ir šakų sutvirtinimas – naudojamos dinaminės atramos, leidžiančios kamienui natūraliai judėti, bet apsaugančios nuo lūžių.
- Pažeistų vietų konservavimas – atliekamas naudojant biologiškai inertiškas, nelakias medžiagas, nepažeidžiančias žievės struktūros.

Priežiūros priemonės

- Polajo priežiūra: neariama, netrombuojama, mulčiuojama 5–8 cm organiniu sluoksniu (žievės skiedromis ar kompostu), paliekant $\geq 15\text{ cm}$ tarpą iki kamieno.
- Dirvos aeracija: atliekama rankiniu būdu ar oro įpurškimo būdu, 10–20 cm gyliu.
- Laistymas: sausros metu – 50–100 l vandens vienam medžiui kas 2–3 savaites.
- Tręšimas: pavasarį, kompostu ar biohumusu (iki 10 kg vienam medžiui).

Apsauga ir ženklinimas

- Prie kiekvieno medžio senolio įrengiama nuolatinė apsauginė tvorelė:
 - o aukštis – 0,8 m;
 - o atstumas nuo kamieno – ne mažesnis kaip 3,0 m (esant prastai būklei – iki 5,0–6,0 m);
 - o konstrukcija – metalinė, be horizontalių jungčių, su vertikaliais apvaliais elementais (RAL 7022);
 - o tvirtinimas į gruntą 20 cm gyliu, be betono pamato.
- Po tvarkybos tvorelė lieka kaip ekspozicinė apsauga, papildyta informaciniu stulpeliu su medžio rūšimi, amžiumi ir paveldo statusu.

Individuali stebėseną

Senolių medžių stebėseną ir priežiūra yra neatsiejama ilgalaikės parko želdinių apsaugos dalis, užtikrinanti laiku atliekamą būklės vertinimą, reagavimą į natūralius pokyčius bei tinkamų priežiūros priemonių parinkimą.

Kiekvienam medžiui senoliui sudaromas individualus priežiūros lapas (kortelė), kuriame fiksuojama: kamieno, lajos ir šaknyso būklės dinamika; reakcijos į atliktus genėjimus ar stabilizavimo priemonės; kamieno įtrūkimai, žievės pažeidimai, tuštumos, grybinės infekcijos požymiai; biologinės buveinės požymiai (ertmės, drevės, kerpės, vabzdžių buveinės); aplinkos būklė – dirvos drėgmė, tankėjimas, mulčio būklė, invazinių rūšių plitimas.

Periodiškumas

Reguliari apžiūra atliekama 1 kartą per metus, geriausia – pavasarį arba ankstyvą vasarą, kai medžiai aktyviai vegetuoja. Papildoma apžiūra vykdoma po ekstremalių gamtos reiškinių (stiprių vėjų, audrų, potvynių ar intensyvių šalnų). Apžiūrų duomenys fiksuojami fotofiksacijomis ir trumpu techniniu aktu, saugomu prie parko stebėsenos bylos.

Vertinimo metodai

Naudojamas vizualinis vertinimo metodas (VTA – Visual Tree Assessment), papildomai pritaikant instrumentinius tyrimus (pvz., rezistografą, sonikografą ar tomografą), jei įtariami vidiniai pažeidimai. Lajos defoliacija ir šakų gyvybingumas vertinami pagal arboristinius standartus, naudojant 3 balų skalę:

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
2539-TvDP-TS	16	26	0

gera – patenkinama – bloga būklė. Dirvos ir šaknyno būklė vertinama pagal aeracijos, drėgmės ir tankumo požymius.

Reagavimo priemonės

Pastebėjus būklės blogėjimą, atliekamas papildomas arboristinis vertinimas, parengiamos rekomendacijos tvarkybos veiksams, o esant reikšmingiems pokyčiams:

- rengiama nauja projekto laida, kurioje atnaujinami tvarkybos sprendiniai;
- korekcijos derinamos su projekto rengėju ir, jei keičiasi paveldosauginiai sprendiniai, – su Kultūros paveldo departamentu įstatymų nustatyta tvarka.

Duomenų valdymas

Stebėsenos informacija kaupiama GIS formatu arba lentelinėje duomenų bazėje, kurioje nurodomi medžio identifikaciniai duomenys, vieta, vertinimo data, pastabos ir rekomendacijos. Kartą per 3–5 metus atliekama bendroji parko senolių medžių būklės analizė, kuri įtraukiama į parko priežiūros planą.

Kenkėjų ir ligų prevencija: biologiniai arba lokalūs cheminiai purškimai, vengiant sąlyčio su šaknynu.

SAVAIMINIŲ AUGALŲ (SAVAIMINUKŲ) REGULIAVIMAS

Numatomi darbai tiesiogiai susiję su ir taikomi šioms vertingosioms savybėms. Šiose vietose savaiminių augalų reguliavimas atliekamas selektyviai, vadovaujantis dendrologinėmis, kraštovaizdinėmis ir paveldo apsaugos rekomendacijomis, siekiant išlaikyti istorinę parko kompoziciją, augalijos sluoksnių pusiausvyrą ir kultūros paveldo objekto autentiškumą.

Vertingoji savybė: S3.1 Šyšos upės pakrantės želdinių masyvai (liepos, klevai, uosiai, juodalksniai, beržai)

Šyšos upės pakrantės zona yra jautri tiek kraštovaizdžio, tiek ekologiniu požiūriu, todėl savaiminių augalų reguliavimas čia atliekamas kompleksškai, siekiant išlaikyti natūralią pakrantės struktūrą, tačiau kartu išvengti perteklinio savaiminių jaunuolynų tankėjimo.

Pirmiausia atliekamas mechaninis savaiminių augalų šalinimas, daugiausia tai 1–3 cm skersmens jauni individai ir invazinės rūšys (uosialapis klevas, robinija, raukšlėtapis erškėtis). Šalinimas vykdomas rankiniu būdu arba krūmapjovėmis, o augalinės atliekos surenkamos ir išvežamos iš parko teritorijos.

Stambesnių (5–10 cm) savaiminukų kelmai išraunami rankiniu būdu arba iškasami, vengiant pažeisti vertingų medžių šaknynus. Invaziniai individai šalinami su šaknimis, o likę kelmai apdorojami specialiu teptuku su registruotu preparatu, nepurškiant plačiu būdu, laikantis atstumo nuo vandens. Atlikus šalinimą, paliekami tik tie savaiminiai juodalksniai ar gluosniai, kurie vizualiai ir ekologiškai prisideda prie krantų stabilizacijos bei neprieštarauja istorinei pakrantės kompozicijai.

Vegetacijos metu atliekami du–trys kontroliniai pjovimai, kurių metu šalinamos naujai išaugusios atžalos. Kontrolė vykdoma pavasarį ir rudenį, fotofiksuojuant bei pažymint plotus GIS sistemoje. Visi darbai atliekami už paukščių perėjimo sezono ribų (rugsėjo–kovo mėn.).

Vertingoji savybė: S3.3 Alėja parko pietrytinėje (PR) dalyje (beržai, liepos, eglės, sidabriniai klevai)

Šios alėjos erdvinė struktūra priklauso nuo vizualinės švaros ir aiškos linijinės perspektyvos, todėl savaiminių augalų reguliavimas čia orientuotas į alėjinių linijų ir perspektyvų atkūrimą. Pirmiausia pašalinami savaiminiai atžalynai tarp alėjinių medžių linijų, kurie suardo reguliarių alėjos ritmą ir užstoja matomumo ašis. Šalinimas vykdomas rankiniu būdu, suformuojant apie 1 metro pločio juostą abipus alėjos.

Toliau atliekamas savaiminių krūmų retinimas, šalinant invazines ar netipines rūšis (pvz., alyvas, uosialapius klevus), tačiau paliekant vietinius mažalapius krūmus, kurie padeda išlaikyti vizualinį vientisumą ir pusiausvyrą tarp žaliojo sluoksnio bei želdinių.

Taip pat šalinami savaiminiai augalai, augantys prie takų dangų, bortų ar vandens latakų – kad nebūtų pažeidžiama danga ar suardoma drenažo sistema.

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
	17	26	0

Baigus pagrindinius darbus, rudenį atliekama kontrolinė apžiūra, kurios metu vertinamas savaiminių ataugų atsinaujinimas ir, jei reikia, numatomas pakartotinis retinimas kitais metais.

Bendros rekomendacijos ir medžiagos

Visi savaiminių augalų reguliavimo darbai atliekami mechaniniu būdu, vengiant cheminių preparatų išskyrus taikomuosius teptukus invazinių rūšių kelmams.

Panaudojamos medžiagos ir priemonės:

- Atraminiai kuoliukai ir minkšti raiščiai paliktiems savaiminukams stabilizuoti;
- Mulčas ir kompostas – šaknyno apsaugai po savaiminukų šalinimo vietose, kad būtų užkirstas kelias piktžolių ir ataugų plitimui;
- Atliekų surinkimo maišai / konteineriai – augalinėms liekanoms išvežti.

Darbai vykdomi laikantis paukščių perėjimo laikotarpio apribojimų (kovo 15–rugpjūčio 1 d.) ir tik su specialistų (dendrologo, arboristo) priežiūra.

Atlikus darbus, teritorijos pažymimos GIS sistemoje, nufotografuojamos ir įtraukiamos į savaiminių augalų kontrolės žurnalą, kuris papildomas kas 2–3 metus.

Taikomasis teptukas (taikomasis metodas)

„Teptukas“ - tai taikomasis metodas, kai cheminė medžiaga (herbicidas) nedideliais kiekiais tepama tiksliai ant kelmo pjūvio vietos (nepurškiama, neplaunama, nepilama į dirvą). Tikslas – sustabdyti invazinių arba nepageidaujamų savaiminių augalų atžėlimą iš kelmo, kai mechaninis šalinimas nepakanka.

Šis metodas nudojamas, nes:

- nepažeidžia aplinkinio dirvožemio ar augmenijos;
- veiklioji medžiaga absorbuojama tik į kelmą (sistemiškai į tą individą);
- nekelia grėsmės vandens telkiniams, jei laikomasi atstumo.

Kada taikomas:

- kai invazinė rūšis (pvz., uosialapis klevas, robinija, raukšlėtalapis erškėtis, klevas sidabrinis) nuolat atželia iš kelmų, nors buvo iškiršta ar išrauta;
- kai fizinis išrovimas neįmanomas (dėl šaknų sistemos, artumo prie kultūros paveldo elementų ar krantų erozijos rizikos);
- kai reikia lokalizuotai stabdyti vieno individo gyvybines funkcijas, nepažeidžiant kitų šalia esančių augalų.

Gali būti naudojamos tik registruotos ir aplinkosauginiu požiūriu saugios priemonės, turinčios Lietuvos Respublikos augalų apsaugos produktų registro įrašą.

Leidžiamos tik lokaliai, nelakios, neskylančios į garus ar dujas medžiagos.

Dažniausiai naudojamos:

Pavadinimas (veiklioji medžiaga)	Komerciniai produktai (pavyzdžiai)	Naudojimas	Pastabos
Glifosatas (Glyphosate)	Roundup Bio, Glyfos, Clinic Up, Kapina	Tepama 10–30 min po pjovimo ant kelmo paviršiaus	Leidžiama tik teptuko būdu, nepurškiant. Negalima naudoti prie vandens < 5 m.
Triklopiras (Triclopyr)	Garlon, Renstar	Tepimas ant kelmo paviršiaus arba injekcija į žievę	Efektyvus medieniniams invaziniams augalams (pvz. Robinia, Acer negundo).

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-TS

Lapas

18

Lapų

26

Laida

0

Natrio chloratas / etanolio tirpalai (biologinės alternatyvos)	Bioclean, Ecoclear	Natūralios alternatyvos, naudojamos ten, kur cheminės medžiagos draudžiamos (pvz., arti vandens)	Mažesnis efektyvumas, bet saugūs paveldo teritorijoms.						
Darbų eigos aprašymas: Pjovimas / kirtimas: invazinis krūmas ar medis nupjaunamas ~5 cm virš žemės paviršiaus. Tepimas: iškart po pjovimo (ne vėliau kaip po 30 min.), kelmo pjūvio paviršius tepamas teptuku arba mažyte kempine, įmirkusia paruoštame tirpale (paprastai 20–30 % koncentracija). Apsauga: po tepimo kelmas uždengiamas plastiko gabalėliu ar mulčiu, kad nenuvarvėtų į dirvą. Saugos priemonės: atliekama su pirštinėmis, kauke, laikantis gamintojo nurodymų. Žymėjimas: vieta pažymima planuose (GPS) ir surašoma į kontrolės aktą. Kur negalima naudoti: < 5 m atstumu nuo Šyšos upės vagos ar tvenkinių krantų (pagal Aplinkos apsaugos reikalavimus pavojingoms medžiagoms); - ant drėgno kelmo ar esant lietu (rizika nutekėjimui); - jei invaziniai individai susipynę su saugotinių želdinių šaknyne — vietoj to taikomas rankinis išrovimas. - Vietose, esančiose arčiau kaip 5 m nuo vandens, naudojamos tik mechaninės priemonės (kelmo frezavimas, geotekstilės danga).“ SAUSUOLIŲ IR ŽUVUSIŲ MEDŽIŲ TVARKYMAS Sausuolių ir žuvusių medžių tvarkymas atliekamas siekiant užtikrinti lankytojų saugumą, paveldo objekto vertingųjų savybių išsaugojimą ir ekosistemos pusiausvyrą. Tvarkymo sprendiniai diferencijuojami pagal želdinių augavietės pobūdį, kraštovaizdinį kontekstą ir pavojingumo lygį. Pavojingų sausuolių šalinimas - Pašalinami visiškai sausuoliai ar žuvę medžiai, augantys prie takų, kelių, lankytojų judėjimo zonų, pastatų, tvenkinių pakrančių bei elektros ar apšvietimo tinklų apsaugos zonose, kai jų kamienai ar stambios šakos kelia pavojų žmonių saugumui ar infrastruktūrai. - Šalinimo metu medžiai pjaunami žemai prie žemės, o kelmai nupjaunami iki ≤10 cm aukščio, išvengiant šaknų sistemos pažeidimo aplinkiniams želdiniams. - Po pašalinimo vietos sutvarkomos ir apželdinamos, o kur numatytas restauravimas – atliekamas atsodinimas istoriškai pagrįstomis rūšimis (remiantis dendrologiniais ir istoriniais tyrimais). - Šakos ir kamienai išvežami, susmulkinti naudojami kompostui arba biomasės perdirbimui, laikantis aplinkosauginių reikalavimų. Ekologinės vertės išsaugojimas (mirtinė biomasė) - Sausuoliai, esantys želdinių masyvuose, miško pobūdžio grupėse ar nuošalesnėse parko vietose, jei jie nekelia tiesioginio pavojaus, paliekami dalinai arba pilnai kaip biologinės įvairovės elementai. - Tokie medžiai atlieka ekosistemos funkciją – tampa buveinėmis paukščiams, vabzdžiams (pvz., ūsuočiams, grambuoliams, elniaragiams), šikšnosparniams, samanoms, grybams bei kerpėms. - Rekomenduojama palikti 2–4 sausuolius viename hektare. - Storos kamieninės dalys (vadinamos „vabalų rąstais“) gali būti specialiai nupjaunamos iki 2–3 m aukščio ir paliekamos vertikaliajoje padėtyje – kaip „ekologiniai stulpai“. - Šakų likučiai gali būti sukraunami į ekologinius krūvinius („gyvūnų priedangas“) nuošalesnėse vietose. Biologinės pusiausvyros ir paveldo apsaugos derinimas									
		DOKUMENTO ŽYMUO 2539-TvDP-TS	<table><tr><td>Lapas</td><td>Lapų</td><td>Laida</td></tr><tr><td>19</td><td>26</td><td>0</td></tr></table>	Lapas	Lapų	Laida	19	26	0
Lapas	Lapų	Laida							
19	26	0							

- Paliekami tik struktūriškai stabilūs kamienai, kurių virstančios dalys nekelia pavojaus, o trupantys ar tuščiaviduriai stiebai įvertinami arboristo.
- Tvarkant senus ar išdžiūvusius medžius, kurie turi kultūrinę ar kraštovaizdinę vertę, taikomas konservavimo metodas – stabilizavimas, kamieno išvalymas, ertmių apsauga nuo drėgmės kaupimosi.
- Sausuolių šalinimas ar palikimas atliekamas tik po arboristinio vertinimo, vadovaujantis paveldosaugos ir aplinkosaugos specialistų rekomendacijomis.

Aplinkos atkūrimas po darbų

- Pašalinus pavojingus sausuolius, vietos sutvarkomos – išlyginamas gruntas, pasėjama veja, o jei tai numatyta projekte – atkuriami istoriškai buvę želdiniai pagal parko planinę struktūrą ir dendrologinius tyrimus.
- Kur ekosistemos palaikymui paliekami sausuoliai, jų vietos pažymimos GIS žemėlapyje kaip biologinės vertės elementai, įtraukiami į parko stebėsenos planą.

INFORMACINIŲ ŽENKLŲ BEI TVORELIŲ ĮRENGIMAS PRIE INTRODUKUOTŲ VERTINGŲ MEDŽIŲ

Informaciniai ženklai

Informacinės lentelės skirtos vertingų introdukuotų medžių identifikavimui ir pažinimui, lankytojų edukacijai bei paveldo objekto reikšmės atskleidimui.

Reikalavimai, dizainas:

- Medžiaga: Plokštelė: 2–3 mm storio šlifuoto paviršiaus žalvaris, graviruotas CNC arba lazeriu, atsparus UV spinduliams ir atmosferos poveikiui. Stovėlis: poliruotas arba matinio paviršiaus žalvaris arba dažytas miltelinių būdu, tamsiai pilka/ ruda spalva.
- Tvirtinimo detalės: nerūdijančio plieno varžtai, atsparūs korozijai.
- Priežiūra: periodiškai tikrinama, keičiama, jei pažeista ar sunykusi.
- Tekstas ir grafika: Graviruota į žalvario paviršių, juodinta oksidacijos būdu, kad tekstas būtų kontrastingas ir atsparus nusitrynimui.
- Šriftas: aiškus, klasikinių proporcijų (pvz., serifinis, kad derėtų prie parko istorinės aplinkos). Raidžių aukštis $\geq 10\text{--}12\text{ mm}$.
- Dydis: A4 (210×297 mm), (mažiausias galimas dydis – A5 (148×210 mm)).
- Apsauga: paviršius padengiamas skaidriu laku nuo oksidacijos.
- Turinys:
 - o Medžio lietuviškas ir lotyniškas pavadinimas.
 - o Amžius (arba pasodinimo data).
 - o Kilmės šalis / regionas (ypač jei introdukuota rūšis).
 - o Įdomi istorinė ar ekologinė informacija (pvz., kodėl medis saugotinas).
 - o Piktogramos apie saugojimo reikalavimus („nelipti“, „nelaužyti šakų“).
 - o Piktograma (medžio silueta) ir/ar QR kodas, nukreipiantis į išsamesnę informaciją.

Montavimas:

- Aukštis: apatinis lentelės kraštas – 0,9–1,0 m nuo žemės, viršutinis – apie 1,2 m, kad būtų patogų skaityti stovint.
- Montavimo vieta: informacinis stulpelis įrengiamas ne mažesniu nei 1,5–2,0 m nuo kamieno, už aktyvios šaknyso zonos ribos (vadinamos critical root zone – CRZ). Optimalus (biologiškai saugiausias) atstumas ne mažiau kaip $\frac{1}{3}$ lajos spindulio. Pvz., jei medžio lajos spindulys 6 m, stulpelis turėtų būti montuojamas bent 2,0 m nuo kamieno. Tokiu atstumu išvengiama šaknų pažeidimo ir dirvos tankinimo ties šaknų projekcija.
- Jei numatomas ir medžio aptvėrimas metaline tvorele, lentelė montuojama už tvoros, arčiau lankytojo pusės.
- Tvirtinimas: be betonavimo, naudojant mechaninį įgilinimą į gruntą 30–40 cm arba inkarinius grunto smeigtukus, leidžiančius išlaikyti stabilumą ir kartu nepažeisti šaknų.

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
	20	26	0

Leidžiama naudoti: cinkuoto plieno vamzdelio atramą, įkalamą į gruntą su apsaugine mova; arba sraigtinį įsukamą antgalį, kuris suteikia reikiamą tvirtumą be dirvožemio ardymų veiksmų. Draudžiama naudoti mechanizmus su vibrogrąžtais ar benzininiais įkalimo įrankiais. Įrengimo darbai turi būti atliekami sausos dirvos sąlygomis, kad neįvyktų grunto suplūkimas aplink šaknis. Po montavimo būtina atsatyti mulčio sluoksnį aplink medį, jei jis buvo laikinai nuimtas.

- Paviršinis sutvirtinimas: stulpelio pagrindas gali būti apsuptas sutankintu žvyru ar smėliu, užtikrinant stabilumą, bet leidžiant vandens pratekėjimą ir oro patekimą į šaknų zoną.

- Saugumo reikalavimai: įrengimo metu draudžiama naudoti betoninius pamatus, kljus ar cheminius tvirtinimo mišinius, galinčius paveikti šaknyno aplinką arba grunto infiltraciją.

- Pasvirimas: rekomenduojama 20–30° įstrižai, kad paviršius būtų gerai matomas, o lietaus vanduo nubėgtų.

Ilgaamžiškumas ir priežiūra: Žalvaris yra natūraliai atsparus korozijai, todėl tarnavimo trukmė – 30+ metų. Kasmet rekomenduojama atlikti paviršiaus valymą švelniomis priemonėmis, vengiant agresyvių chemikalų.

Principinis informacinės lentelės dizaino pavyzdys.

Visi ženklai ir tvorelės turi derėti prie parko estetinio ir paveldinio konteksto (spalvos, dizainas), kad nesudarytų kraštovaizdžio vaizdo. Rekomenduojama pasirinkti vienodą dizainą visam parkui, kad būtų sukurta vientisa informacinė sistema.

Metalinių tvorelių įrengimas

Tvorelių įrengimas prie introdukuotų ir dendrologiniu požiūriu vertingų medžių yra būtina tvarkybos ir apsaugos priemonė, užtikrinanti šaknyno, kamieno bei aplinkos apsaugą nuo mechaninio poveikio, dirvožemio sutankinimo ir intensyvaus lankytojų srauto.

Be praktinės funkcijos, šios tvorelės atlieka ir kraštovaizdinę bei ekspozicinę funkciją, pabrėždamos vertingų medžių istorinę, estetinę ir ekologinę reikšmę.

Įrengimas numatomas prie introdukuotų, dendrologiškai vertingų rūšių – tokių kaip maumedis, raudonlapis klevas, paprastasis ąžuolas ir kiti parkui būdingi pavieniai egzemplioriai.

Tvorelių funkcijos:

- Apsauginė funkcija – riboti fizinį priėjimą prie kamieno ir šaknų zonos, saugant nuo trypimo, dirvos sutankinimo ir žievės pažeidimų.

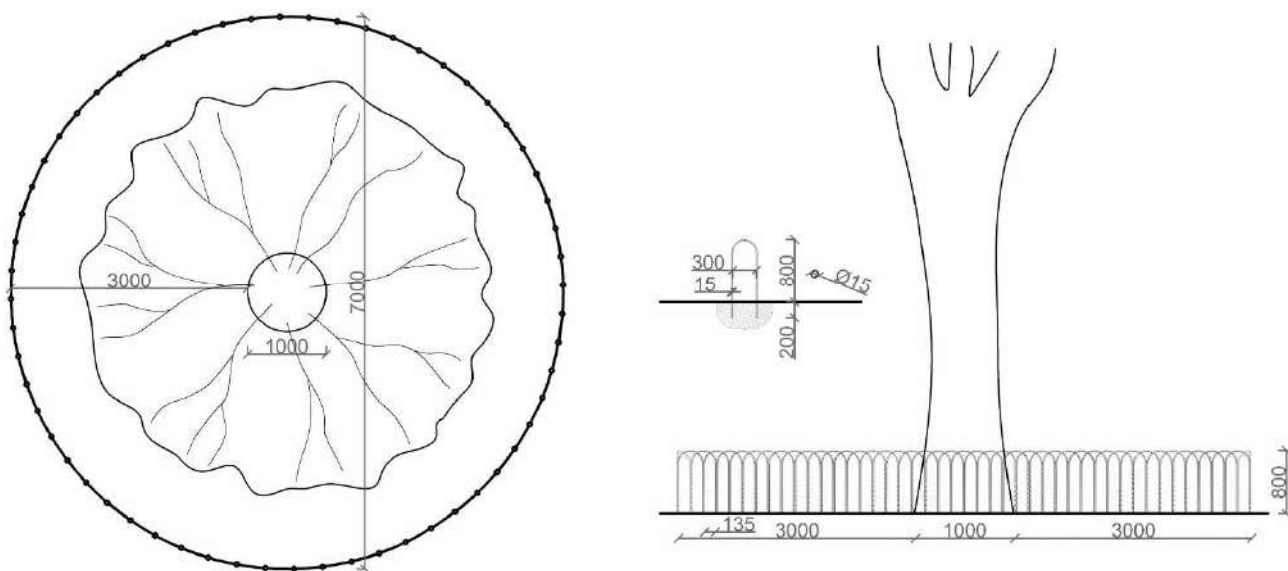
- Estetinė funkcija – formuoti aiškų vizualinį akcentą, derantį su istorinio parko architektūrine ir gamtine aplinka.

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
	21	26	0

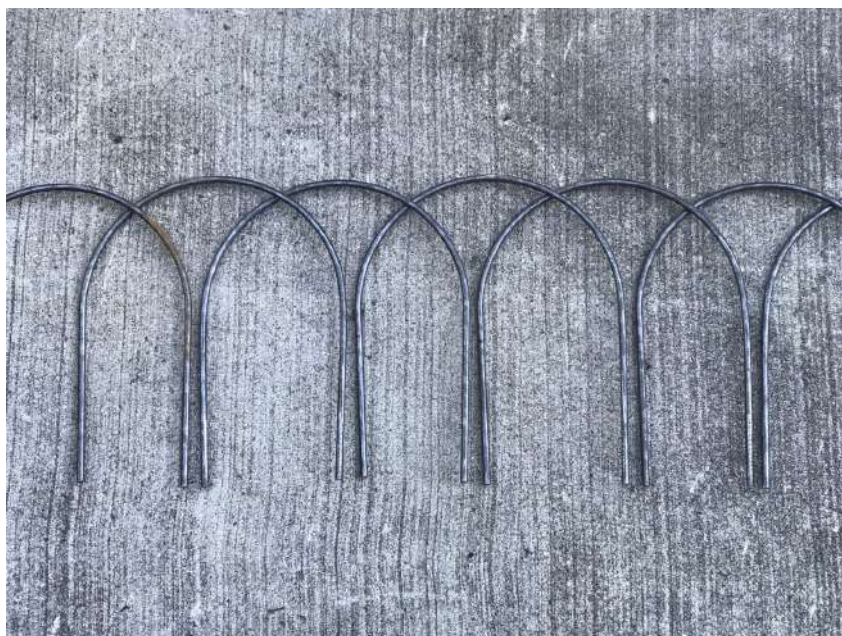
- Edukacinė funkcija – pažymėti vertingus medžius kaip kultūrinės ir biologinės vertės objektus.
- Saugumo funkcija – atskirti pavojingas zonas, kai medžio laja ar šakos gali kelti riziką lankytojams.

Įrengimo reikalavimai

- Tvorelės statomos ne arčiau kaip 3,0 m nuo kamieno, o esant didesnei lajos projekcijai ar silpnesnei būklei – iki 5,0–6,0 m.
 - Aptvėrimo zona nustatoma pagal medžio lajos spindulį – rekomenduojama išlaikyti 1,0 karto lajos projekcijos spindulį kaip apsaugos ribą.
 - Tvorelių aukštis – 0,8 m.
 - Konstrukcijos medžiagos – plienas, karštai cinkuotas ir milteliniu būdu dažytas RAL 7022.
- Sujungimai: nerūdijančio plieno tvirtinimo elementai (varžtai, kniedės). Briaunos užapvalintos, be aštrių kampų (saugai).
- Tvirtinimas atliekamas be betonavimo, kad nebūtų pažeistas dirvožemis – naudojamos paviršinės arba įgilintos (iki 20 cm) atramos.
 - Tvorelės forma gali apvali išlaikant harmoningą ryšį su parko gamtine aplinka. Žemiau pateikiamas tvorelės brėžinys bei esami pricipiniai pavyzdžiai.
- Brėžinys:

Pavyzdžiai:

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
	22	26	0

2539-TvDP-TS

Apsaugos zonos pritaikymas pagal medžio būklę

Jei medžio būklė silpsta (pvz., džiūsta laja, kamienas tuščiaviduris) – tvorelės spindulys didinamas, kad užtikrintų saugų atstumą nuo šakų kritimo zonos. Tokiais atvejais tvorelė veikia ne tik kaip apsauga, bet ir kaip saugumo riba lankytojams, išlaikant ekspozicinį pobūdį. Visi aptverti medžiai pažymimi parko GIS duomenų sluoksnyje ir įtraukiami į želdinių stebėsenos planą.

Priežiūros reikalavimai

Numatoma tvorelės tarnavimo trukmė: ≥ 15 metų (cinkavimas + miltelinis dažymas). Periodinė apžiūra: 1 k./metus (tvirtinimai, danga, korozijos židiniai). Pažeistas dangas lokaliai atnaujinti (šlifuoti, gruntuoti, perdažyti RAL 7022). Sugedusios ar deformuotos dalys keičiamos analogiškoms, išlaikant tą pačią medžiagą ir formą. Po stiprių vėjų ar ekstremalių oro sąlygų tvorelės būklė patikrinama papildomai.

SPECIALIEJI ŽELDINIŲ (MEDŽIŲ) TVARKYMO PRINCIPAI

Lietuvos istoriniuose želdynuose, želdynų ir želdinių kultūros paveldo objektų teritorijose bei kultūros paveldo vietovėse taikytini šie specialieji želdinių (medžių) tvarkymo principai:

1. profesionalumo. Tvarkymo darbus, darančius tiesioginį poveikį esamai arba tolimesnei medžio fizinei būklei: bet kokio tipo genėjimą, lajos pakėlimą, antrinės lajos formavimą, bet kokio pobūdžio medžių kamienų ir lajos (lajų) sutvirtinimo darbus, jungčių, jungčių sistemų ir atramų įrengimą, atlieka specialistai, turintys Kultūros paveldo departamento prie kultūros ministerijos direktoriaus įsakyme „Dėl istorinių želdynų ir želdinių priežiūros ir tvarkybos metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ 2024 m. gegužės 9 d. Nr. Į-122, 44 ir 45 punktuose nurodytas kvalifikacijas ir atestacijas arba bet kurios Europos Sąjungos šalies valstybinės arboristikos mokyklos išduotą arboristo sertifikatą, arba jiems konsultuojant;

2. medžių stabilizavimo. Pavojų aplinkai keliantys medžiai – pavojingai pasvirę, praradę mechaninį stabilumą dėl pakirstų ar puvinio pažeistų šaknų, grėsmingai išplitusiu kamieno puvinio, drevėtu ar tuščiaviduriu kamieniu, nesubalansuota laja ir pan. – tvarkomi vadovaujantis Europos medžio kamienų ir lajos sutvirtinimo standartu, EAS 02:2022 (EN) ir Rekomendacijų 4 priedo „Medžių kamienų ir lajos sutvirtinimas“ nuostatomis. Skylantys, plystantys kamieniai sutvirtinami saugant juos nuo išlūžimo apjuosiant su kamieniu tiesiogiai nesiliečiančiu diržu, žiedu arba lynu, kuris iš vidinės pusės atskiriamas izoliaciniais tašeliais (7 pav.). Siekiant išvengti įaugimo – suveržimo vieta kasmet keičiama arba atlaisvinama; grėsiančios nulūžti šakos pritvirtinamos dinaminėmis jungtimis (9 pav.).

3. medžių pažeidimų šalinimo. Iš medžių drevių išvalomos šiukšlės. Anksčiau užmūrytas smulkias žaizdas ar dreves rekomenduojama išvalyti nuo užpildo, prieš tai atlikus kitus medžio tvarkymo darbus. Jei žaizdos, drevės yra didelės arba mūro dalys stipriai apaugintos mediena – užpildo išimti nerekomenduojama. Drevių ir žaizdų užmūrijimas ar užpildymas bet kokiomis medžiagomis yra netaikytinas. Sausos, švarios drevės paliekamos atidengtos.

4. atskleidimo. Medžio teritorijoje ir jo buferinės apsaugos zonoje, esant poreikiui, atliekami kraštovaizdžio formavimo kirtimai, kurių metu pašalinami medžio polajyje augantys kiti medžiai ir krūmai. Ši tvarkymo priemonė netaikoma kultūros paveldo objektams, esantiems I grupės miškuose, medžiams kapinėse ir želdiniams, jeigu jie tokie įrengti (įveisti) pagal projektą formuojant biokonstrukciją (kelių ardu medžių grupę, medžių eilę).

5. apsaugos ir prevencijos. Medžio šaknyso apsaugai nuo sutrypimo, suplūkimo ir kito mechaninio poveikio, pagal medžio lajos projekciją į žemės paviršių, bet ne mažiau kaip 5 m spinduliu, įrengiamos medinės apsauginės tvorelės arba visa polajo zona padengiama prieš tai 3 mėn. džiovintų šakų sluoksniu, kurį rekomenduojama atnaujinti kas dvejus metus. Intensyviai lankomų medžių šaknyso zona gali būti apsaugota įrengiant specialias pakylas ar terasas virš šaknyso. Esant polajo nutrypimui ar suplūkimui, būtinas polajo zonos purenimas oro kastuvu. Po polajo supurenimo į dirvožemį įterpiami mikrobiologiniai preparatai su dideliu kiekiu huminių rūgščių. Medžiams, augantiems urbanizuotose teritorijose, kur didžioji dalis polajo uždengta kieta danga ir nėra galimybės atkurti vejų, supurenti dirvožemio ar uždėti mulčą, yra įrengiami vertikalūs šaknų maitinimo ir vėdinimo

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-TS

Lapas

Lapų

Laida

23

26

0

(aeravimo) šulinėliai.

NAUDOJAMI MECHANIZMAI IR ĮRANGA

Istorinių želdynų (parkų, dvarų, skverų, alėjų) tvarkybos metu naudojama mechanizacija ir įranga turi būti **atsargi, nedestruktyvi ir pritaikyta kultūros paveldo objektams**. Dėl jautrios aplinkos – senų medžių, kultūros paveldo statinių, trapių dangų – būtina naudoti tik tokią įrangą, kuri:

- **nepažeidžia želdinių šaknų sistemos** ir želdinių struktūros;
- **neardyto paviršių** (trinkelų, takų, vejų, šaknų zonos);
- gali veikti **ribotoje erdvėje** ir būti **mobiliai valdoma**.

Medžių ir krūmų priežiūros įranga:

Įranga	Paskirtis
Genėjimo žirkklės, teleskopinės žirkklės	Smulkesnėms šakoms pjauti rankiniu būdu
Motoriniai grandininiai pjūklai (su tylos funkcija)	Didesnių šakų, sausų medžių pjovimui
Teleskopiniai pjūklai, aukštapjovės	Šakų genėjimui aukštyje be pažeidimų
Hidrauliniai medžių genėjimo bokšteliai	Dirbti saugiai ir be žalos medžiui
Profesionalūs medžių laipiojimo įrankiai	Saugiam laipiojimui į saugotinus medžius be mechaninės žalos

Krūmų ir vejų tvarkymo įranga:

Įranga	Paskirtis
Krūmapjovės (su diskiniu ar valu)	Laukinių krūmų šalinimui
Vejapjovės (su mulčiavimo funkcija)	Šienavimui ir vejų formavimui
Smulkintuvai-mulčeriai	Šakų ar žolės smulkinimui vietoje
Lapų pūstuvai, siurbliai	Rudens lapų surinkimui (naudotini tik ribotai, nekenkiant šaknims)

Žemės darbų mechanizacija (riboto galingumo):

Įranga	Paskirtis
Mini ekskavatoriai su guminiiais vikšrais	Kelmų šalinimui, griovių ar tranšėjų kasimui nepažeidžiant šaknų zonų
Kelmų frezos (stump grinder)	Kelmų pašalinimui nedarant žalos žemei
Vibroplokštės (riboto intensyvumo)	Takų atstatymui su minimaliu vibraciniu poveikiu
Traktoriukai-žoliapjovės	Plačioms veja dengiamoms teritorijoms prižiūrėti, jei leidžia grunto būklė
Transportavimo vežimėliai, savivarčiai	Biomasės, atliekų ir medžiagų pervežimui (tik esamais takais)

Valymo ir šalinimo įranga:

Įranga	Paskirtis
Rankiniai įrankiai (grėbliai, kastuvai, šakės)	Baigiamiesiems darbams
Mažieji traktoriukai su priekabomis	Šakų, žolės, lapų surinkimui ir išvežimui
Vandens talpos laistymui	Naujiems želdiniams arba sausros metu

Specialūs reikalavimai:

Mechanizacija bus naudojama ribotai, tik esamais takais ir neprivažiuojant prie vertingų medžių šaknų zonoje;

Bus taikomi neinvaziniai darbų metodai – prioritetas rankiniams arba pusiau automatizuotiems įrankiams;

Esant poreikiui – įranga deaktivuojama prie kultūros paveldo objektų;

Paveldosaugos specialistas prižiūri darbų eigą, ypač kai šalinami stambūs medžiai ar kelmai netoli

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-TS

Lapas

24

Lapų

26

Laida

0

statinių ar paminklų.

Darbų organizavimo aprašymas

Darbų organizavimo principai nustatomi siekiant išsaugoti H. Šojaus dvaro parko autentišką planinę struktūrą, dendrofloros vertingąsias savybes, dirvožemio struktūrą ir kultūrinio kraštovaizdžio charakterį. Visi darbai turi būti vykdomi metodiškai pagrįstai, prižiūrint paveldosaugos, dendrologijos ir kraštovaizdžio specialistams.

Bendrieji organizavimo principai

- Tvarkybos darbai vykdomi mažiausios intervencijos principu, siekiant išsaugoti esamą augalijos struktūrą ir reljefo autentiškumą.

- Prieš darbų pradžią atliekama želdinių, vertingų medžių, krūmų ir augalijos būklės patikra, pažymint saugotinus elementus vietoje ir GIS plane.

- Darbo vietos ir technikos privažiavimai planuojami tik esamais takais ar keliais. Nauji privažiavimai ar dirvožemio užvažiuojamosios zonos griežtai draudžiami.

- Sunkioji technika leidžiama naudoti tik paviršiniuose, sustiprintuose pagrinduose, prireikus – su apsauginėmis plokštėmis (pvz., mediniais kilimais, geotekstile). Žiemos metu, esant pakankamam ir tolygiam išalui ($\geq 10\text{--}15\text{ cm}$), kai gruntas sukietėjęs, darbai gali būti vykdomi be papildomų apsauginių dangų, jei užtikrinama, kad šaknynas, velėna ir paviršiaus reljefas nebūtų pažeidžiami. Jei įšalas netolygus arba dirva pradeda atitirpti, apsauginės priemonės taikomos privalomai.

- Darbų eiga turi būti suderinta taip, kad nepažeistų želdinių vegetacijos laikotarpiu – intensyvūs darbai (pjovimas, genėjimas, kasimas) atliekami rudens–žiemos sezonu (spalis–kovas).

Želdinių apsaugos reikalavimai

- Visi saugotini medžiai ir krūmai pažymimi apsauginėmis juostomis ne arčiau kaip 1,5–2,0 m nuo kamieno.

- Šaknų zonose (1,5 karto didesnis skersmuo nei lajos projekcija) draudžiama kasti, sandėliuoti, statyti techniką, pilti medžiagas ar teršti dirvą.

- Jei būtina atlikti kasimo darbus šaknų zonoje, jie vykdomi rankiniu būdu, dalyvaujant arboristui ar dendrologui.

- Dirvos tankinimo ar suslėgimo prevencijai aplink vertingus medžius klojamas geotekstilės ir mulčio sluoksnis (5–10 cm).

- Genėjimo, pjovimo ar šalinimo darbai atliekami tik pagal arboristinę metodiką, naudojant sterilų įrankį ir žaizdų apsaugos priemones.

Istorinės planinės struktūros ir reljefo išsaugojimas

- Draudžiama keisti istorinius takų, kelių ar želdinių masyvų kontūrus.

- Žemės darbai atliekami tik numatytose vietose, vengiant reljefo permodeliavimo ar dirvožemio sluoksnio nuėmimo.

- Apsaugomi istoriniai pavieniai medžiai ir alėjų fragmentai, net jei jie pažeisti – jiems taikomas konservavimo arba stabilizavimo metodas, o ne pašalinimas.

- Išsaugomi želdinių grupių vizualiniai ryšiai ir perspektyvos, todėl darbų organizavimo metu būtina vengti augalijos užtvarų, laikino medžiagų sandėliavimo ar statybinių barjerų.

Ekologinės pusiausvyros palaikymas

- Vykdamas darbus būtina išlaikyti pomedžio augmeniją ir bioįvairovės elementus (pvz., kelmus, šakas, sausuosius, jei jie nekelia pavojaus).

- Nenumatyti šalinimai, atsodinimai ar dirvos pakeitimai gali būti vykdomi tik gavus projekto rengėjo arba Kultūros paveldo departamentą prie Kultūros ministerijos leidimą.

- Nenumatyti želdinių šalinimai, atsodinimai ar dirvos pakeitimai gali būti vykdomi tik gavus projekto rengėjo arba projekto vykdymo priežiūros vadovo leidimą. Jei planuojami pakeitimai daro įtaką projekto sprendiniams ar kultūros paveldo objekto vertingosioms savybėms, jie turi būti suderinti su

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-TS

Lapas

Lapų

Laida

25

26

0

Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos teisės aktų nustatyta tvarka.

- Aplinkos atkūrimo metu naudojamos vietinės kilmės medžių ir krūmų rūšys, atitinkančios istorinius tyrimus ir regioninę dendroflorą.

Darbų priežiūra ir atsakomybė

- Darbų metu privalo būti atsakingas atestuotas darbų vadovas.
- Visos rangovo veiklos turi būti fiksuojamos fotodokumentacija prieš, metu ir po darbų.
- Bet kokie nukrypimai nuo projekto sprendinių ar želdinių būklės pokyčiai nedelsiant derinami su projekto autoriumi, kvalifikuotais, sertifikuotais želdinių ir želdynų specialistais - dendrologais, arboristais ir su Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos, vadovaujantis ir laikantis Lietuvos Respublikos teisės aktų.

- Už medžių, krūmų ar dirvožemio pažeidimus atsako darbų vykdytojas, vadovaudamasis LR Paveldosaugos ir Želdynų įstatymų nuostatomis.

Reikalavimai darbų vykdymui ir specialistams

Visi darbai privalo būti vykdomi tik kvalifikuotų ir sertifikuotų specialistų – dendrologų, arboristų, fitosanitarijos (entomologų ar fitopatologų) specialistų – vadovaujantis želdynų ir želdinių priežiūros standartais (pvz., *LST EN 1176-2021*, *ISA Arboriculture Standards*), taip pat laikantis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos, želdynų įstatymo ir kultūros paveldo apsaugos teisės aktų.

Projekto vykdymą ir autorinę priežiūrą privalo atlikti atestuotas architektas, kraštovaizdžio architektas turintis teisę rengti tvarkybos darbų projektus kultūros paveldo objektams (pagal LR Kultūros paveldo apsaugos įstatymą).

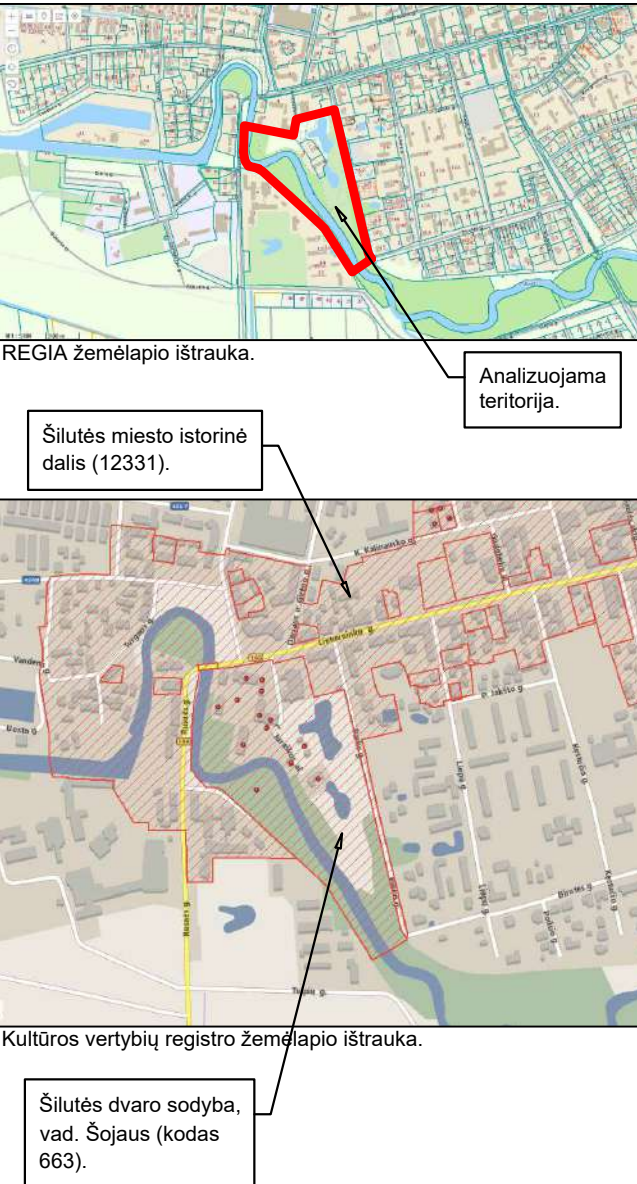
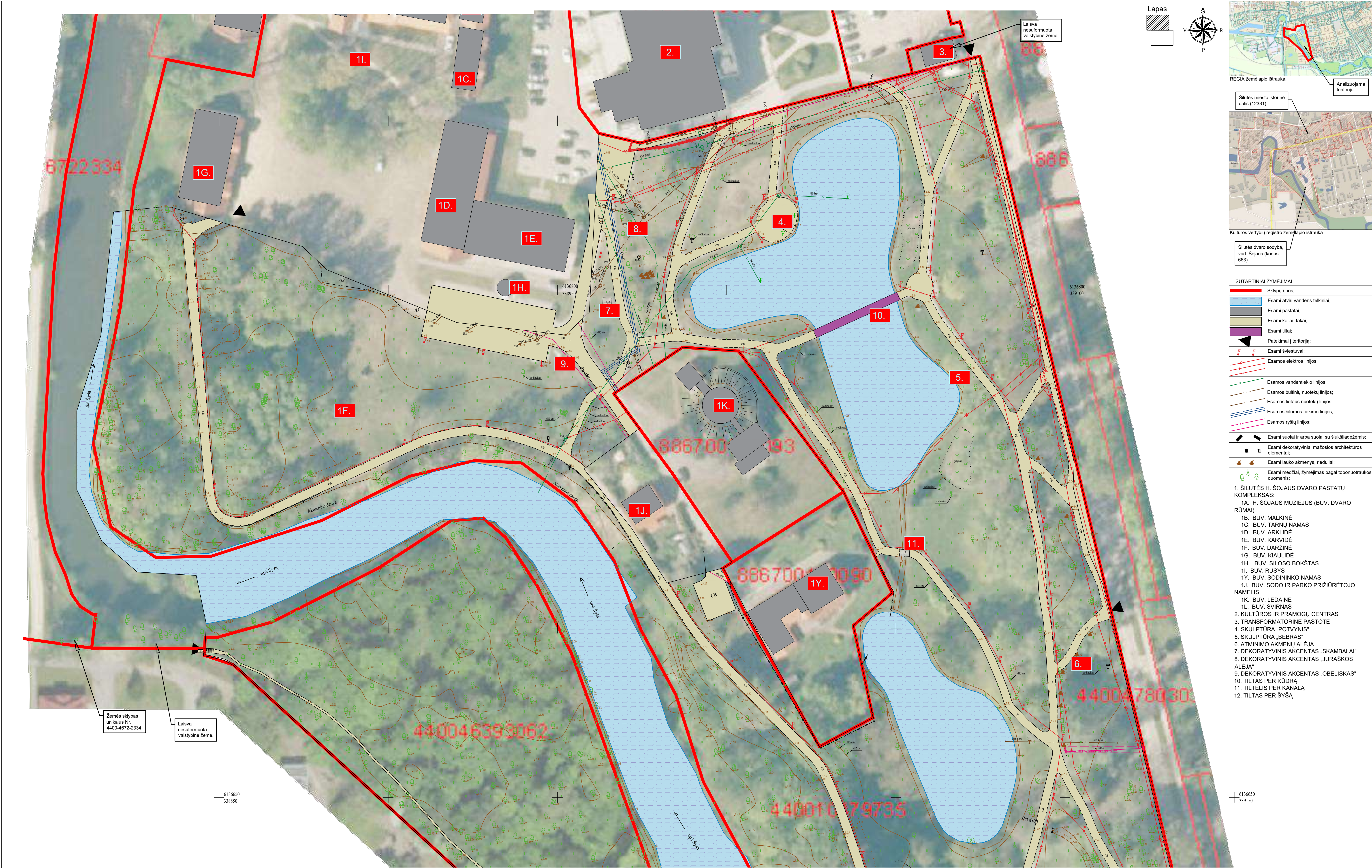
Rangovas privalo:

- pateikti specialistų kvalifikacijos dokumentus (sertifikatus, atestatus) prieš pradėdant darbus;
- užtikrinti, kad darbai būtų vykdomi pagal projektinę dokumentaciją;
- visi darbų eigoje atsiradę pakeitimai ar sprendinių koregavimai turi būti suderinti su projekto vadovu arba projekto vykdymo priežiūros vadovu. Jei nustatomi esminiai želdinių būklės pokyčiai ar būtini sprendinių pakeitimai, darantys įtaką projekto sprendiniams, rengiama nauja projekto laida, kuri derinama su Kultūros paveldo departamentu teisės aktų nustatyta tvarka.

Visi projekte numatyti tvarkybos darbai, sprendiniai ir technologinės priemonės parinkti ir turi būti įgyvendinami remiantis atliktų istorinių, kraštovaizdžio, dendrologinių, dirvožemio ir ekspertinių tyrimų išvadomis bei rekomendacijomis, siekiant išsaugoti H. Šojaus dvaro parko vertingąsias savybes ir užtikrinti kultūros paveldo objekto autentiškumą.

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
	26	26	0

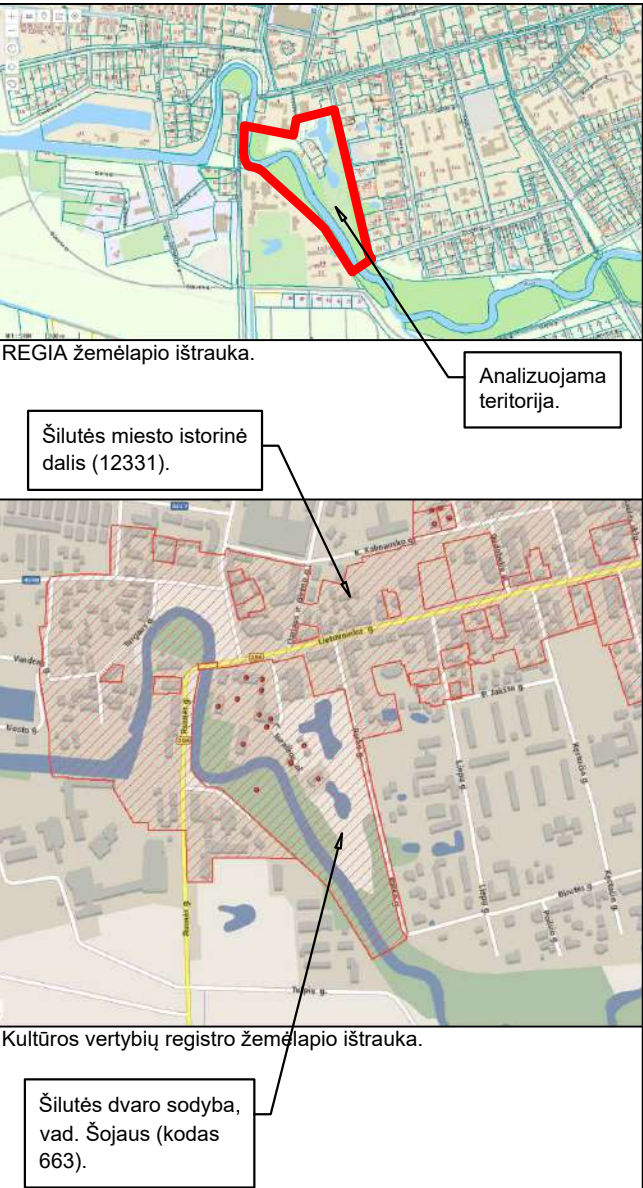
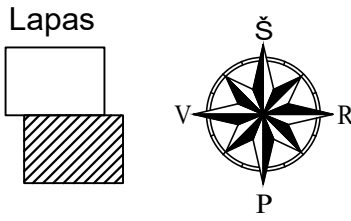
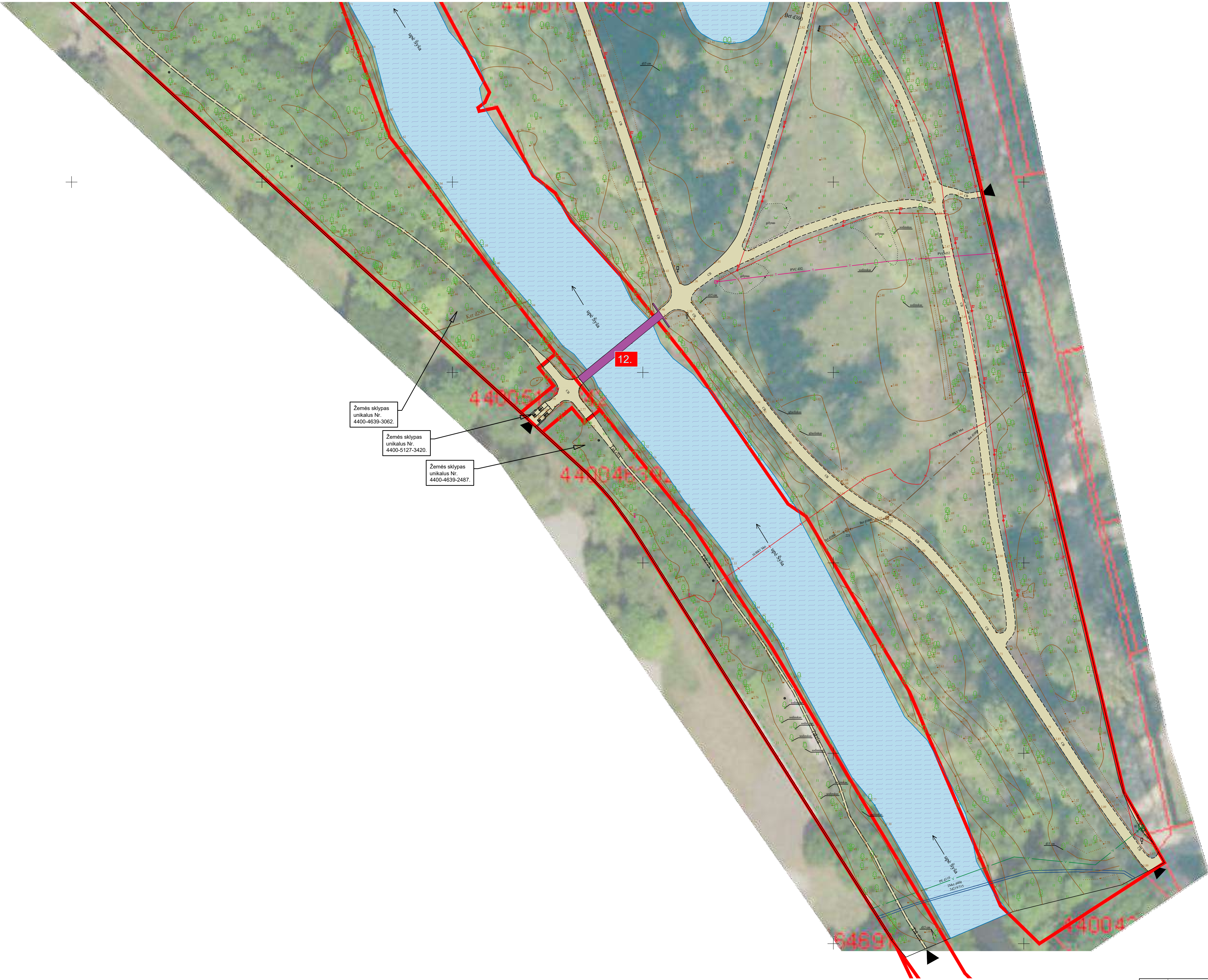
BRĖŽINIAI

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI	
	Sklypų ribos;
	Esami atviri vandens telkiniai;
	Esami pastatai;
	Esami keliai, takai;
	Esami tiltai;
	Pateikimai į teritoriją;
	Esami šviestuvai;
	Esamos elektros linijos;
	Esamos vandentiekio linijos;
	Esamos būtinųjų nuotekų linijos;
	Esamos lietaus nuotekų linijos;
	Esamos šilumos tiekimo linijos;
	Esamos ryšių linijos;
	Esami suoliai ir arba suoliai su šukšliadėžėmis;
	Esami dekoratyviniai mažosios architektūros elementai;
	Esami lauko akmenys, nedulai;
	Esami medžiai, žymėjimas pagal toponuotraukos duomenis;

1. ŠILUTĖS H. ŠOJAUS DVARO PASTATŲ KOMPLEKSAS:
- 1A. H. ŠOJAUS MUZIEJUS (BUV. DVARO RŪMAI)
 - 1B. BUV. MALKINĖ
 - 1C. BUV. TARNŲ NAMAS
 - 1D. BUV. ARKLIDĖ
 - 1E. BUV. KARVIDĖ
 - 1F. BUV. DARŽINĖ
 - 1G. BUV. KIAULIDĖ
 - 1H. BUV. SILOSO BOKŠTAS
 - 1I. BUV. RŪSYS
 - 1J. BUV. SODININKO NAMAS
 - 1K. BUV. SODO IR PARKO PRIŽIURĖTOJO NAMELIS
 - 1L. BUV. LEDAINĖ
 - 1M. BUV. SVIRNAS
 - 2. KULTŪROS IR PRAMOGŲ CENTRAS
 - 3. TRANSFORMATORINĖ PASTOTĖ
 - 4. SKULPTŪRA „POTVYNIS“
 - 5. SKULPTŪRA „BEBRAS“
 - 6. ATMINIMO AKMENŲ ALĖJA
 - 7. DEKORATYVINIS AKCENTAS „SKAMBALAI“
 - 8. DEKORATYVINIS AKCENTAS „JURAŠKOS ALĖJA“
 - 9. DEKORATYVINIS AKCENTAS „OBELISKAS“
 - 10. TILTAS PER KŪDRĄ
 - 11. TILTAS PER KANALĄ
 - 12. TILTAS PER ŠYŠĄ

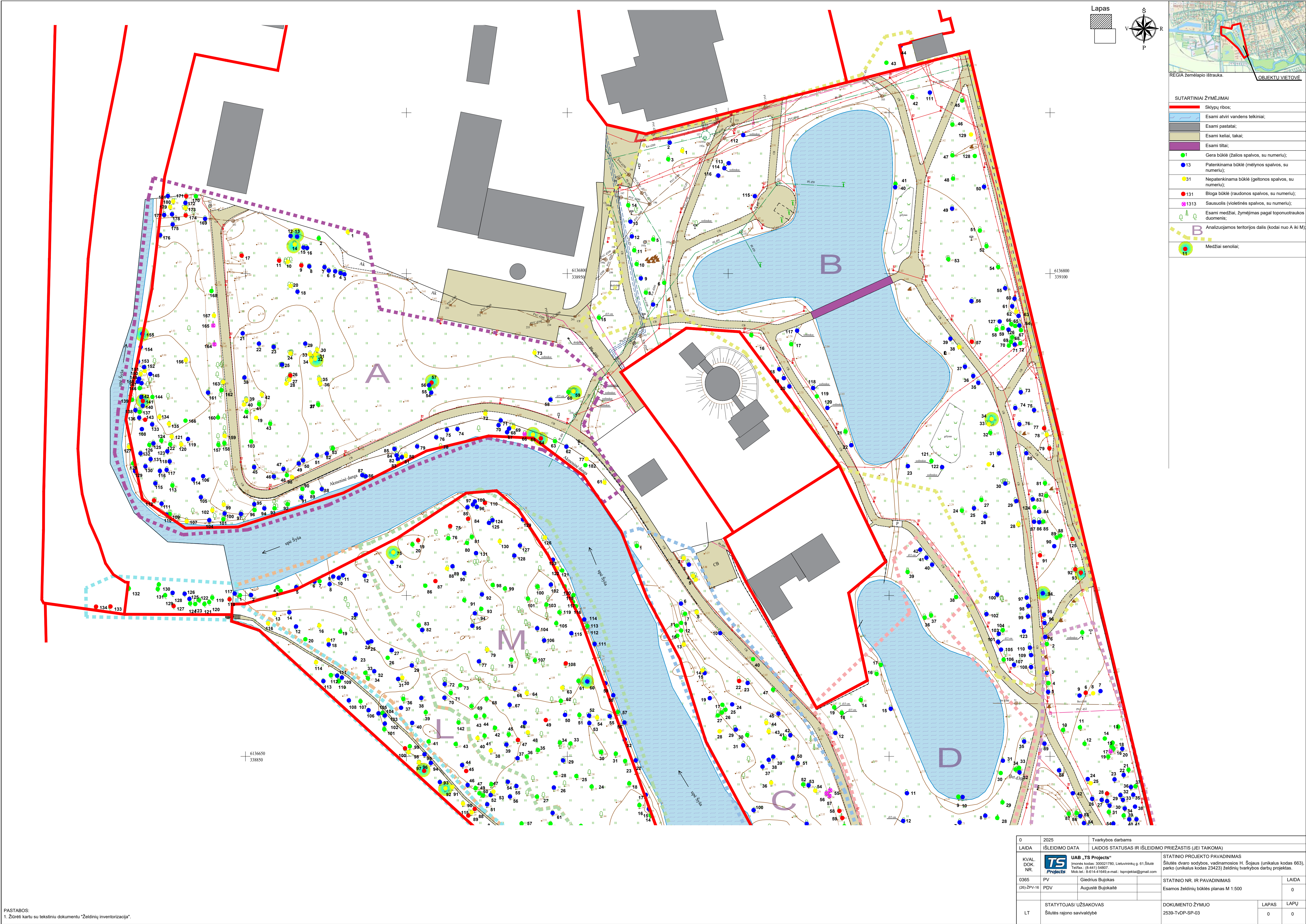
0	2025	Tvarkybos darbas		
LAIDA	IŠLEIDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS IR IŠLEIDIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)		
KVAL. DOK. NR.	 UAB „TS Projects“ Įmonės kodas: 300021760, Lietuvos k. 61 Šilutė Tel./fax: (8-441) 54807. Mob.tel.: 8-614-41649 e-mail: tsprojekantai@gmail.com	STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas.		
0365	PV	Giedrius Bujokas	STATINIO NR. IR PAVADINIMAS	LAIDA
(26)-ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaitė	Sklypo, situacijos planas M 1:500	0
	STATYTOJAS/ UŽSAKOVAS	DOKUMENTO ŽYMUO		LAPAS
LT	Šilutės rajono savivaldybė	2539-TVDP-SP-01		LAPŲ
			0	0

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI	
	Sklypų ribos;
	Esami atviri vandens telkiniai;
	Esami pastatai;
	Esami keliai, takai;
	Esami tiltai;
	Pateikimai į teritoriją;
	Esami šviestuvai;
	Esamos elektros linijos;
	Esamos vandentiekio linijos;
	Esamos buitinų nuotekų linijos;
	Esamos lietaus nuotekų linijos;
	Esamos šilumos tiekimo linijos;
	Esamos ryšių linijos;
	Esami suoliai ir arba suoliai su šiukšlaidėžėmis;
	Esami dekoratyviniai mažosios architektūros elementai;
	Esami lauko akmenys, rieduliai;
	Esami medžiai. Žymėjimas pagal toponuotraukos duomenis;

1. ŠILUTĖS H. ŠOJAUS DVARO PASTATŲ KOMPLEKSAS:
- 1A. H. ŠOJAUS MUZIEJUS (BUV. DVARO RŪMAI)
- 1B. BUV. MALKINĖ
- 1C. BUV. TARNŲ NAMAS
- 1D. BUV. ARKLIDĖ
- 1E. BUV. KARVIDĖ
- 1F. BUV. DARŽINĖ
- 1G. BUV. KIAULIDĖ
- 1H. BUV. SILOSO BOKŠTAS
- 1I. BUV. RŪSYS
- 1J. BUV. SODININKO NAMAS
- 1K. BUV. SODO IR PARKO PRIŽIURĖTOJO NAMELIS
- 1L. BUV. SVIRNAS
2. KULTŪROS IR PRAMOGŲ CENTRAS
3. TRANSFORMATORINĖ PASTOTĖ
4. SKULPTŪRA „POTVYNIS“
5. SKULPTŪRA „BEBRAS“
6. ATMINIMO AKMENŲ ALĖJA
7. DEKORATYVINIS AKCENTAS „SKAMBALAI“
8. DEKORATYVINIS AKCENTAS „JURAŠKOS ALĖJA“
9. DEKORATYVINIS AKCENTAS „OBELISKAS“
10. TILTAS PER KŪDRĄ
11. TILTĖLIS PER KANALĄ
12. TILTAS PER ŠYŠĄ

0	2025	Tvarkybos darbas		
LAIDA	IŠLEIDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS IR IŠLEIDIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)		
KVAL. DOK. NR.		STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS		
0365	PV	Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbu projektas.		
(26)-ŽPV-16	PDV	STATINIO NR. IR PAVADINIMAS		
		Sklypo, situacijos planas M 1:500		
		LAIDA		
		0		
LT	STATYTOJAS/ UŽSAKOVAS	DOKUMENTO ŽYMUO		
	Šilutės rajono savivaldybė	2539-TVDP-SP-02		
		LAPAS	LAPŲ	
		0	0	

REGIA žemėlapis ištrauka.

OBJEKTU VIETOVĖ

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

Sklypų ribos;

Esami atviri vandens telkiniai;

Esami pastatai;

Esami keliai, takai;

Esami tiltai;

1. Gera būklė (žalios spalvos, su numeriu);

13. Patenkinama būklė (mėlynos spalvos, su numeriu);

31. Nepatenkinama būklė (geltonos spalvos, su numeriu);

131. Bloga būklė (raudonos spalvos, su numeriu);

1313. Sausuolis (violetinės spalvos, su numeriu);

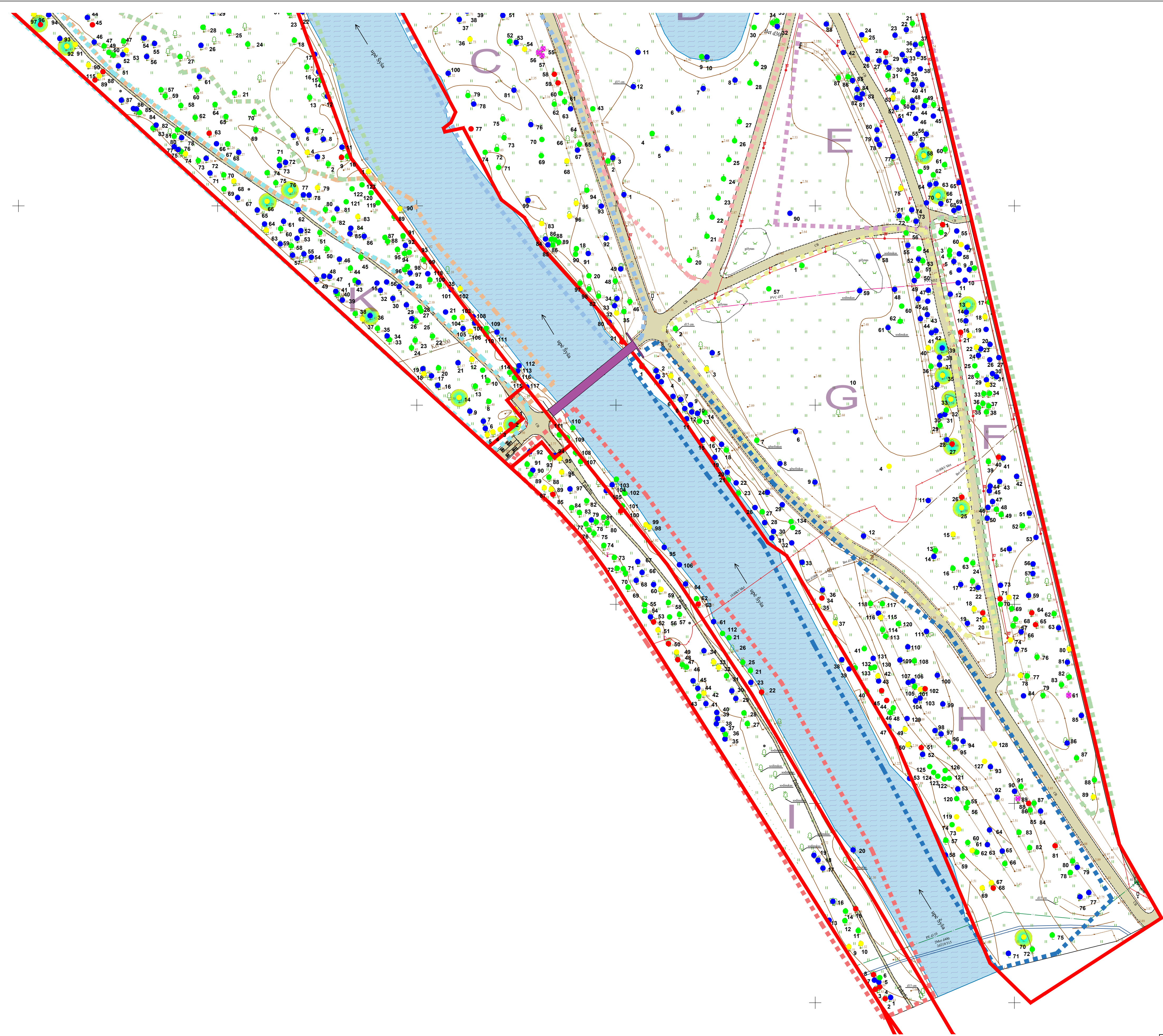
Esami medžiai, žymėjimas pagal topografinius duomenis;

Analizuojamos teritorijos dalis (kodai nuo A iki M);

Medžiai senoliai;

PASTABOS:
1. Žūrėti kartu su tekstinio dokumentu "Želdinių inventarizacija".

0	2025	Tvarkybos darbas		
LAIDA	ISLEIDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS IR ISLEIDIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)		
KVAL. DOK. NR.	TS Projects UAB „TS Projects“ Išmonės kodas: 300021780, Lietuvos k. g. 61, Šilutė Tel/fax: (8-441) 54807. Mob.tel.: 8-614-41649; e-mail.: tsprojekta@gmail.com	STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas.		
0365	PV	Giedrius Bujokas	STATINIO NR. IR PAVADINIMAS	LAIDA
(26)-ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaitė	Esamos želdinių būklės planas M 1:500	0
LT	STATYTOJAS/ UŽSAKOVAS Šilutės rajono savivaldybė		DOKUMENTO ŽYMUO 2539-TVDP-SP-03	LAPAS 0 LAPŲ 0

Lapas

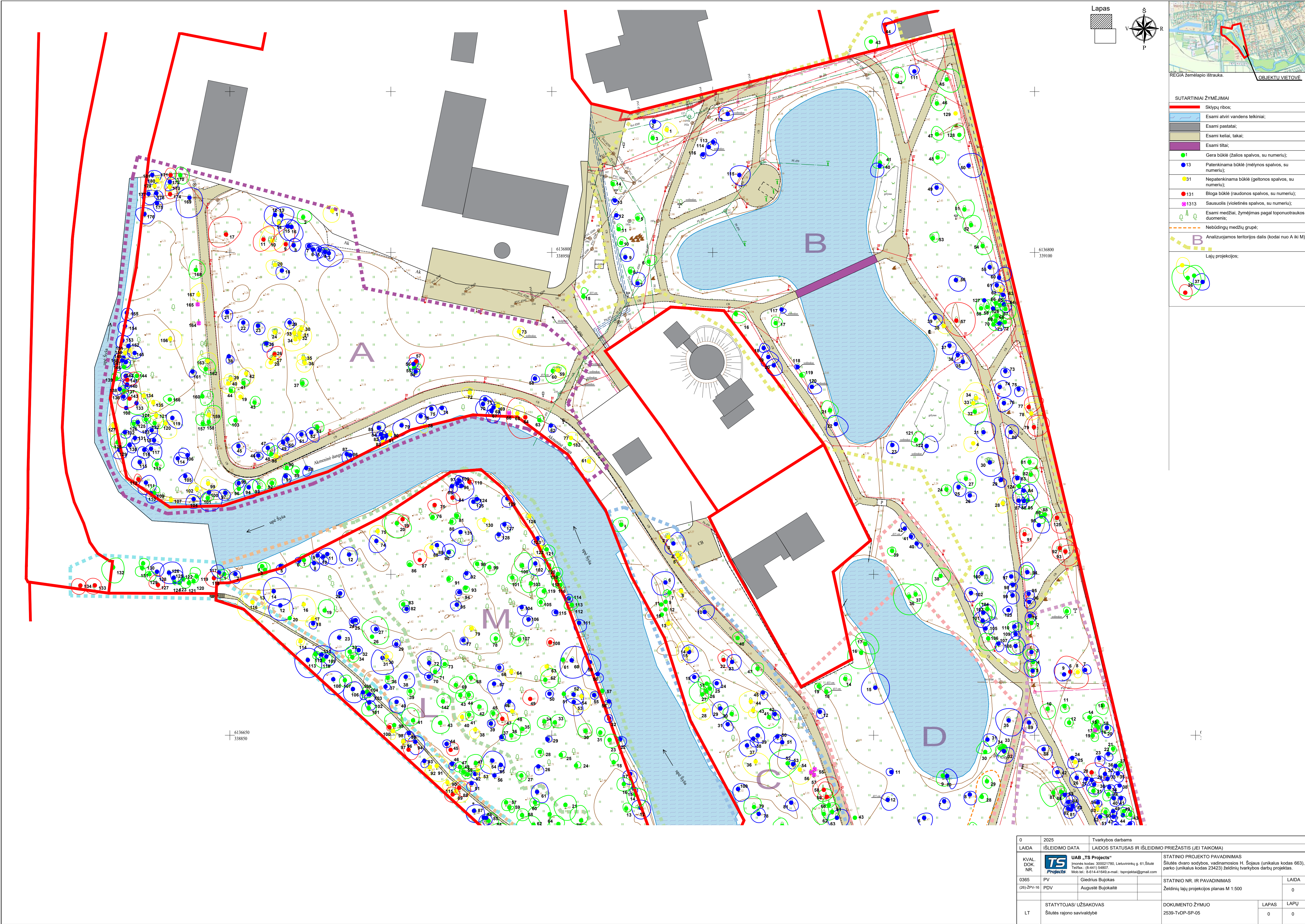
REGIA žemėlapis ištrauka.

OBJEKTU VIETOVĖ.

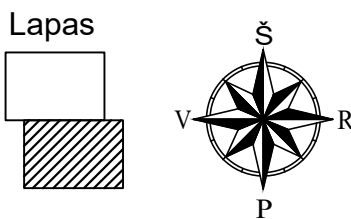
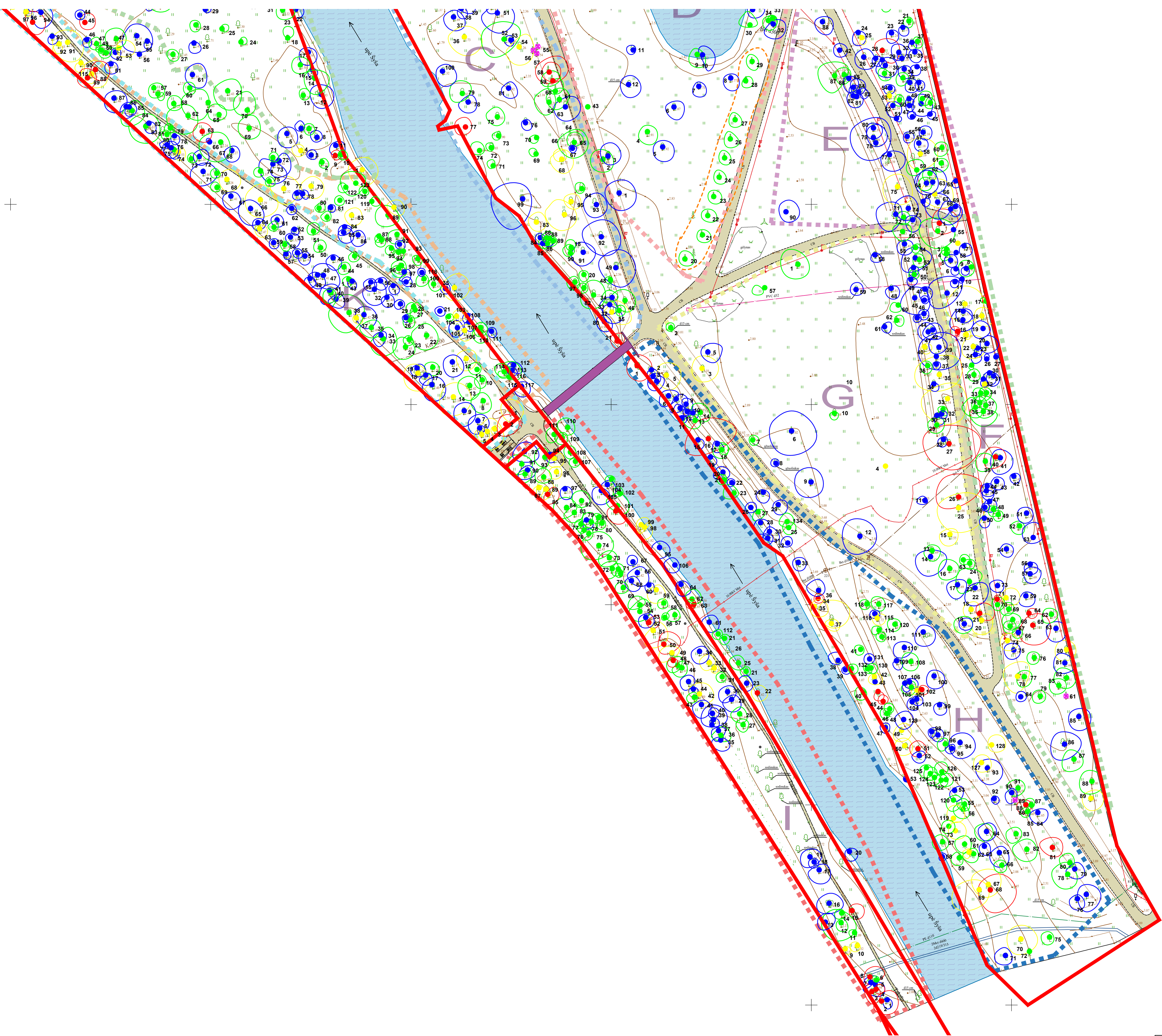
SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI	
	Sklypų ribos;
	Esami atviri vandens telkiniai;
	Esami pastatai;
	Esami keliai, takai;
	Esami tiltai;
	Gera būklė (žalios spalvos, su numeriu);
	Patenkinama būklė (mėlynos spalvos, su numeriu);
	Nepatenkinama būklė (geltonos spalvos, su numeriu);
	Bloga būklė (raudonos spalvos, su numeriu);
	Sausuolis (violetinės spalvos, su numeriu);
	Esami medžiai, žymėjimas pagal toponotraukos duomenis;
	Analizuojamos teritorijos dalis (kodai nuo A iki M);
	Medžiai senoliai;

PASTABOS:
1. Žiūrėti kartu su tekstiniu dokumentu "Želdinių inventarizacija".

0	2025	Tvarkybos darbas	
LAIDA	IŠLEIDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS IR IŠLEIDIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)	
KVAL. DOK. NR.	UAB „TS Projects“ Įmonės kodas: 300021760, Lietuvos rink. g. 61 Šilutė Tel/fax: (8-441) 54807. Mob.tel.: 8-614-41649, e-mail.: tsprojektai@gmail.com	STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas.	
0365	PV	Giedrius Bujokas	STATINIO NR. IR PAVADINIMAS
(26)-ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaitė	Esamos želdinių būklės planas M 1:500
LT	STATYTOJAS/ UŽSAKOVAS Šilutės rajono savivaldybė		DOKUMENTO ŽYMUO 2539-TVDP-SP-04
			LAPAS LAPŲ 0 0

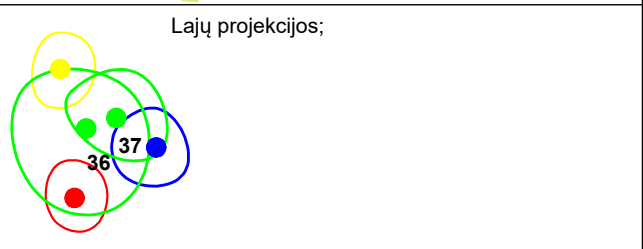

0	2025	Tvarkybos darbas	
LAIDA	ISLEIDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS IR ISLEIDIMO PRIEZASTIS (JEI TAIKOMA)	
KVAL. DOK. NR.	 UAB „TS Projects“ Išmonės kodas: 300021760, Lietuvos k. 61, Šilutė Tel./fax: (8-441) 54807. Mob. tel.: 8-614-41649 e-mail: tsprojektai@gmail.com	STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbu projektas.	
0365	PV	Giedrius Bujokas	STATINIO NR. IR PAVADINIMAS
(26)-ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaitė	Želdinių lajų projekcijos planas M 1:500
LT	STATYTOJAS/ UŽSAKOVAS Šilutės rajono savivaldybė		DOKUMENTO ŽYMUO 2539-TVDP-SP-05
			LAPAS LAPŲ 0 0

REGIA žemėlapis ištrauka. OBJEKTO VIETOVĖ.

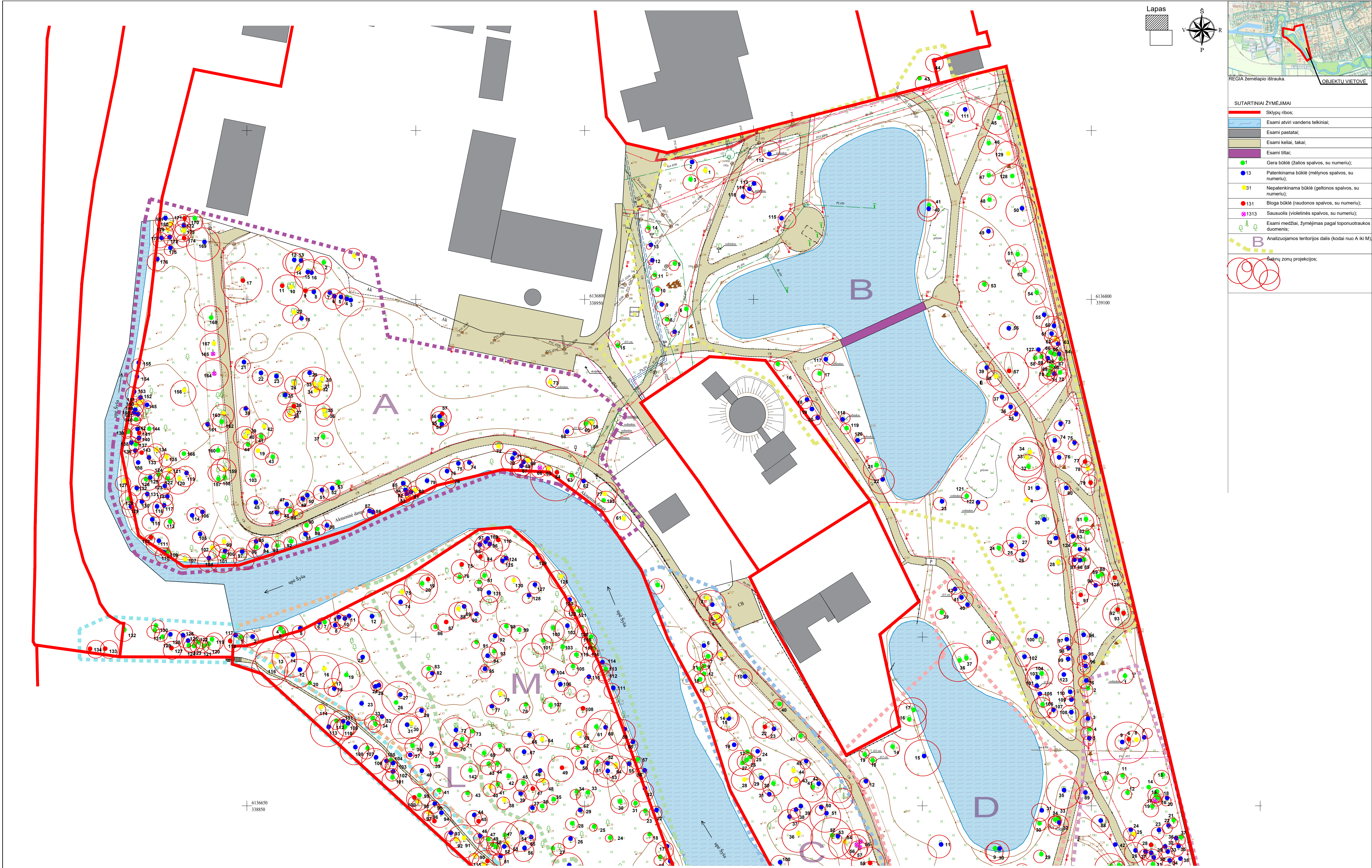
SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI	
	Sklypų ribos;
	Esami atviri vandens telkiniai;
	Esami pastatai;
	Esami keliai, takai;
	Esami tiltai;
	Gera būklė (žalios spalvos, su numeriu);
	Patenkinama būklė (mėlynos spalvos, su numeriu);
	Nepatenkinama būklė (geltonos spalvos, su numeriu);
	Bloga būklė (raudonos spalvos, su numeriu);
	Sausuolis (violetinės spalvos, su numeriu);
	Esami medžiai, žymėjimas pagal toponuotraukos duomenis;
	Nebūdingų medžių grupė;
	Analizuojamos teritorijos dalis (kodai nuo A iki M);

6136550
339200

6136400
339200

0	2025	Tvarkybos darbas	
LAIDA	IŠLEIDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS IR IŠLEIDIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)	
KVAL. DOK. NR.		UAB „TS Projects“ Įmonės kodas: 300021780, Lietuvos rink. g. 61 Šilutė Tel/fax: (8-441) 54807. Mob.tel.: 8-614-41649, e-mail: tsprojekta@gmail.com	
0365	PV	Giedrius Bujokas	STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS
(26)-ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaitė	Šilutės dvoro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas.
			STATINIO NR. IR PAVADINIMAS
			Želdinių lajų projekcijos planas M 1:500
			LAIDA
			0
LT	STATYTOJAS/ UŽSAKOVAS	DOKUMENTO ŽYMUO	LAPAS LAPŲ
	Šilutės rajono savivaldybė	2539-TVDP-SP-06	0 0

Lapas

S

N

P

R

V

V

REGIA žemėlapis ištrauka.

OBJEKTU VIETOJŲ

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

Sklypų ribos;

Esami atviri vandens telkiniai;

Esami pastatai;

Esami keliai, takai;

Esami tiltai;

●1

Gera būklė (žalios spalvos, su numeriu);

●13

Patenkinama būklė (mėlynos spalvos, su numeriu);

●31

Nepatenkinama būklė (geltonos spalvos, su numeriu);

●131

Bloga būklė (raudonos spalvos, su numeriu);

●1313

Sausuolis (violetinės spalvos, su numeriu);

Esami medžiai, žymėjimas pagal toponottraukos duomenis;

B

Analizuojamos teritorijos dalis (kodai nuo A iki M);

Šaknų zonų projekcijos;

0

2025

Tvarkybos darbas

LAIDA

IŠLEIDIMO DATA

LAIDOS STATUSAS IR IŠLEIDIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)

KVAL. DOK. NR.

TS Projects

UAB „TS Projects“
Išmonės kodas: 300021780, Lietuvos k. g. 61 Šilutė
Tel/fax: (8-441) 54807.
Mob.tel.: 8-614-41649 e-mail.: tsprojekta@gmail.com

STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS
Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbu projektas.

0365

PV

Giedrius Bujokas

STATINIO NR. IR PAVADINIMAS

LAIDA

(26)-ŽPV-16

PDV

Augustė Bujokaitė

Želdinių šaknų zonų projekcijos planas M 1:500

0

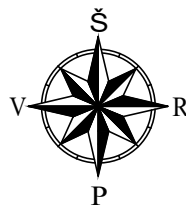
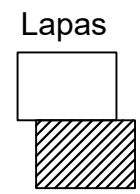
LT

STATYTOJAS/ UŽSAKOVAS
Šilutės rajono savivaldybė

DOKUMENTO ŽYMUO
2539-TVDP-SP-07

LAPAS
0

LAPŲ
0

REGIA žemėlapis ištrauka. OBJEKTU VIETOJE

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

- Sklypų ribos;
- Esami atviri vandens telkiniai;
- Esami pastatai;
- Esami keliai, takai;
- Esami tiltai;
- 1 Gera būklė (žalios spalvos, su numeriu);
- 13 Patenkinama būklė (mėlynos spalvos, su numeriu);
- 31 Nepatenkinama būklė (geltonos spalvos, su numeriu);
- 131 Bloga būklė (raudonos spalvos, su numeriu);
- 1313 Sausuolis (violetinės spalvos, su numeriu);
- Esami medžiai, žymėjimas pagal toponuotraukos duomenis;
- Analizuojamos teritorijos dalis (kodai nuo A iki M);

Sąknų zonų projekcijos;

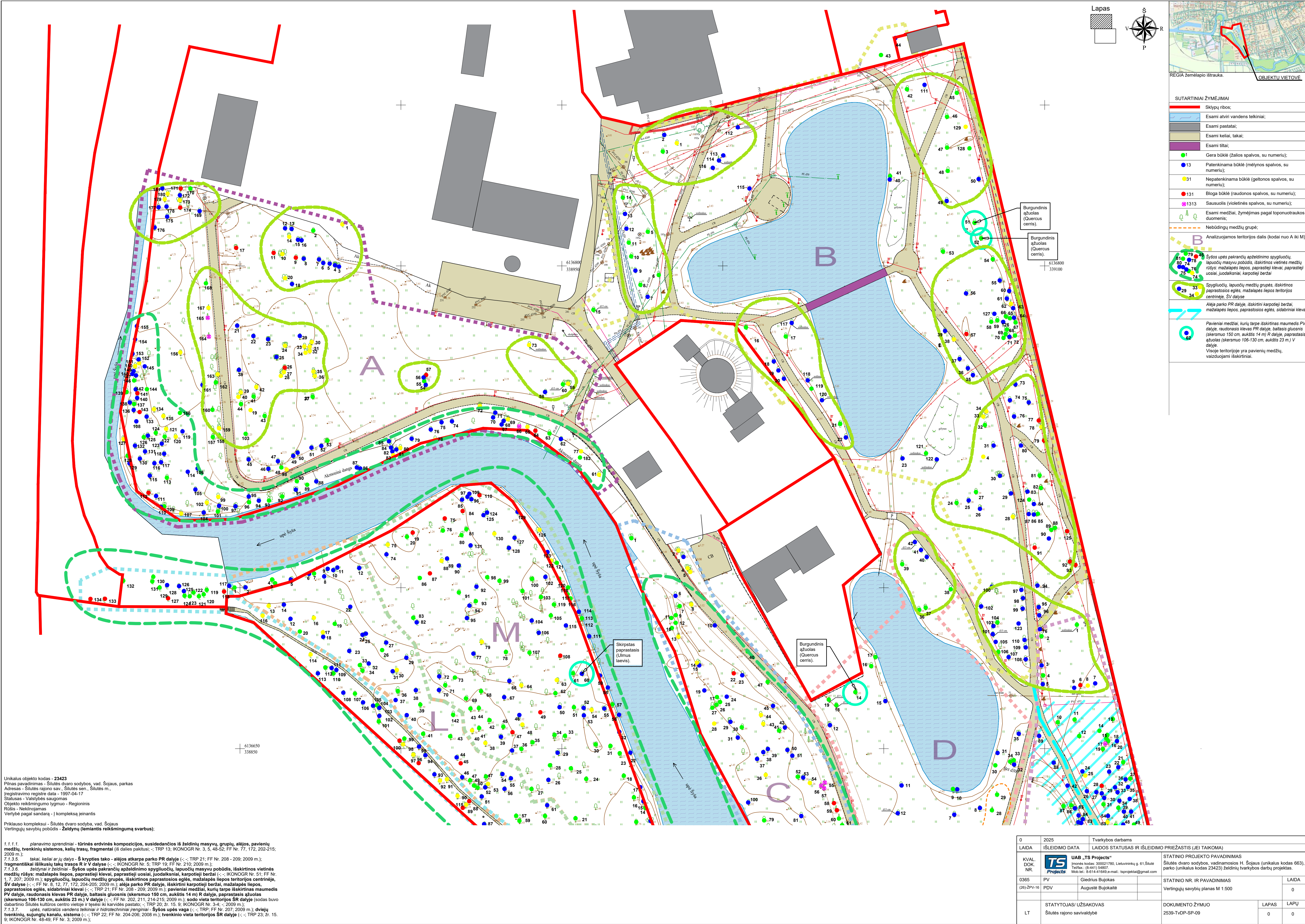

6136550
339200

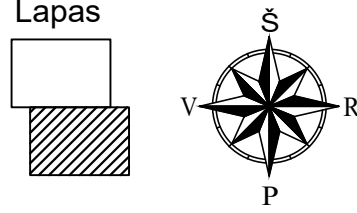
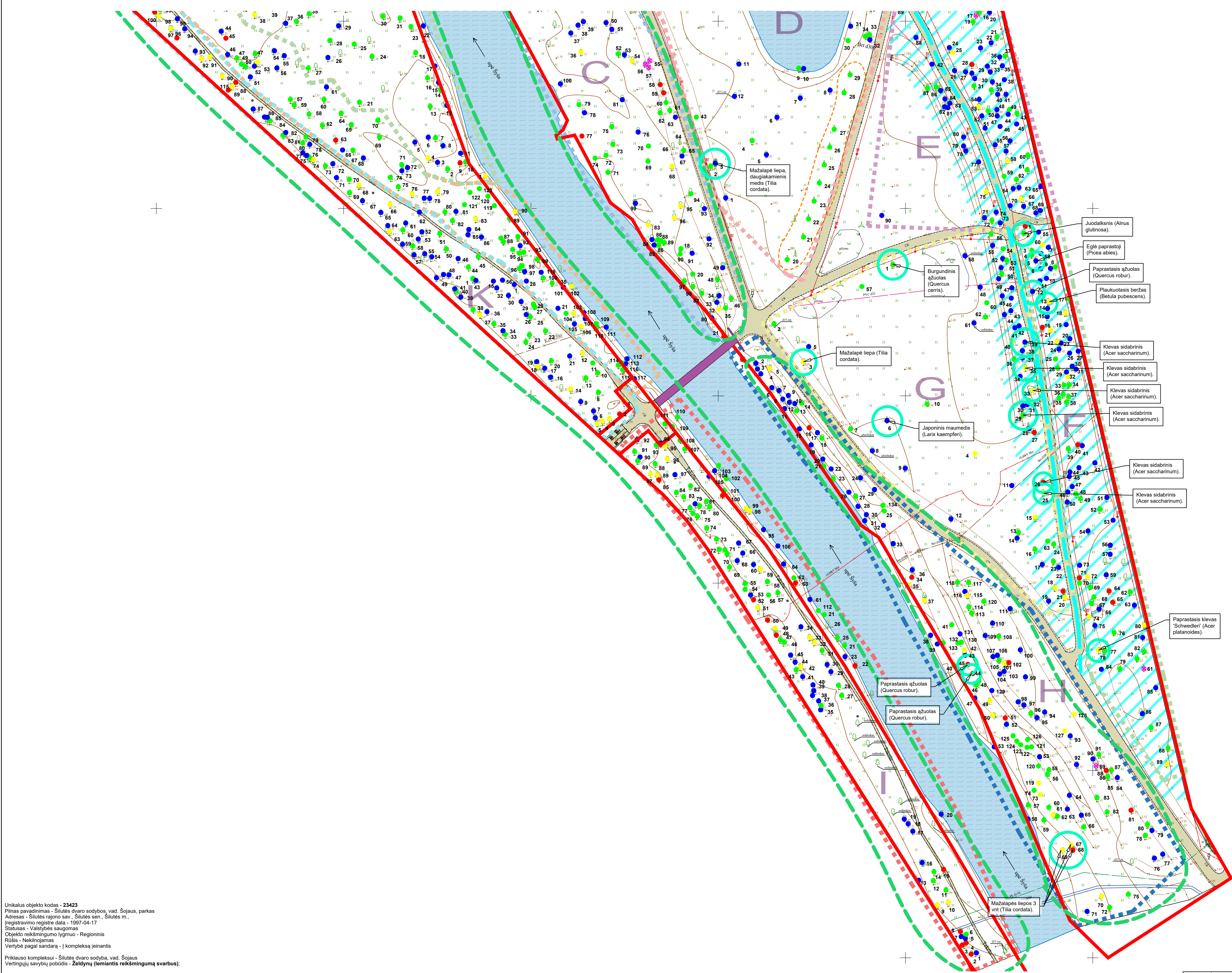

6136400
339200

0	2025	Tvarkybos darbas	
LAIDA	IŠLEIDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS IR IŠLEIDIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)	
KVAL. DOK. NR.	 UAB „TS Projects“ Įmonės kodas: 300021780, Lietuvos k. g. 61 Šilutė Tel/fax: (8-441) 54807. Mob.tel.: 8-614-41649 e-mail.: tsprojekta@gmail.com	STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas.	
0365	PV	Giedrius Bujokas	STATINIO NR. IR PAVADINIMAS
(26)-ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaitė	Želdinių sąknų zonų projekcijos planas M 1:500
LT	STATYTOJAS/ UŽSAKOVAS		DOKUMENTO ŽYMUO
	Šilutės rajono savivaldybė		2539-TVDP-SP-08
		LAPAS	LAPŲ
		0	0

Unikalus objekto kodas - 23423
Pilnas pavadinimas - Šilutės dvaro sodybos, vad. Šojaus parkas
Adresas - Šilutės rajono sav., Šilutės sen., Šilutės m.,
registravimo registre data - 1997/04-17
Statusas - Valstybės saugomas
Objekto reikšmingumo lygmuo - Regioninis
Rūšis - Nekilnojamas
Vertybė pagal sandarą - Į kompleksą įeinantis
Priklauso kompleksui - Šilutės dvaro sodyba, vad. Šojaus
Vertingųjų sąvybių pobūdis - Želdynų (tėmantis reikšmingumą svarbus);
1.1.1.1. planavimo sprendiniai - tūrinės erdvinės kompozicijos, susidedančios iš želdinių masyvu, grupių, alėjos, pavienių medžių, tvenkinių sistemų, kelių trasų, fragmentai (iš dalies pakitusi, - TRP 13; IKONAGR Nr. 3, 5, 48-52; FF Nr. 77, 172, 202-215; 2009 m.);
1.1.3.5. takai, keliai ar jų dalys - Š krypties tako - alėjos atkarpa parko PR dalyje (-: TRP 21; FF Nr. 208 - 209; 2009 m.);
fragmentiškai išlikusių takų trasos R ir V dalyse (-: IKONAGR Nr. 5; TRP 19; FF Nr. 210; 2009 m.);
7.1.3.6. želdynai ir želdiniai - Šyos upės pakrančių apželdinimo spygliuočių, lapuočių masyvu pobūdis, išskirtinos vietinės medžių rūšys: mažalapės liepos, paprastieji klevai, paprastieji uosiai, juodalksniai, karpotieji beržai (-: IKONAGR Nr. 51; FF Nr. 1, 7, 207; 2009 m.); spygliuočių, lapuočių medžių grupės, išskirtinos paprastosios eglės, mažalapės liepos teritorijos centriniuose, SV dalyse (-: FF Nr. 8, 12, 77, 172, 204-205; 2009 m.); alėja parko PR dalyje, išskirti karpotieji beržai, mažalapės liepos, paprastosios eglės, sidabriniai klevai (-: TRP 21; FF Nr. 208 - 209; 2009 m.); pavieniai medžiai, kurių tarpe išskirtinas maumedis PV dalyje, raudonasis klevas PR dalyje, baltasis gluosnis (skersmuo 150 cm, aukštis 14 m) R dalyje, paprastasias ąžuolas (skersmuo 106-130 cm, aukštis 23 m.) V dalyje (-: FF Nr. 202, 211, 214-215; 2009 m.); sodo vieta teritorijos SR dalyje (sodas buvo dabartinio Šilutės kultūros centro vietoje ir tęsėsi iki karvių pastato -: TRP 20; 26, 15, 9; IKONAGR Nr. 3-4, - 2009 m.);
7.1.3.7. upės, natūralūs vandens telkiniai ir hidrotechniniai įrenginiai - Šyos upės vaga (-: TRP; FF Nr. 207; 2009 m.); dviejų tvenkinių, sujungtų kanalu, sistema (-: TRP 22; FF Nr. 204-206; 2008 m.); tvenkinių vieta teritorijos SR dalyje (-: TRP 23; 2r. 15, 9; IKONAGR Nr. 48-49; FF Nr. 3; 2009 m.);

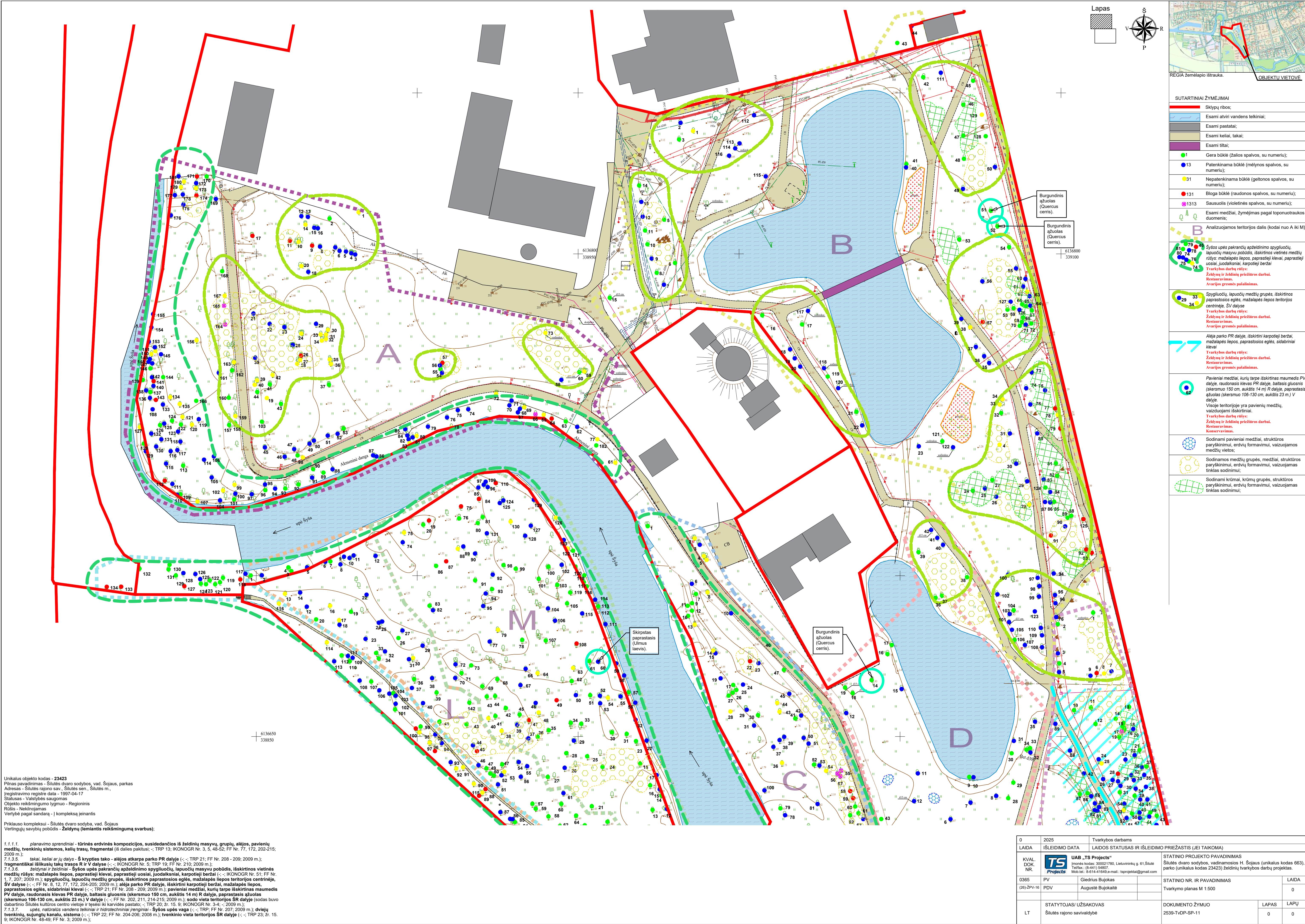
REGIA žemėlapis ištrauka.

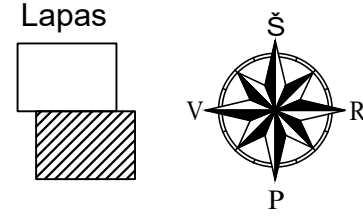
OBJEKTU VIETOVĖ.

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

- Sklypų ribos;
- Esami atviri vandens telkiniai;
- Esami pastatai;
- Esami keliai, takai;
- Esami tiltai;
- Gera būklė (žalios spalvos, su numeriu);
- Patenkinama būklė (mėlynos spalvos, su numeriu);
- Nepatenkinama būklė (geltonos spalvos, su numeriu);
- Bloga būklė (raudonos spalvos, su numeriu);
- Sausuolis (violetinės spalvos, su numeriu);
- Esami medžiai, žymėjimas pagal toponotraukos duomenis;
- Nebūdingų medžių grupė;
- Analizuojamos teritorijos dalis (kodai nuo A iki M);
- Šyos upės pakrančių apželdinimo spygliuočių, lapuočių masyvu pobūdis, išskirtinos vietinės medžių rūšys: mažalapės liepos, paprastieji klevai, paprastieji uosiai, juodalksniai, karpotieji beržai;
- Spygliuočių, lapuočių medžių grupės, išskirtinos paprastosios eglės, mažalapės liepos teritorijos centriniuose, SV dalyse;
- Alėja parko PR dalyje, išskirti karpotieji beržai, mažalapės liepos, paprastosios eglės, sidabriniai klevai;
- Pavieniai medžiai, kurių tarpe išskirtinas maumedis PV dalyje, raudonasis klevas PR dalyje, baltasis gluosnis (skersmuo 150 cm, aukštis 14 m) R dalyje, paprastasias ąžuolas (skersmuo 106-130 cm, aukštis 23 m.) V dalyje. Visoje teritorijoje yra pavienių medžių, vaizduojami išskirtiniai.

0	2025	Tvarkybos darbas		
LAIDA	IŠLEIDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS IR IŠLEIDIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)		
KVAL. DOK. NR.	 UAB „TS Projects“ Įmonės kodas: 300021780, Linietuvinių g. 61, Šilutė Tel/fax: (8-441) 54807. Mob.tel.: 8-614-41649 e-mail: tsprojekta@gmail.com	STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas.		
0365	PV	Giedrius Bujokas	STATINIO NR. IR PAVADINIMAS	LAIDA
(26) ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaite	Vertingųjų sąvybių planas M 1:500	0
LT	STATYTOJAS/ UŽSAKOVAS Šilutės rajono savivaldybė	DOKUMENTO ŽYMUO 2539-TVDP-SP-10	LAPAS	LAPŲ 0

	Sklypų ribos;
	Esami atviri vandens telkiniai;
	Esami pastatai;
	Esami keliai, takai;
	Esami tiltai;

- B** Analizuojamos teritorijos dalis (kodai nuo A iki M)

74 Tvarkybos darbų rūšys:
Želdynų ir želdinių priežiūros darbai.
Restauravimas.
Avarijos gresmės pašalinimas.

77 *Alėja parko PR dalyje, išskirtini karpotieji beržai, mažalapės liepos, paprastosios eglės, sidabriniai klevai*

62 Pavieniai medžiai, kurių tarpe išskirtinas maumedis PV dalyje, raudonasis klevas PR dalyje, baltasis gluosnis (skersmuo 150 cm, aukštis 14 m) R dalyje, paprastasis

 Sodinami pavieniai medžiai, struktūros paryškinimui, erdvių formavimui, vaizuojamos medžių vietos;

Sodinami krūmai, krūmų grupės, struktūros paryškinimui, erdvių formavimui, vaizduojamas tinklas sodinimui;

PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)

ilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663),
arko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas.

STATINIO NR. IR PAVADINIMAS	LAIDA
svarkymo planas M 1:500	0

OKUMENTO ŽYMUO	LAPAS	LAPŲ
539-TvDP-SP-12	0	0

--	--	--

Niknais objekta kodas – 23423
 Pilnas pavadinams – Šilutės dvārso sodybva, vad. Šojaus, parkas
 Adresas – Šilutės rajono sav., Šilutės sen., Šilutės m.,
 Įregistravimo registras data – 1997-04-17
 Statusas – Valstybės saugomas
 Objekto reikšmingumo lygmuo – Regioninis
 Rūšis – Nėdlinėmas
 Vertėby pagal sandarą – kompleksas įeinantis

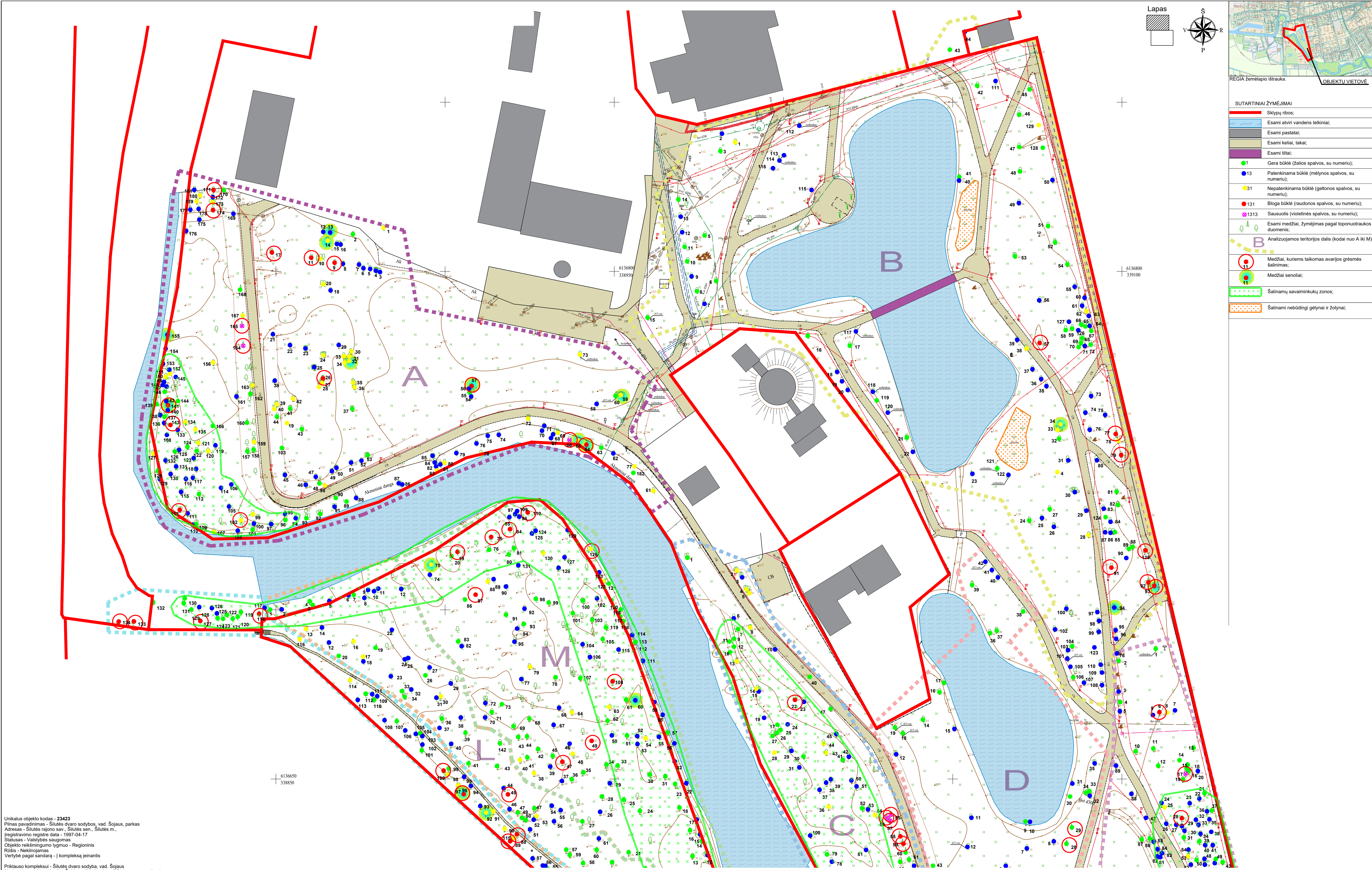
Priaklaus kompleksui – Šilutės dvārso sodybva, vad. Šojaus
 Vertinimų sąlygų pobūdis – **želdynų (lemiantis reikšmingumą svarbus);**

1.1.1.1. *planavimo sprendiniai* – tirinies erdvines kompozicijos, susidėsiančios iš želdinių masų, grupių, alėjų, pavieniū želdinių, tvėnkinius stulpus, kelų trasas, fragmentais (dales atskira); PRD13; IKONORG Nr. 3, 48–52; FF Nr. 17, 172, 202–215; 213.6.

1.1.3.5. *taiki, keliai ar keli* – Š krypties taiki – alėjos atskara parko RD dydį (-); TRP 21; FF Nr. 208 - 209m; m); fragmentiškai išlikusi taiki trasos R ir V dalyse (-); IKONORG Nr. 5; TRP 19; FF Nr. 210; 209m; m);

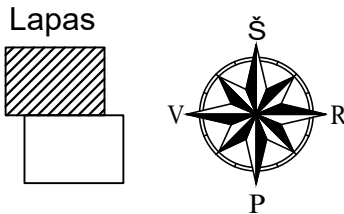
1.1.3.6. *želdiniai ir želdinių grupės* – alėjų pakrūmių azardinimo spygliučių, lapuočių masų pobūdis, išskirtinius vietines medžių rūšis: mažalėpis lepus, paprastai klevai, paprastai uoslės, juodalakni, karpotėi berzai (-); IKONORG Nr. 51; FF Nr. 17, 207; 209m; m); spygliučių, lapuočių medžių grupės, išskirtinius paprastuosius alėjų, mažalėpis lepus (tortorinius centriniū, šilv dalyje (-); FF Nr. 8, 12, 17, 72, 204–205; 209m; m); alėjų parko RD dalyje, išskirtini karpotėi berzai, mažalėpis lepus, paprastuosius alėjų, sidabriniai klevai (-); TRP 21; FF Nr. 208 - 209m; 209m; m); pavieniai medžių, kurių trasas išskirtinius maumedžių dalyje, raudonasis klevas PR dalyje, baltasis gluosnis (skersmuo 150 cm, aukštis 14 m) R dalyje, paprastasis gluosnis (skersmuo 142 cm) V dalyje (-); FF Nr. 202, 211, 214–215; 209m; m); sodo vietos šilv dalyje (sodos būvū dabartinis Šilutės centro vietos ir tiesėsi iki karvių pastatas; 200 m; 20; 15; 9; IKONORG Nr. 3-4; - 209m; m);

1.1.3.7. *upės, upeliai, natūralūs vandens telkiniai ir hidroinžineriniai įrenginiai* – Šyos upės vaga (-); TRP; FF Nr. 207; 209m; m); dvijū 20; 15; 9; IKONORG Nr. 3-4; - 209m; m); TRP 22; FF Nr. 204–205; 209m; m); tvėnkiniu vietoj tortorinių šRD dalyje (-); TRP 23; 20; 15; 9; IKONORG Nr. 48-49; FF Nr. 203m; m);

Unikalus objekto kodas - 23423
Pilnas pavadinimas - Šilutės dvoro sodybos, vad. Šojaus parkas
Adresas - Šilutės rajono sav., Šilutės sen., Šilutės m.,
registravimo registre data - 1997-04-17
Statusas - Valstybės saugomas
Objekto reikšmingumo lygmuo - Regioninis
Rūšis - Nekilnojamas
Vertybė pagal sandarą - Į kompleksą įeinantis
Priklauso kompleksui - Šilutės dvoro sodyba, vad. Šojaus
Vertingųjų sąvųjų pobūdis - Želdynų (tėmantis reikšmingumą svarbus);

1.1.1.1. planavimo sprendiniai - tūrinės erdvinės kompozicijos, susidedančios iš želdinių masių, grupių, alėjų, pavienių medžių, tvenkinių sistemų, kelių trasų, fragmentai (iš dalies pakitusi; - TRP 13; IKONOGN Nr. 3, 5, 48-52; FF Nr. 77, 172, 202-215; 2009 m.);
1.1.3.5. takai, keliai ar jų dalys - Š krypties tako - alėjos atkarpa parko PR dalyje (-: TRP 21; FF Nr. 208 - 209; 2009 m.);
1.1.3.6. želdynai ir želdiniai - Šijos upės pakrančių apželdinimo spygliuočių, lapuočių masių pobūdis, išskirtinos vietinės medžių rūšys: mažalapės liepos, paprastieji klevai, paprastieji uosiai, juodalakniai, karpotieji beržai (-: IKONOGN Nr. 51; FF Nr. 1, 7, 207; 2009 m.); spygliuočių, lapuočių medžių grupės, išskirtinos paprastosios eglės, mažalapės liepos teritorijos centriniuose, SV dalyse (-: FF Nr. 8, 12, 77, 172, 204-205; 2009 m.); alėja parko PR dalyje, išskirti karpotieji beržai, mažalapės liepos, paprastosios eglės, sidabriniai klevai (-: TRP 21; FF Nr. 208 - 209; 2009 m.); pavieniai medžiai, kurių tarpe išskirtinas maumedis PV dalyje, raudonasis klevas PR dalyje, baltasis gluosnis (skersmuo 150 cm, aukštis 14 m) R dalyje, paprastas žuolės (skersmuo 106-130 cm, aukštis 23 m.) V dalyje (-: FF Nr. 202, 211, 214-215; 2009 m.); sodo vieta teritorijos SR dalyje (sodas buvo dabartinio Šilutės kultūros centro vietoje ir tęsiasi iki karvių pastato; -: TRP 20, 26, 15, 9; IKONOGN Nr. 3-4; - 2009 m.);
1.1.3.7. upės, natūralūs vandens telkiniai ir hidrotechniniai įrenginiai - Šijos upės vaga (-: TRP; FF Nr. 207; 2009 m.); dviejų tvenkinių, sujungtų kanalu, sistema (-: TRP 22; FF Nr. 204-206; 2008 m.); tvenkinių vieta teritorijos SR dalyje (-: TRP 23; 2r. 15, 9; IKONOGN Nr. 48-49; FF Nr. 3; 2009 m.);

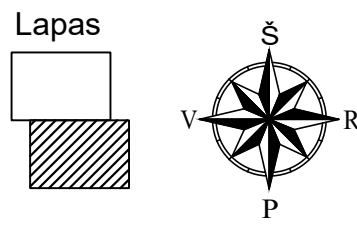
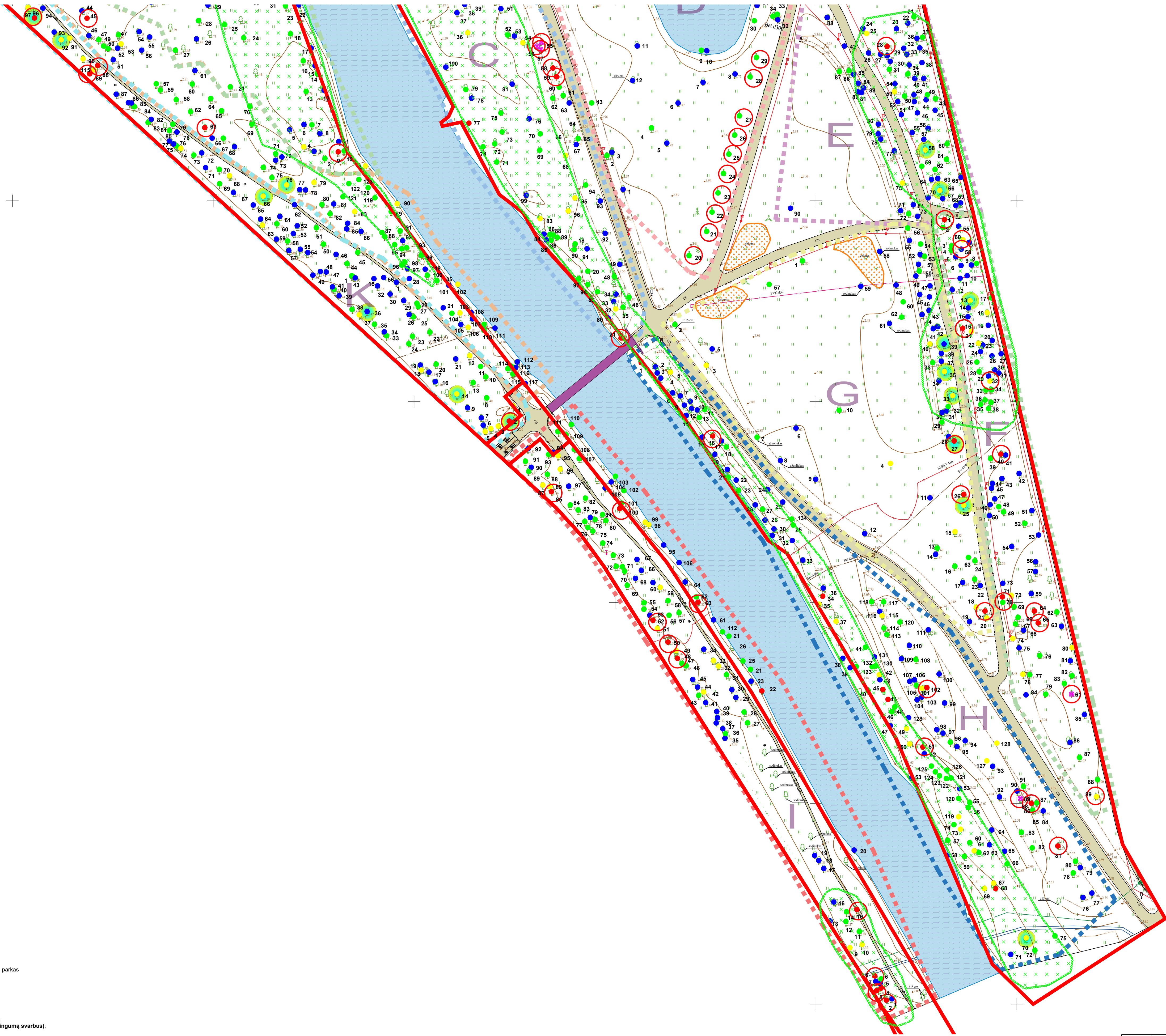
SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI	
	Sklypų ribos;
	Esami atviri vandens telkiniai;
	Esami pastatai;
	Esami keliai, takai;
	Esami tiltai;
	Gera bėklė (žalios spalvos, su numeriu);
	Patenkinama bėklė (mėlynos spalvos, su numeriu);
	Nepatenkinama bėklė (geltonos spalvos, su numeriu);
	Bloga bėklė (raudonos spalvos, su numeriu);
	Sausuolis (violetinės spalvos, su numeriu);
	Esami medžiai, žymėjimas pagal toponotraukos duomenis;
	Analizuojamos teritorijos dalis (kodai nuo A iki M);
	Medžiai, kuriems taikomas avarijos grėsmės šalinimas;
	Medžiai senoliai;
	Šalinamų savaiminkukų zonos;
	Šalinami nebūdingi gėlynai ir žolynai;

0	2025	Tvarkybos darbas			
LAIDA		ISLEIDIMO DATA			
		LAIDOS STATUSAS IR ISLEIDIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)			
KVAL. DOK. NR.		UAB „TS Projects“ Įmonės kodas: 30021780, Lietuvos k. 61, Šilutė Tel./fax: (8-441) 54807 Mob. tel.: 8-414-11649 e-mail: tsprojekta@gmail.com		STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS	
				Šilutės dvoro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas.	
0365	PV	Giedrius Bujokas		STATINIO NR. IR PAVADINIMAS	LAIDA
(28)-ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaite			
				Želdinių tvarkymo plano detalizacija M 1:500	0
		STATYTOJAS/ UŽSAKOVAS		DOKUMENTO ŽYMUO	LAPAS
		Šilutės rajono savivaldybė			
LT				2539-TVDP-SP-13	LAPU
					0
					0

Unikalus objekto kodas - 23423
Pilnas pavadinimas - Šilutės dvoro sodybos, vad. Šojaus, parkas
Adresas - Šilutės rajono sav., Šilutės sen., Šilutės m.,
registravimo registre data - 1997/04-17
Statusas - Valstybės saugomas
Objekto reikšmingumo lygmuo - Regioninis
Rūšis - Nekilnojamas
Vertybė pagal sandarą - Į kompleksą įeinantis

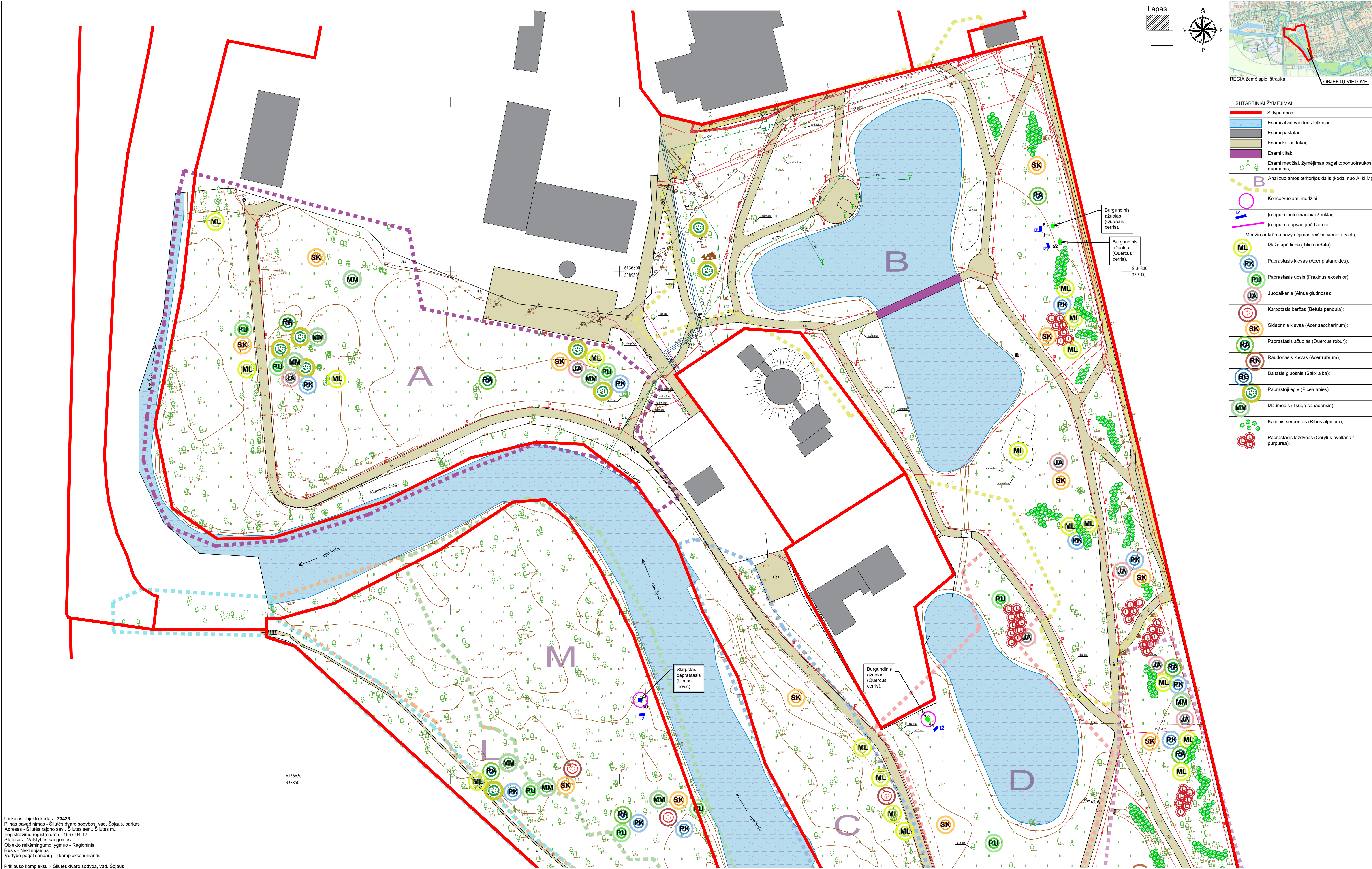
Priklauso kompleksui - Šilutės dvoro sodyba, vad. Šojaus
Vertingųjų savybių pobūdis - Želdynų (tėmantis reikšmingumą svarbus);

1.1.1.1. planavimo sprendiniai - tūrinės erdvinės kompozicijos, susidedančios iš želdinių masyvu, grupių, alėjos, pavienių medžių, tvenkinių sistemų, kelių trasų, fragmentai (iš dalies pakitusi, -; TRP 13; IKONOGN Nr. 3, 5, 48-52; FF Nr. 77, 172, 202-215; 2009 m.);
1.1.3.5. takai, keliai ar jų dalys - Š krypties tako - alėjos atkarpa parko PR dalyje (-; TRP 21; FF Nr. 208 - 209; 2009 m.);
1.1.3.6. želdynai ir želdiniai - Šyos upės pakrantių apželdinimo spygliuočių, lapuočių masyvu pobūdis, išskirtinos vietinės medžių rūšys: mažalapės liepos, paprastieji klevai, paprastieji uosiai, juodalakniai, karpotieji beržai (-; IKONOGN Nr. 51; FF Nr. 1, 7, 207; 2009 m.); spygliuočių, lapuočių medžių grupės, išskirtinos paprastosios eglės, mažalapės liepos teritorijos centriniuose, ŠV dalyse (-; FF Nr. 8, 12, 77, 172, 204-205; 2009 m.); alėja parko PR dalyje, išskirti karpotieji beržai, mažalapės liepos, paprastosios eglės, sidabriniai klevai (-; TRP 21; FF Nr. 208 - 209; 2009 m.); pavieniai medžiai, kurių tarpe išskirtinas maumedis PV dalyje, raudonasis klevas PR dalyje, baltasis gluosnis (skersmuo 150 cm, aukštis 14 m) R dalyje, paprastas žuolas (skersmuo 106-130 cm, aukštis 23 m.) V dalyje (-; FF Nr. 202, 211, 214-215; 2009 m.); sodo vieta teritorijos ŠR dalyje (sodas buvo dabartinio Šilutės kultūros centro vietoje ir tęsiasi iki karvių pastato -; TRP 20, 26, 15, 9; IKONOGN Nr. 3-4, -; 2009 m.);
1.1.3.7. upės, natūralūs vandens telkiniai ir hidrotechniniai įrenginiai - Šyos upės vaga (-; TRP; FF Nr. 207; 2009 m.); dviejų tvenkinių, sujungtų kanalu, sistema (-; TRP 22; FF Nr. 204-206; 2008 m.); tvenkinių vieta teritorijos ŠR dalyje (-; TRP 23; 2r. 15, 9; IKONOGN Nr. 48-49; FF Nr. 3; 2009 m.);

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI	
	Sklypų ribos;
	Esami atviri vandens telkiniai;
	Esami pastatai;
	Esami keliai, takai;
	Esami tiltai;
	Gera bėklė (žalios spalvos, su numeriu);
	Patenkinama bėklė (mėlynos spalvos, su numeriu);
	Nepatenkinama bėklė (geltonos spalvos, su numeriu);
	Bloga bėklė (raudonos spalvos, su numeriu);
	Sausuolis (violetinės spalvos, su numeriu);
	Esami medžiai, žymėjimas pagal toponotraukos duomenis;
	Analizuojamos teritorijos dalis (kodai nuo A iki M);
	Medžiai, kuriems taikomas avarijos grėsmės šalinimas;
	Medžiai senoliai;
	Šalinamų savaiminkukų zonos;
	Šalinami nebdingi gėlynai ir žolynai;

0	2025	Tvarkybos darbas	
LAIDA	IŠLEIDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS IR IŠLEIDIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)	
KVAL. DOK. NR.		UAB „TS Projects“ Įmonės kodas: 300021780, Lietuvos k. 61, Šilutė Telefonas: (8-441) 54807 Mob. tel.: 8-614-41649, e-mail: tsprojekta@gmail.com	STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS Šilutės dvoro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbai projekas.
0365	PV	Giedrius Bujokas	STATINIO NR. IR PAVADINIMAS
(28)-ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaite	Želdinių tvarkymo plano detalizacija M 1:500
LT	STATYTOJAS/ UŽSAKOVAS Šilutės rajono savivaldybė		DOKUMENTO ŽYMUO 2539-TVDP-SP-14
		LAPAS	LAPŲ
		0	0

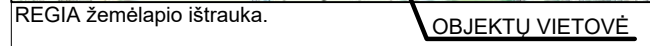
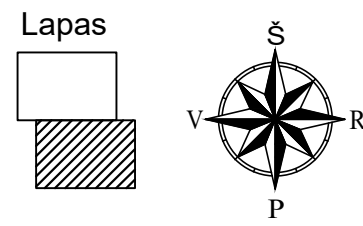

Unikalus objekto kodas - 23423
Pilnas pavadinimas - Šilutės dvaro sodybos, vad. Šojaus parkas
Adresas - Šilutės rajono sav., Šilutės sen., Šilutės m.,
registravimo registre data - 1997-04-17
Statusas - Valstybės saugomas
Objekto reikšmingumo lygmuo - Regioninis
Rūšis - Nekilnojamas
Vertybė pagal sandarą - Į kompleksą įeinantis

Priklauso kompleksui - Šilutės dvaro sodyba, vad. Šojaus
Vertingųjų savybių pobūdis - Želdynų (tėmantis reikšmingumą svarbus);

1.1.1.1. planavimo sprendiniai - tūrinės erdvinės kompozicijos, susidedančios iš želdinių masių, grupių, alėjų, pavienių medžių, tvėnkinių sistemų, kelių trasų, fragmentai (iš dalies pakitusi; - TRP 13; IKONOGF Nr. 3, 5, 48-52; FF Nr. 77, 172, 202-215; 2009 m.);
1.1.3.5. takai, keliai ar jų dalys - Š krypties tako - alėjos atkarpa parko PR dalyje (-: TRP 21; FF Nr. 208 - 209; 2009 m.);
1.1.3.6. želdynai ir želdiniai - Šijos upės pakrantių apželdinimo spygliuočių, lapuočių masių pobūdis, išskirtinos vietinės medžių rūšys: mažalapės liepos, paprastieji klevai, paprastieji uosiai, juodalksniai, karpotieji beržai (-: IKONOGF Nr. 51; FF Nr. 1, 7, 207; 2009 m.); spygliuočių, lapuočių medžių grupės, išskirtinos paprastosios eglių, mažalapės liepos teritorijos centriniuose, SV dalyse (-: FF Nr. 8, 12, 77, 172, 204-205; 2009 m.); alėja parko PR dalyje, išskirti karpotieji beržai, mažalapės liepos, paprastosios eglių, sidabriniai klevai (-: TRP 21; FF Nr. 208 - 209; 2009 m.); pavieniai medžiai, kurių tarpe išskirtinas maumedis PV dalyje, raudonasis klevas PR dalyje, baltasis gluosnis (skersmuo 150 cm, aukštis 14 m) R dalyje, paprastas ąžuolas (skersmuo 106-130 cm, aukštis 23 m.) V dalyje (-: FF Nr. 202, 211, 214-215; 2009 m.); sodo vieta teritorijos SR dalyje (sodas buvo dabartinio Šilutės kultūros centro vietoje ir tęsiasi iki karvių pastato; - TRP 20; B, 15, 9; IKONOGF Nr. 3-4; - 2009 m.);
1.1.3.7. upės, natūralūs vandens telkiniai ir hidrotechniniai įrenginiai - Šijos upės vaga (-: TRP; FF Nr. 207; 2009 m.); dviejų tvėnkinių, sujungtų kanalu, sistema (-: TRP 22; FF Nr. 204-206; 2008 m.); tvėnkinių vieta teritorijos SR dalyje (-: TRP 23; B, 15, 9; IKONOGF Nr. 48-49; FF Nr. 3; 2009 m.);

0	2025	Tvarkybos darbas	
LAIDA	IŠLEIDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS IR IŠLEIDIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)	
KVAL. DOK. NR.	 UAB „TS Projects“ Įmonės kodas: 300021780, Lietuvos k. g. 61 Šilutė Tel./fax: (8-441) 54807 Mob.tel.: 8-614-11649 e-mail: tsprojekta@gmail.com	STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas.	
0365	PV	Giedrius Bujokas	STATINIO NR. IR PAVADINIMAS
(26) ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaite	Želdinių tvarkymo plano detalizacija (sodinimui ir apsaugai) M 1:500
LT	STATYTOJAS/ŪZSAKOVAS Šilutės rajono savivaldybė	DOKUMENTO ŽYMUO 2539-TVDP-SP-15	LAPAS LAPŲ 0 0

	Sklypų ribos;
	Esami atviri vandens telkiniai;
	Esami pastatai;
	Esami keliai, takai;
	Esami tiltai;
	Esami medžiai, žymėjimas pagal toponuotraukos duomenis;

Koncervuojami medžiai;

12.	Įrengiami informaciniai ženklai;
	Įrengiama apsauginė tvorėlė;

ML	Mažalapė liepa (<i>Tilia cordata</i>);
PK	Paprastasis klevas (<i>Acer platanoides</i>);

PU Paprastasis uosis (Fraxinus excelsior);

Karpotasis beržas (*Betula pendula*);

Paprastasis ąžuolas (*Quercus robur*);

	Baltasis gluosnis (<i>Salix alba</i>);
---	--

Maumedis (*Tsuga canadensis*);

 Paprastasis lazdynas (*Corylus avellana* f. *purpurea*):

PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)

TATINIO NR. IR PAVAZINIMAS	LAIDA
----------------------------	-------

OKUMENTO ŽYMUO	LAPAS	LAPŲ
----------------	-------	------

--	--	--

[illegible]

TVARKYBOS DARBŲ KIEKIŲ ŽINIARAŠTIS

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
S3.1 Šyšos upės pakrančių apželdinimo spygliuočių, lapuočių masėvų pobūdis, išskirtinos vietinės medžių rūšys: mažalapės liepos, paprastieji klevai, paprastieji uosiai, juodalksniai, karpotieji beržai						
	Želdynų ir želdinių priežiūra					
		Savaiminukų šalinimas	m ³	95,00	Šalinimas pagal technines specifikacijas	III
		Sausų šakų šalinimas	m ³	21,00	Nukirpti visas sausas ar sulaužytas šakas	
		Pažeistų šakų šalinimas	m ³	16,00	Ligos ar mechaninių pažeidimų šalinimas	
		Lajos genėjimas	m ³	10,00	Formuoti sveiką medžio struktūrą	
		Atžalų reguliavimas	m ³	24,00	Pernelyg tankių ūglių šalinimas	
		Dirvožemio purenimas	m ²	2600,00	Aeruoti dirvą aplink medžius	
		Tręšimas	1 medis/ 1 kg	1,00	Įterpti trąšas pagal poreikį	
		Struktūros/pH gerinimas	m ²	2600,00	Kalkės, kompostas, organinė medžiaga	
		Mulčiavimas	m ²	2600,00	Užtiesti mulčio sluoksnį aplink medžius	
		Biologinė kenkėjų kontrolė	1	2,50	Parazitų ar bio priemonių naudojimas	
		Cheminė kenkėjų kontrolė	1	2,50	Fungicidai, insekticidai	

0	2025	TVARKYBOS DARBAMS			
LAIDA	IŠLEDIMO DATA	LAIDOS STATUSAS, KEITIMO PRIEŽASTIS (JEI TAIKOMA)			
KVAL. PATV. DOK. NR.	 UAB „TS Projects“ Į / k: 300021780, Lietuvinių g. 61, Šilutė Tel/fax.: (8-441) 54807 e-mail.: tsprojektai@gmail.com			STATINIO PROJEKTO PAVADINIMAS Šilutės dvaro sodybos, vadinamosios H. Šojaus (unikalus kodas 663), parko (unikalus kodas 23423) želdinių tvarkybos darbų projektas	
0365	PV	Giedrius Bujokas		STATINIO NR. IR PAVADINIMAS, DOKUMENTO PAV.	LAIDA
(26)-ŽPV-16	PDV	Augustė Bujokaitė		TVARKYBOS DARBŲ KIEKIŲ ŽINIARAŠTIS	0
LT	STATYTOJAS IR (ARBA) UŽSAKOVAS:			DOKUMENTO ŽYMUO	LAPAS
	Šilutės rajono savivaldybė			2539-TvDP-MŽ	1
					15

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
		Šaknyno zonos priežiūra – mulčiavimas	m ²	2400,00	Mulčio sluoksnis aplink šaknis	
		Šaknyno zonos priežiūra – piktžolių šalinimas mechaninis	m ²	2400,00	Rankinis arba kultivatoriumi	
		Šaknyno zonos priežiūra – piktžolių šalinimas cheminis	m ²	2400,00	Herbicidai	
		Šaknyno zonos priežiūra – laistymas	10–20 l / vnt	1860,00	Naujai sodintiems medžiams	
		Šaknyno zonos priežiūra – aeravimas	m ²	122,00	Dirvos pradirimas šaknų zonoje	
		Po darbų likučių surinkimas	m ³	13,00	Šakos, lapai, žolė	
	Restauravimas					
		Mažalapė liepa (Tilia cordata)	vnt.	10	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	II
		Duobės iškasimas	m ³	7,00		
		Kompostas/pagerinta žemė	m ³	2,00		
		Mulčias	m ³	0,70		
		Vanduo	l	≥ 500		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	30		
		Paprastasis klevas (Acer platanoides)	vnt.	11	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m ³	7,70		
		Kompostas/pagerinta žemė	m ³	2,20		
		Mulčias	m ³	0,77		
		Vanduo	l	≥ 550		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	33		
Paprastasis uosis (Fraxinus excelsior)		vnt.	9	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno		

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
2539-TvDP-MŽ	2	15	0

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
					gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	6,30		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	1,80		
		Mulčias	m³	0,63		
		Vanduo	l	≥ 450		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	27		
		Juodalksnis (Alnus glutinosa)	vnt.	5	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyso gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	3,50		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	1,00		
		Mulčias	m³	0,35		
		Vanduo	l	≥ 250		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	15		
		Karpotasis beržas (Betula pendula)	vnt.	5	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyso gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	3,5		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	1,0		
		Mulčias	m³	0,35		
		Vanduo	l	≥ 250		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	15		
		Sidabrinis klevas (Acer saccharinum)	vnt.	9	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyso gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	6,30		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	1,80		
		Mulčias	m³	0,63		
		Vanduo	l	≥ 450		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	27		

DOKUMENTO ŽYMUO					Lapas	Lapų	Laida
2539-TvDP-MŽ					3	15	0

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
		Paprastasis ąžuolas (Quercus robur)	vnt.	5	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	3,50		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	1,00		
		Mulčias	m³	0,35		
		Vanduo	l	≥ 250		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	15		
		Paprastoji eglė (Picea abies)	vnt.	6	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,00 m, šaknyno gumulas ≥ 30–40 cm arba konteineris ≥ 30 l.	
		Duobės iškasimas	m³	4,8		
		Kompostas/pagerinta žemė:	m³	0,9		
		Mulčias	m³	0,6		
		Vanduo	l	≥ 360		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	18		
		Maumedis (Tsuga canadensis)	vnt.	8	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,00 m, šaknyno gumulas ≥ 30–40 cm arba konteineris ≥ 30 l.	
		Duobės iškasimas	m³	6,40		
		Kompostas/pagerinta žemė:	m³	1,20		
		Mulčias	m³	0,80		
		Vanduo	l	≥ 480		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	24		
		Krūmai: Kalninis serbentas (Ribes alpinum)	vnt.	215	Reikalavimai: Augalo aukštis ≥ 20 cm, turi būti ne mažiau kaip 3 šakos.	
		Duobės iškasimas	m³	15,05		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	3,23		
		Mulčias	m³	2,15		
		Vanduo	l	≥ 2688		
		Krūmai: Paprastasis lazdynas (Corylus avellana f. purpurea)	vnt.	14	Reikalavimai:	
DOKUMENTO ŽYMUO					Lapas	
2539-TvDP-MŽ					Lapų	
					Laida	
					4	
					15	
					0	

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
					Augalo aukštis ≥ ne mažesnis kaip 80–120 cm, turi būti ne mažiau kaip 3-5 šakos.	
		Duobės iškasimas	m³	2,66		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	1,54		
		Mulčias	m³	0,84		
		Vanduo	l	≥ 315		
	Avarijos grėsmės pašalinimas					
		Nestabilių medžių / šakų šalinimas	m³	90,00	Pavojingų medžių šalinimas pakrantėje	I
		Po darbų likučių surinkimas	m³	18,00	Šakos, lapai, kamienas, šaknys	

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
S3.2 Spygliuočių, lapuočių medžių grupės, išskirtinos paprastosios eglės, mažalapės liepos teritorijos centrinėje, ŠV dalyse						
	Želdynų ir želdinių priežiūra					
		Sausų šakų šalinimas	m ³	21,00	Nukirpti visas sausas ar sulaužytas šakas	III
		Pažeistų šakų šalinimas	m ³	3,00	Ligos ar mechaninių pažeidimų šalinimas	
		Lajos genėjimas	m ³	15,00	Formuoti sveiką medžio struktūrą	
		Atžalų reguliavimas	m ³	27,00	Pernelyg tankių ūglių šalinimas	
		Dirvožemio purenimas	m ²	3000,00	Aeruoti dirvą aplink medžius	
		Tręšimas	1 medis/ 1 kg	1,00	Įterpti trąšas pagal poreikį	
		Struktūros/pH gerinimas	m ²	4500,00	Kalkės, kompostas, organinė medžiaga	
		Mulčiavimas	m ²	4500,00	Užtiesti mulčio sluoksnį aplink medžius	
		Biologinė kenkėjų kontrolė	l	4,50	Parazitų ar bio priemonių naudojimas	
		Cheminė kenkėjų kontrolė	l	4,50	Fungicidai, insekticidai	
		Šaknyno zonos priežiūra – mulčiavimas	m ²	97,00	Mulčio sluoksnis aplink šaknis	

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
2539-TvDP-MŽ	5	15	0

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
		Šaknyno zonos priežiūra – piktžolių šalinimas mechaninis	m²	4500,00	Rankinis arba kultivatoriumi	
		Šaknyno zonos priežiūra – piktžolių šalinimas cheminis	m²	4500,00	Herbicidai	
		Šaknyno zonos priežiūra – laistymas	10–20 l / vnt	1455,00	Naujai sodintiems medžiams	
		Šaknyno zonos priežiūra – aeravimas	m²	96,00	Dirvos pradurimas šaknų zonoje	
		Po darbų likučių surinkimas	m³	12,00	Šakos, lapai, žolė	
	Restauravimas					
		Mažalapė liepa (Tilia cordata)	vnt.	10	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno žemės gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	II
		Duobės iškasimas	m³	7,00		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	2,00		
		Mulčias	m³	0,70		
		Vanduo	l	≥ 500		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	30		
		Paprastasis klevas (Acer platanoides)	vnt.	6	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno žemės gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	4,20		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	1,20		
		Mulčias	m³	0,42		
		Vanduo	l	≥ 300		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	18		
		Paprastasis uosis (Fraxinus excelsior)	vnt.	4	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno žemės gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	2,80		

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
	6	15	0

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	0,80		
		Mulčias	m³	0,28		
		Vanduo	l	≥ 200		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	12		
		Juodalksnis (Alnus glutinosa)	vnt.	7	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno žemės gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	4,90		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	1,40		
		Mulčias	m³	0,49		
		Vanduo	l	≥ 350		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	21		
		Sidabrinis klevas (Acer saccharinum)	vnt.	7	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno žemės gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	4,90		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	1,40		
		Mulčias	m³	0,49		
		Vanduo	l	≥ 350		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	21		
		Paprastasis ąžuolas (Quercus robur)	vnt.	4	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno žemės gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	2,80		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	0,80		
		Mulčias	m³	0,28		
		Vanduo	l	≥ 200		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	12		
		Paprastoji eglė (Picea abies)	vnt.	7	Reikalavimai:	

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
2539-TvDP-MŽ	7	15	0

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS		
					Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,00 m, šaknyno gumulas ≥ 30–40 cm arba konteineris ≥ 30 l.			
		Duobės iškasimas	m³	5,60				
		Kompostas/pagerinta žemė:	m³	1,05				
		Mulčias	m³	0,70				
		Vanduo	l	≥ 420				
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	21				
		Maumedis (<i>Tsuga canadensis</i>)	vnt.	5	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,00 m, šaknyno gumulas ≥ 30–40 cm arba konteineris ≥ 30 l.			
		Duobės iškasimas	m³	3,20				
		Kompostas/pagerinta žemė:	m³	0,60				
		Mulčias	m³	0,40				
		Vanduo	l	≥ 240				
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	12				
		Krūmai: Kalninis serbentas (<i>Ribes alpinum</i>)	vnt.	229	Reikalavimai: Augalo aukštis ≥ 20 cm, turi būti ne mažiau kaip 3 šakos.			
		Duobės iškasimas	m³	16,03				
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	3,44				
		Mulčias	m³	2,29				
		Vanduo	l	≥ 2863				
		Krūmai: Paprastasis lazdynas (<i>Corylus avellana</i> f. <i>purpurea</i>)	vnt.	30	Reikalavimai: Augalo aukštis ≥ ne mažesnis kaip 80–120 cm, turi būti ne mažiau kaip 3-5 šakos.			
		Duobės iškasimas	m³	5,70				
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	3,30				
		Mulčias	m³	1,80				
		Vanduo	l	≥ 675				
	Avarijos grėsmės pašalinimas							
		Nestabilių medžių / šakų šalinimas	m³	27,00	Pavojingų medžių šalinimas pakrantėje	I		
		Po darbų likučių surinkimas	m³	6,00	Šakos, lapai, kamienas, šaknys			
	DOKUMENTO ŽYMUO 2539-TvDP-MŽ					Lapas	Lapų	Laida
						8	15	0

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS	
S3.3 Alėja parko PR dalyje, išskirtini karpotieji beržai, mažalapės liepos, paprastosios eglės, sidabriniai klevai							
	Želdynų ir želdinių priežiūra						
		Savaiminukų šalinimas	m³	20,00	Šalinimas pagal technines specifikacijas	III	
		Sausų šakų šalinimas	m³	17,00	Nukirpti visas sausas ar sulaužytas šakas		
		Pažeistų šakų šalinimas	m³	2,50	Ligos ar mechaninių pažeidimų šalinimas		
		Lajos genėjimas	m³	14,00	Formuoti sveiką medžio struktūrą		
		Atžalų reguliavimas	m³	26,00	Pernelyg tankių ūglių šalinimas		
		Dirvožemio purenimas	m²	1900,00	Aeruoti dirvą aplink medžius		
		Tręšimas	1 medis/ 1 kg	1,00	Įterpti trąšas pagal poreikį		
		Struktūros/pH gerinimas	m²	1900,00	Kalkės, kompostas, organinė medžiaga		
		Mulčiavimas	m²	1900,00	Užtiesti mulčio sluoksnį aplink medžius		
		Biologinė kenkėjų kontrolė	l	2,00	Parazitų ar bio priemonių naudojimas		
		Cheminė kenkėjų kontrolė	l	2,00	Fungicidai, insekticidai		
		Šaknyno zonos priežiūra – mulčiavimas	m²	1900,00	Mulčio sluoksnis aplink šaknis		
		Šaknyno zonos priežiūra – piktžolių šalinimas mechaninis	m²	1900,00	Rankinis arba kultivatoriumi		
		Šaknyno zonos priežiūra – piktžolių šalinimas cheminis	m²	1900,00	Herbicidai		
		Šaknyno zonos priežiūra – laistymas	10–20 l / vnt	1575,00	Naujai sodintiems medžiams		
		Šaknyno zonos priežiūra – aeravimas	m²	104,00	Dirvos pradurimas šaknų zonoje		
		Po darbų likučių surinkimas	m³	11,00	Šakos, lapai, žolė		
	Restauravimas						
		Mažalapė liepa (<i>Tilia cordata</i>)	vnt.	6	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno	II	

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-MŽ

LapasLapųLaida

9150

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
					gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	4,20		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	1,20		
		Mulčias	m³	0,42		
		Vanduo	l	≥ 300		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	18		
		Paprastasis klevas (Acer platanoides)	vnt.	5	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyso gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	4,20		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	1,40		
		Mulčias	m³	0,42		
		Vanduo	l	≥ 300		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	18		
		Paprastasis uosis (Fraxinus excelsior)	vnt.	1	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyso gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	0,70		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	0,20		
		Mulčias	m³	0,07		
		Vanduo	l	≥ 50		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	3		
		Juodalksnis (Alnus glutinosa)	vnt.	4	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyso gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	2,80		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	0,80		
		Mulčias	m³	0,28		
		Vanduo	l	≥ 200		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	12		

DOKUMENTO ŽYMUO					Lapas	Lapų	Laida
2539-TvDP-MŽ					10	15	0

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
		Sidabrinis klevas (<i>Acer saccharinum</i>)	vnt.	2	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	1,40		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	0,40		
		Mulčias	m³	0,14		
		Vanduo	l	≥ 100		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	6		
		Paprastasis ąžuolas (<i>Quercus robur</i>)	vnt.	2	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	1,40		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	0,40		
		Mulčias	m³	0,14		
		Vanduo	l	≥ 100		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	6		
		Maumedis (<i>Tsuga canadensis</i>)	vnt.	1	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,00 m, šaknyno gumulas ≥ 30–40 cm arba konteineris ≥ 30 l.	
		Duobės iškasimas	m³	0,70		
		Kompostas/pagerinta žemė:	m³	0,20		
		Mulčias	m³	0,07		
		Vanduo	l	≥ 50		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	3		
		Krūmai: Kalninis serbentas (<i>Ribes alpinum</i>)	vnt.	381	Reikalavimai: Augalo aukštis ≥ 20 cm, turi būti ne mažiau kaip 3 šakos.	
		Duobės iškasimas	m³	26,67		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	5,72		
		Mulčias	m³	3,81		
		Vanduo	l	≥ 4763		

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
2539-TvDP-MŽ	11	15	0

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
		Krūmai: Paprastasis lazdynas (Corylus avellana f. purpurea)	vnt.	48	Reikalavimai: Augalo aukštis ≥ ne mažesnis kaip 80–120 cm, turi būti ne mažiau kaip 3-5 šakos.	
		Duobės iškasimas	m³	9,12		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	5,28		
		Mulčias	m³	2,88		
		Vanduo	l	≥ 1080		
	Avarijos grėsmės pašalinimas					
		Nestabilių medžių / šakų šalinimas	m³	46,00	Pavojingų medžių šalinimas pakrantėje	I
		Po darbų likučių surinkimas	m³	9,00	Šakos, lapai, kamienas, šaknys	

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
S3.4 Pavieniai medžiai, kurių tarpe išskirtinas maumedis PV dalyje, raudonasis klevas PR dalyje, baltasis gluosnis (skersmuo 150 cm, aukštis 14 m) R dalyje, paprastasis ąžuolas (skersmuo 106-130 cm, aukštis 23 m.) V dalyje						
	Želdynų ir želdinių priežiūra					
		Sausų šakų šalinimas	m ³	5,00	Nukirpti visas sausas ar sulaužytas šakas	III
		Pažeistų šakų šalinimas	m ³	1	Ligos ar mechaninių pažeidimų šalinimas	
		Lajos genėjimas	m ³	3,00	Formuoti sveiką medžio struktūrą	
		Atžalų reguliavimas	m ³	1,00	Pernelyg tankių ūglių šalinimas	
		Dirvožemio purenimas	m ²	500,00	Aeruoti dirvą aplink medžius	
		Tręšimas	1 medis/ 1 kg	1,00	Įterpti trąšas pagal poreikį	
		Struktūros/pH gerinimas	m ²	500,00	Kalkės, kompostas, organinė medžiaga	
		Mulčiavimas	m ²	500,00	Užtiesti mulčio sluoksnį aplink medžius	
		Biologinė kenkėjų kontrolė	l	1,00	Parazitų ar bio priemonių naudojimas	
		Cheminė kenkėjų kontrolė	l	1,00	Fungicidai, insekticidai	
		Šaknyno zonos priežiūra – mulčiavimas	m ²	500,00	Mulčio sluoksnis aplink šaknis	

DOKUMENTO ŽYMUO

2539-TvDP-MŽ

Lapas

12

Lapų

15

Laida

0

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
		Šaknyno zonos priežiūra – piktžolių šalinimas mechaninis	m²	500,00	Rankinis arba kultivatoriumi	
		Šaknyno zonos priežiūra – piktžolių šalinimas cheminis	m²	500,00	Herbicidai	
		Šaknyno zonos priežiūra – laistymas	10–20 l / vnt	450,00	Naujai sodintiems medžiams	
		Šaknyno zonos priežiūra – aeravimas	m²	30,00	Dirvos pradurimas šaknų zonoje	
		Po darbų likučių surinkimas	m³	3,00	Šakos, lapai, žolė	
	Restauravimas					
		Sodinimas – Paprastasis uosis (Fraxinus excelsior)	vnt.	1	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	II
		Duobės iškasimas	m³	0,70		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	0,20		
		Mulčias	m³	0,070		
		Vanduo	l	≥ 50		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	3		
		Sodinimas – Juodalksnis (Alnus glutinosa)	vnt.	1	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	0,70		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	0,20		
		Mulčias	m³	0,070		
		Vanduo	l	≥ 50		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	3		
		Sodinimas – Sidabrinis klevas (Acer saccharinum)	vnt.	1	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	0,70		
DOKUMENTO ŽYMUO				Lapas	Lapų	
2539-TvDP-MŽ				13	15	0

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	0,20		
		Mulčias	m³	0,070		
		Vanduo	l	≥ 50		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	3		
		Sodinimas – Paprastasis ąžuolas (<i>Quercus robur</i>)	vnt.	2	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	1,40		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	0,40		
		Mulčias	m³	0,14		
		Vanduo	l	≥ 100		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	6		
		Sodinimas – Raudonasis klevas (<i>Acer rubrum</i>)	vnt.	2	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	1,40		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	0,40		
		Mulčias	m³	0,14		
		Vanduo	l	≥ 100		
		Atraminiai kuolai su raiščiais	vnt.	6		
		Sodinimas – Baltasis gluosnis (<i>Salix alba</i>)	vnt.	2	Reikalavimai: Laisvas stiebo aukštis ≥ 2,20 m, kamieno apimtis ≥ 10 cm, šaknyno gumulas ≥ 40–50 cm arba konteineris ≥ 45 l.	
		Duobės iškasimas	m³	1,40		
		Kompostas/pagerinta žemė	m³	0,40		
		Mulčias	m³	0,14		
		Vanduo	l	≥ 100		
	Konservavimas					
		Lajos stabilizavimas	vnt.	30	Troso ar stovo pagalba	I
		Informacinių ženklų įrengimas	vnt.	18	Vertingiems introdukuotiems medžiams.	

DOKUMENTO ŽYMUO		Lapas	Lapų	Laida
2539-TvDP-MŽ		14	15	0

VERTINGOJI SAVYBĖ	TVARKYBOS RŪŠIS	DARBAI	MATAVIMO VIENETAS	KIEKIS	PASTABOS / DETALĖS	PRIORITETAS
					Žr. techninės specifikacija.	
		Apsauginė tvorelė	m	166,00	Žr. techninės specifikacija.	

PASTABOS:

Medžiagų kiekiuose neįvertinti įrankiai bei mechanizmai.

Darbuotojų darbo laikas vertinamas atskirai.

Medžiagų kiekiai pateikti preliminarūs, prieš atliekant darbus turi būti perskaičiuoti ir patikslinti.

Visos darbų metu naudojamos medžiagos privalo būti sertifikuotos.

DOKUMENTO ŽYMUO	Lapas	Lapų	Laida
2539-TvDP-MŽ	15	15	0